

การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและ
การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

นางสาวแสงโสม กชกรกมฺุท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

DEVELOPMENT OF A KINDERGARTEN TEACHER TRAINING MODEL USING
COLLABORATIVE INQUIRY PROCESS AND CONTEMPLATIVE LEARNING
TO ENHANCE PROFESSIONAL COMPETENCIES

Miss Sangsoam Kotchakornkamut

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Early Childhood Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ สืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
โดย	นางสาวแสงไสม กชกรกมุต
สาขาวิชา	การศึกษาระดับปฐมวัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาคุษฎุบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปัทมาศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันตวิวงศ์)

แสงโสม กชกรกมฺพ : การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
(DEVELOPMENT OF A KINDERGARTEN TEACHER TRAINING MODEL USING
COLLABORATIVE INQUIRY PROCESS AND COMTEMPLATIVE LEARNING TO
ENHANCE PROFESSIONAL COMPETENCIES) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อ.ดร.
ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์, อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม : ผศ.ดร.จุมพล พูลภัทรชีวิน,
205 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ 2) ศึกษาผลของสมรรถนะทางวิชาชีพ
ของครูผู้เข้าร่วมการวิจัยใน รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วย
ใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน ผู้เข้าร่วม
การวิจัยได้แก่ ครูชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6
คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบฯ ระยะที่ 1 ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบฯ ระยะที่ 2 และ ขั้นที่ 4 การ
นำเสนอรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (ฉบับสมบูรณ์)
ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการ อบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่าง
ใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการ
ประเมินการเรียนรู้ กระบวนการของรูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้
ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มเปิดใจ ขั้น
ที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล และ ขั้นที่ 4 การสร้าง
ความหมาย และ 3 กระบวนการย่อย ได้แก่ 1) สุนทรีย์สนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้
เนื้อหาของรูปแบบฯประกอบด้วย พัฒนาการเด็ก การจัดการเรียนรู้ การทำงานและสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีและความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู ใช้เวลาในการดำเนินการ 12 สัปดาห์

2. รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่าง
ใคร่ครวญ มีผลต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยครูผู้เข้าร่วมการวิจัยทุกคนมีระดับพฤติกรรมสมรรถนะทาง
วิชาชีพด้านความรู้เพิ่มขึ้น 2 ระดับ สมรรถนะทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น 2 ระดับ และสมรรถนะทางวิชาชีพ
ด้านการปฏิบัติตนเพิ่มขึ้น 3 ระดับ

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน..... ลายมือชื่อ.....
สาขาวิชา การศึกษาระดับปฐมวัย..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2554..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม.....

5084256627 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEYWORDS : TEACHER TRAINING MODEL / COLLABORATIVE INQUIRY PROCESS /
CONTEMPLATIVE LEARNING / PROFESSIONAL COMPETENCIES

SANGSOAM KOTCHAKORNKAMUT : DEVELOPMENT OF A KINDERGARTEN
TEACHER TRAINING MODEL USING COLLABORATIVE INQUIRY PROCESS AND
CONTEMPLATIVE LEARNING TO ENHANCE PROFESSIONAL COMPETENCIES.

ADVISOR : PATTAMASIRI TEERANURAK JARUCHAINIWAT, Ph.D., CO-ADVISOR :
ASSIST.PROF.CHUMPOL POOLPATARACHEWIN, Ph.D., 205 pp.

The purposes of this study were to 1) develop a kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning to enhance professional competencies, and 2) study the effects of teacher's professional competencies on the kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning to enhance professional competencies in knowledge, working performance, and self-performance. The research participants were six kindergarten teachers of office of the private education commission, Bangkok. The study design was a research and development using qualitative methods to collect data. The research procedure was divided into 4 steps which were 1) the preparation, 2) the development model for the initial phase, 3) the development model for the revised phase, and 4) the presentation of the revised kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning to enhance professional competencies.

The research results were:

1. The kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning to enhance professional competencies consisted of concept, objectives, content, process, and evaluation. The process of the kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning to enhance professional competencies consisted of 4 steps including 1) forming 2) creating 3) acting, and 4) making meaning. Each step was consisted of 3 process, 1) dialogue 2) deep listening, and 3) learning reflection. The content of the model consisted of child development, learning instruction, working collaborative with people whom related to children, being role model, and pride of teacher professional. The duration of experiment was 12 weeks.

2. The kindergarten teacher training model using collaborative inquiry process and contemplative learning had the effect on enhancing professional competencies. All teacher participants' behaviors level of professional competencies in knowledge and in working performance increased two level higher. Also the behaviors level of professional competencies in self- performance increased three level higher.

Department : Curriculum and Instruction..... Student's Signature

Field of Study : Early Childhood Education..... Advisor's Signature

Academic Year : 2011..... Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถ จากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ จารุชัยนิวัฒน์ ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และกำลังใจในการทำ วิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน ผู้ให้ความกระจ่างในความรู้ สร้างเข้าใจอันถูกต้องแก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้ความรู้ ควบคุมความรัก ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.พรศรี ฉิมแก้ว ดร.พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์ ดร.นฤมล เนียมหอม ดร.มานิตา ลีโทชวลิต และ ดร.สุบิน ยุระรัช ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ ปรับแก้ไข รูปแบบการอบรมครูอนุบาลฯ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพันธ์ เดชะคุปต์ ประธานคณะกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ตันติวงศ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาสละเวลาอ่านวิทยานิพนธ์ ให้คำแนะนำ และปรับปรุง วิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณปะป๊า และหม่าม๊า (ผู้ส่งสุดดี) ผู้เป็นทุกสิ่งในชีวิตของผู้วิจัย และเป็นแรงบันดาลใจให้ลูกได้ศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต ขอขอบคุณพี่น้อง ญาติมิตร รวมไปถึง เพื่อนรุ่นพี่รุ่นน้องสาขาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตที่เป็นกำลังใจให้มีความสุขตลอดช่วงเวลาที่ศึกษาใน รั้วจามจุรีแห่งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสืบสอบแบบร่วมมือ	11
1.1 ความหมายของการสืบสอบแบบร่วมมือ.....	11
1.2 องค์ประกอบของการสืบสอบแบบร่วมมือ	11
1.3 กระบวนการของการสืบสอบแบบร่วมมือ	13
1.4 บทบาทสมาชิกในกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ	15
2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	15
2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	15
2.2 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	17
2.3 หลักการการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญสู่การจัดการเรียนการสอน	18
2.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	21
2.5 การจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	22
2.6 บทบาทของกระบวนการ	26

บทที่ หน้า

3.	สมรรถนะทางวิชาชีพครู	28
3.1	ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครู	28
3.2	องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู	30
3.3	มาตรฐานวิชาชีพครู.....	33
3.4	ขั้นการพัฒนาทางวิชาชีพของครู.....	44
4.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
4.1	งานวิจัยในประเทศ.....	45
4.2	งานวิจัยต่างประเทศ	46
3	วิธีดำเนินการวิจัย	49
	ขั้นที่ 1 การเตรียมการ	51
	ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ทางวิชาชีพ ระยะที่ 1	56
	ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ทางวิชาชีพ ระยะที่ 2	64
	ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบ แบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะทางวิชาชีพ	68
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	69
	การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูล	72
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	ส่วนที่ 1 ผลของการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบ แบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะทางวิชาชีพ	75
	ส่วนที่ 2 รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและ การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ	139

บทที่ หน้า

5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	156
	วัตถุประสงค์การวิจัย	157
	ผู้เข้าร่วมวิจัย	157
	วิธีดำเนินการวิจัย	157
	ผลการวิจัย	159
	อภิปรายผลการวิจัย	162
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	164
	รายการอ้างอิง.....	165
	ภาคผนวก.....	172
	ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	173
	ภาคผนวก ข แบบวิเคราะห์พฤติกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพของครูอนุบาล	175
	ภาคผนวก ค ตัวอย่างแผนการอบรมครูอนุบาล	179
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	194

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลครูผู้เข้าร่วมการวิจัย	65
2	การปรับปรุงรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง วิชาชีพ ตามข้อค้นพบจากการวิจัย ระยะที่ 2.....	66
3	กรอบแนวคิดระดับขั้นสมรรถนะทางวิชาชีพ	70
4	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	73
5	การดำเนินการอบรมตามรูปแบบฯ	151

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ	13
2	วงจรการสืบสอบแบบร่วมมือ	14
3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	50
4	กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้ กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (R ₁)	53
5	กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้ กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (D ₁)	55
6	กระบวนการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง วิชาชีพ (R ₂)	57
7	กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้ กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (D ₂)	63
8	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูทั้ง	88
9	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูม่อน	98
10	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูป้อม	106
11	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูมา	113
12	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูหมี	122
13	สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูดาว	131
14	การเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพ	133
15	การเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	134
16	การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้	135
17	การเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	136
18	การเปลี่ยนแปลงด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ	137
19	การเปลี่ยนแปลงด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ	138

ภาพที่		หน้า
20	กรอบแนวคิดรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง วิชาชีพ.....	140
21	กระบวนการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทาง วิชาชีพ.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครู คือ ผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้แนะสังคมไปในทางที่เหมาะสม (ดิเรกพรสีมา และคณะ, 2544) ดังนั้น กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้มีบทบัญญัติในส่วนที่ 4 มาตรา 80 (3) ระบุให้ รัฐต้องจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการผลิต การใช้ การส่งเสริม และการสนับสนุนครู การมีกฎหมายการศึกษาและมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางวิชาชีพครูไว้โดยเฉพาะ ย่อมเป็นหลักประกันสมรรถนะทางวิชาชีพครูให้เกิดความต่อเนื่องและมีประสิทธิผล มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ก่อให้เกิดสมรรถนะทางวิชาชีพครูที่ยั่งยืนและถาวร

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ให้ความหมายของ “วิชาชีพ” ว่าหมายถึง วิชาชีพครู วิชาชีพบริหารการศึกษา และวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ส่วนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ว่าหมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย วิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ สำนักเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2) ด้านการปฏิบัติงาน และ 3) ด้านการปฏิบัติตน ในขณะที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ (National Association for the Education of Young Children, 2005) ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและนักการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยไว้ 5 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 2) การสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน 3) การสังเกต การจัดทำสารนิทัศน์ และ

ประเมินภาพเพื่อสนับสนุนเด็กปฐมวัยและครอบครัว 4) การสอนและการเรียนรู้ และ 5) การเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพ

สภาพความเป็นจริงที่ปรากฏในปัจจุบัน พบว่า วิชาชีพครูกลับกลายเป็นวิชาชีพที่คนทั่วไปดูแคลน เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีรายได้ต่ำ นักศึกษาคูส่วนหนึ่งจึงเป็นผู้ที่ไม่สามารถสอบเข้าเรียนในสาขาวิชาชีพอื่นได้ โดยปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพครูอาจสรุปได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิต เช่น ปัญหาอันเนื่องมาจากตัวป้อนเข้าของกระบวนการ ผลิตครู กระบวนการเรียนการสอนนักศึกษาคู การกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตครู และการควบคุมให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะตามที่กำหนด เป็นต้น 2) ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการใช้ครู เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนด้าน งบประมาณ การบำรุงขวัญกำลังใจครูดี การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ครู เป็นต้น และ 3) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อให้การผลิตและการใช้ครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัญหาความด้อยประสิทธิภาพของผู้บริหาร การขาดระบบการตรวจสอบและประเมินผู้บริหาร การไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่น การขาดแคลนทรัพยากรเพื่อการบริหาร รวมทั้งการขาดสถาบันพัฒนาผู้บริหารระดับมืออาชีพ เป็นต้น (ดิเรก พรสีมา และคณะ, 2544)

ผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษารอบสอง ด้านครู จากกลุ่มโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูควรได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ หมั่นศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ครูควรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีวิธีการสอนหรือกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีในท้องถิ่น และมีการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูเอกชนส่วนใหญ่ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำบันทึกหลังสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพและปัญหาที่พบจริงในขณะจัดการเรียนการสอน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2553) กล่าวถึง ทิศทางการพัฒนาครูในอนาคตว่า ครูควรได้นำความรู้ ความสามารถ มาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน สร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของครู และพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการทำวิจัยในชั้นเรียน และนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น และควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อาจสรุปได้ว่า ปัญหาของครูอนุบาล โรงเรียนเอกชน คือ การขาดความรู้ในการนำหลักการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมาลงสู่การสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้

ลงมือปฏิบัติจริง และการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน

งานวิจัยของ สุขนิรันท์ บัณฑิตนันท์กุล (2548) ที่ได้ศึกษาการวิจัยกรณีศึกษาภาระงานของครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ได้แก่ 1) งานพัฒนาทางวิชาการ 2) งานพัฒนาผู้เรียน 3) งานพัฒนาตนเอง และ 4) งานสร้างความร่วมมือกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสมรรถนะทางวิชาชีพของครูแล้ว ยังแสดงถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือกับผู้อื่น ความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของครูจะเกิดขึ้นได้จากการที่ ครูมีผู้ ร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา และให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของทางวิชาชีพของครู คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ โดยสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างมีความหมาย และมีความเข้าใจที่ลึกซึ้ง อันจะนำไปสู่ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก (Katz, 1972) ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา นิลมะณี (2524) ที่กล่าวว่า ครูอนุบาลควรพัฒนาตนเองด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมแก่เด็ก และการประเมินความพร้อมในการเรียนรู้ สำหรับด้านการปฏิบัติงาน พบว่า มีงานวิจัยที่ศึกษาสภาพและปัญหาของครูอนุบาลในสังกัดต่างๆ กล่าวคือ ครูอนุบาลจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านการปฏิบัติงาน โดยมี ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดอบรมครูที่มีประสิทธิภาพ ในการ ส่งเสริม ให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยอนุบาล (ณัฐธิดา ราชคม, 2545; เต็มศิริ ชาญนุกูล, 2546; และ สุณี บุญพิทักษ์, 2545) สำหรับการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการอบรมครูนั้น Mevarech (1995) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้ของครูที่ได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพในรูปแบบ u-shaped โดยแบ่งเป็น 5 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นอยู่รอด 2) ชั้นสำรวจค้นพบและเชื่อมโยง 3) ชั้นปรับตัว 4) ชั้นเปลี่ยนความคิด และ 5) ชั้นสร้างและทดลองใช้ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูได้อย่างเป็นระบบ

การสืบสอบแบบร่วมมือ (Collaborative Inquiry) ได้รับการพัฒนาจาก Heron และคณะ (อ้างถึงใน Bray, Lee and York, 2000) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการสืบสอบของบุคคล พัฒนา ไปสู่กระบวนการวิจัย และเป็นการสืบสอบแบบร่วมมือ ในที่สุด การสืบสอบแบบร่วมมือ มีลักษณะสำคัญคือ สมาชิกในกลุ่มร่วมกันสืบสอบหาความรู้ โดยเริ่มต้นจากการสร้างคำถามและออกแบบกระบวนการสืบสอบหาความรู้ มีส่วนร่วมในการใช้คำถาม เพื่อสำรวจค้นหา

ความรู้ ลงมือทำ และสื่อความหมาย โดยสมาชิกแต่ละคนจะถ่ายทอด และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ส่วนตัวและช่วยกันทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และสร้างความหมายร่วมกัน (Bray, Lee and York, 2000) กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ มีทั้งสิ้น 4 ขั้นตอน คือ 1)การรวมกลุ่ม (forming) 2) การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน (creating) 3) การลงมือปฏิบัติ (acting) และ 4) การสร้างความรู้ (making meaning)

Moran (2007) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ (Collaborative Inquiry) ของนักศึกษาฝึกสอน ระดับการศึกษาปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้วิธีการสืบสอบแบบร่วมมือ และ กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนของหลักสูตร ปรกติ ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมี สมรรถนะ ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร มีความพยายามในการสร้างระเบียบวินัยในตนเองเกี่ยวกับ พฤติกรรมการสอน และมีการสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติมากขึ้น และตระหนักถึงคุณค่าของ การทำสารนิทัศน์ ที่เชื่อมโยง การคิด การปฏิบัติ งานของครู และการเรียนรู้ของเด็ก จากงานวิจัย ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของครูได้

สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาลมีทั้งด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ซึ่ง จะเห็นได้ว่า กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ ได้ ช่วยเสริมสร้าง สมรรถนะทาง วิชาชีพของครู อนุบาลในด้านความรู้ และการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี แต่ด้านการปฏิบัติตน มีความเกี่ยวข้องกับ การสร้างเจตคติ หรือแรงจูงใจภายใน ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพด้านในของมนุษย์ และยังคงเป็น ปัญหาสำคัญของคนในสังคมไทย ไม่เพียงเฉพาะวิชาชีพครูเท่านั้น เนื่องจาก คนส่วนใหญ่ศึกษา วิชาการเฉพาะภายนอกตัวเพียงอย่างเดียว จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ต่างๆ และไม่สามารถนำพาสังคมไปสู่สุขภาวะได้ (ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551)

การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มาจากปรัชญาการศึกษาตะวันออก เป็น “การรู้” ผ่าน การฝึกฝน โดยก้าวข้ามผ่านความเชื่อที่ว่า ความรู้เกิดขึ้นจาก การคิดเท่านั้น แต่ให้ผู้เรียนได้เปิดใจ รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจริง มีสติอยู่กับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ในเนื้อหาวิชาการ เฉพาะของแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เช่น การสวดมนต์ นั่งสมาธิ ความสงบท่ามกลางธรรมชาติ เป็นต้น เป้าหมายของการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญ คือ การเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนในความดีงาม ความเมตตา การตื่นรู้ถึงความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของ ชีวิต การช่วยเหลือผู้อื่น การพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ และการสื่อสาร อย่าง มีสติและสมาธิ (Zajonc, 2006) สอดคล้องกับงานวิจัยของ หฤทัย อนุสรราชกิจ (2549) เรื่อง การพัฒนา

กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้ครูรู้จักตัวเองมากขึ้น ได้รับความจริงในปัจจุบัน มีสติ และส่งผลให้สามารถรับรู้เด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติตามจริง

แนวคิดของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative Education) เป็นการแสวงหาทางเลือกให้กับสังคมและมนุษยชาติ มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ โดยพัฒนาคุณภาพจากด้านในของมนุษย์ ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจหรือเจตคติ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถก้าวพ้นขอบเขตของศาสตร์ต่างๆ เสมือนการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิม โดยเพิ่มศักยภาพของความเป็นมนุษย์ให้มากขึ้น ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบัน มนุษย์ควรอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาคเท่าเทียม มีความเคารพซึ่งกันและกัน แม้จะมีระดับความแตกต่างหลากหลายในสังคมอย่างมากก็ตาม ทำที่ที่สุดกระบวนการเหล่านี้จะสร้างสังคมคุณธรรมนำสันติภาพให้เกิดกับผู้คน ซึ่งหลายองค์กรทั่วโลกที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้น หลายมหาวิทยาลัยในต่างประเทศจึงได้มีการสอดแทรกเรื่องของการพัฒนาจิตหรือเจตคติเข้าไปในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากขึ้น การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative education) จึงเป็นกระบวนการ พัฒนาจิตและปัญญาอย่างรอบด้าน สามารถเชื่อมโยงทั้งความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน (ชลลดา ทองทวีและคณะ, 2551)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า หากนำกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพนำไปสู่การแก้ปัญหาของครูดั่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ด้วยกระบวนการสะท้อนคิดจากประสบการณ์ของครูแต่ละคน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง และสามารถ สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไป ใช้ในสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูได้อย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน เนื่องจากเป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มีประสิทธิภาพแตกต่างจากการอบรมครูโดยให้ความรู้ทั่วไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีลักษณะ องค์ประกอบ และขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร
2. รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาลในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน หรือไม่ อย่างไร และในลักษณะใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาผลของสมรรถนะทางวิชาชีพของ ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยในรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน

ขอบเขตการวิจัย

1. ตัวแปรที่ศึกษา เมื่อนำรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ไปทดลองใช้
ตัวแปรต้น คือ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

ตัวแปรตาม คือ สมรรถนะทางวิชาชีพครูอนุบาล โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) ด้านความรู้
- 2) ด้านการปฏิบัติงาน
- 3) ด้านการปฏิบัติตน

2. ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ ครูอนุบาลที่สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ของโรงเรียนดีเด่นศึกษา (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาล หมายถึง แบบแผนการจัดอบรมครูอนุบาลที่จัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ มีแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดอบรมครูอนุบาล ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ การวัดและประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูอนุบาลเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ หมายถึง การรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อแสวงหาคำตอบจากปัญหาที่สนใจร่วมกัน โดยผ่านวงจรการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เป็นระบบของการสะท้อนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งความรู้ที่ได้นั้นเป็นการสร้างความหมายใหม่ของสมาชิก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวมกลุ่ม 2) การสร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ของกลุ่ม 3) การลงมือปฏิบัติ และ 4) การสร้างความรู้ ตามแนวคิดของ Bray, Lee and Yorks

การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง โดยการฟังอย่างลึกซึ้ง และการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับตนเองโดยปราศจากอคติ ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเข้าถึงความจริงที่เชื่อมโยงชีวิตกับสรรพสิ่ง และการเปลี่ยนแปลงมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ประกอบด้วย 3 กระบวนการ ได้แก่ 1) สนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ จุมพล พูลภัทรชีวิน

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ หมายถึง แบบแผนของการจัดอบรมครูอนุบาลโดยนำกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญมาใช้ในการอบรมครูอนุบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ การประเมิน การเรียนรู้ของรูปแบบฯ โดยมีขั้นตอนการอบรมครูอนุบาล 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ 2) การร่วมมือแสวงหาแนวทาง 3) การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล และ 4) การสร้างความหมาย

การพัฒนา รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ หมายถึง การสร้างรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมการ (2) การพัฒนา รูปแบบฯ ระยะที่ 1 (3) การพัฒนา รูปแบบฯ ระยะที่ 2 และ (4) การนำเสนอรูปแบบฯ

สมรรถนะทางวิชาชีพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูอนุบาลก่อนและหลัง การอบรมโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งได้จาก แบบสัมภาษณ์สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบวิเคราะห์สมรรถนะ ทางวิชาชีพ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หลักการ หรือประสบการณ์ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน แบ่งเป็นความรู้ด้านวิชาชีพ และด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

การปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถ ทักษะ การทำกิจกรรมทางวิชาการและ วิชาชีพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ แบ่งเป็น การปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

การปฏิบัติตน หมายถึง ความประพฤติที่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ และความ ภาควิชาชีพในการประกอบวิชาชีพ ที่นำมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และมีความมุ่งมั่นในการ ประกอบวิชาชีพ แบ่งเป็นการปฏิบัติตนด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ

แบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพ หมายถึง ระดับขั้นพฤติกรรมของครูอนุบาล ซึ่ง ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากงานวิจัยของ Mevarech (1995) โดยแบ่งเป็น 5 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นอยู่รอด 2) ชั้นสำรวจค้นพบและเชื่อมโยง 3) ชั้นปรับตัว 4) ชั้นเปลี่ยนความคิด และ 5) ชั้นสร้างและทดลองใช้

ครูอนุบาล หมายถึง ผู้สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียนอนุบาล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางในการพัฒนาครูอนุบาลเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพทั้งในด้าน ความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน
2. ได้เผยแพร่ รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและ การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ แก่องค์กรผลิตและพัฒนาครู ระดับปฐมวัย

3. ส่งเสริมให้เกิดการจัดการอบรมที่เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน
4. ส่งเสริมให้องค์กรผลิตและพัฒนาครูระดับปฐมวัยเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน
5. ได้แนวทางในการวิจัยด้านการจัดการอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพทั้งในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิด ที่ใช้เป็นพื้นฐานงานวิจัย ดังนี้

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสืบสอบแบบร่วมมือ
 - 1.1 ความหมายของการสืบสอบแบบร่วมมือ
 - 1.2 องค์ประกอบของการสืบสอบแบบร่วมมือ
 - 1.3 กระบวนการของการสืบสอบแบบร่วมมือ
 - 1.4 บทบาทสมาชิกในกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ
2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
 - 2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
 - 2.2 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
 - 2.3 หลักการการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญสู่การจัดการเรียนการสอน
 - 2.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
 - 2.5 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
 - 2.6 บทบาทของกระบวนการ
3. สมรรถนะทางวิชาชีพครู
 - 3.1 ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครู
 - 3.2 องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู
 - 3.3 มาตรฐานวิชาชีพครู
 - 3.4 ขั้นตอนการพัฒนาทางวิชาชีพของครู
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสืบสอบแบบร่วมมือ (Collaborative Inquiry)

IPSP (2005) กล่าวว่า การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทางวิชาชีพ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลสืบสอบค้นหาคำตอบแก้ปัญหาด้วยตัวเอง และในขณะเดียวกันยังได้รับแรงสนับสนุนจากกลุ่มโดยการที่แลกเปลี่ยนการปฏิบัติงานร่วมกันซึ่งเป็นช่วงเวลาสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความรู้สึกสบายใจ ดังนั้น การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นการ ส่งเสริมให้กลุ่มทำงานร่วมกันอย่างเป็นธรรมชาติ เหมาะสำหรับการปฏิบัติเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ พัฒนาคณาจารย์ให้ดำเนินการเป็นไปตามมาตรฐาน หัวข้อในการสืบสอบแบบร่วมมือจะเป็นความคิดใหม่และเทคนิคที่สามารถนำไปทดลองใช้ได้ และสมาชิกจะได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ

1.1 ความหมายของการสืบสอบแบบร่วมมือ

Jarvis (1998) กล่าวว่า การสืบสอบแบบร่วมมือ หมายถึง การที่ บุคคลได้ ทดลองหาประสบการณ์ด้วยตัวเองอยู่เสมอจากสิ่งแวดล้อม และได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ด้วยการเรียนรู้แบบผลสะท้อนอย่างจริงจัง และได้รับการสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านวิธีการสืบสอบแบบร่วมมือ

Bray, Lee and Yorks (2000) กล่าวว่า การสืบสอบแบบร่วมมือ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพในการสืบสอบแสวงหาความรู้ของมนุษย์ โดยผลสรุปของการรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะถูกรวบรวมนำมาวิเคราะห์หรืออนุมานทำให้เกิดความหมายใหม่ ซึ่ง เกิดจากประสบการณ์ของแต่ละคน ความหมายที่ได้นั้นผ่านวงจร การสะท้อนการเรียนรู้ และการลงมือ ปฏิบัติอย่างจริงจังในการตอบคำถามสำคัญของกลุ่ม จนกระทั่งได้ค้นพบความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล

โดยสรุปแล้ว การสืบสอบแบบร่วมมือ หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคล ในการมีส่วนร่วมสืบสอบแสวงหาความรู้ โดยผลสรุปของการรวมกลุ่มแต่ละครั้งจะถูกรวบรวมนำมาวิเคราะห์หรืออนุมานทำให้เกิดความหมายใหม่ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของ สมาชิก ความหมายที่ได้นั้นผ่านวงจรซ้ำๆของการปฏิบัติและผลการเรียนรู้ จนกระทั่งได้ค้นพบความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล และมี ความสำคัญต่อการทำงานของกลุ่ม

1.2 องค์ประกอบของการสืบสอบแบบร่วมมือ

Bray, Lee and Yorks (2000) กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการของการสืบสอบแบบร่วมมือ ดังนี้

1) สมาชิกกลุ่ม

การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นการดำเนินงานสืบสอบหาความรู้ไปพร้อม กัน มากกว่าการจัดกระทำที่ตัวบุคคล ดังนั้น สมาชิกแต่ละคนก็คือ ผู้ช่วยในการสืบสอบหาความรู้ โดยการสร้างคำถาม และร่วมกัน ออกแบบกระบวนการสืบสอบหาความรู้ มีส่วนร่วมในประสบการณ์ การสำรวจคำถาม ลงมือ ปฏิบัติ และสื่อความหมายออกมา ในขณะเดียวกัน สมาชิกแต่ละคน ร่วมกัน ถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัว เพื่อช่วยกันสืบสอบหาความรู้ และร่วมทำความเข้าใจและสร้างความหมาย ของกลุ่ม

2) วงจรสะท้อนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ

วงจรสะท้อน การเรียนรู้ และการลงมือปฏิบัติ เป็นหัวใจของ การสืบสอบแบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีการที่เข้าถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ และในขณะเดียวกันเป็นการชี้้นำการสืบสอบไปยังธรรมชาติของประสบการณ์มนุษย์ Heron (1985) อธิบายว่า วงจรการเรียนรู้ที่เป็นระบบ คือ การเรียนรู้จากตัวบุคคลและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งเป็นลักษณะ สำคัญของการสืบสอบแบบร่วมมือ

3) คำถามที่ใช้ในการสืบสอบ

คำถามที่นำมาใช้ในการสืบสอบ ควรเป็นคำถามที่กลุ่มสนใจร่วมกัน มีความยืดหยุ่น นำไปสู่กระบวนการสืบสอบที่มีความ หลากหลาย คำถามที่ใช้ในการสืบสอบอาจ ถูกปรับเพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในประสบการณ์ และมีความชัดเจนในสิ่งที่สนใจเรียนรู้อย่างแท้จริง

หลักการพื้นฐานของการใช้คำถาม 2 ข้อ ดังนี้

- 1) สมาชิก สามารถใช้คำถามสำรวจ สืบสอบเกี่ยวกับ ประสบการณ์ของตนเอง
- 2) สมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมกระบวนการสืบสอบมีความสามารถที่เท่าเทียม

นอกจากนี้ IPSP (2005) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการดำเนินการสืบสอบแบบร่วมมือ ดังนี้

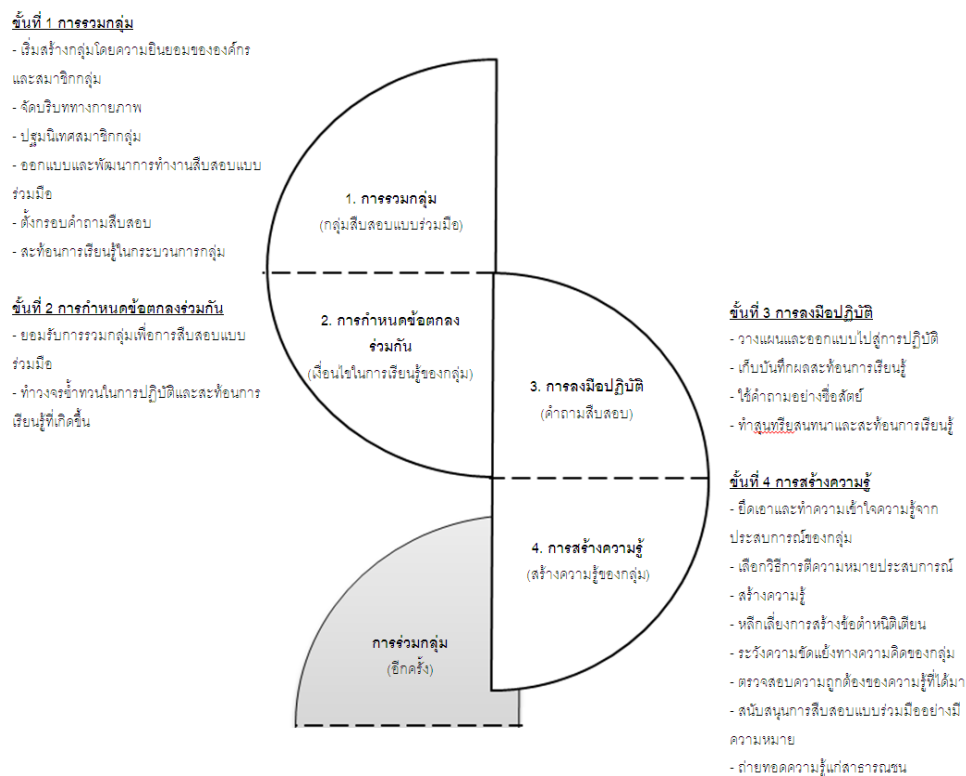
- 1) การบ่มเพาะความสงสัย
- 2) การยอมรับการเชื่อเชิญในการตั้งคำถาม
- 3) การเน้นจุดสนใจไปที่บุคคลและการร่วมมือ

- 3.1) การเน้นจุดสนใจไปที่คำถาม
- 3.2) การออกแบบการสืบสอบ
- 3.3) การพิจารณาข้อมูล
- 4) การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล
 - 4.1) การเก็บข้อมูล
 - 4.2) การจัดการข้อมูล
 - 4.3) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การอภิปรายกับเพื่อนร่วมงาน

1.3 กระบวนการของการสืบสอบแบบร่วมมือ

Bray, Lee and Yorks (2000) ได้อธิบายถึง กระบวนการของการสืบสอบแบบร่วมมือ ว่า ดังแผนภาพที่ 1

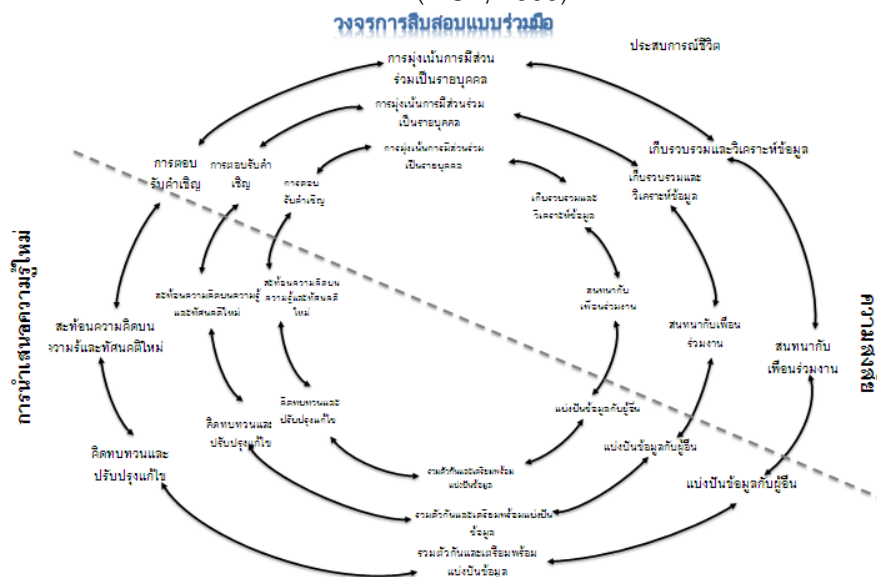
แผนภาพที่ 1 กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ (Bray, Lee and Yorks, 2000)

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ภายในเครื่องวงกลมอธิบายขั้นตอนสำคัญในการสืบสอบไว้ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่ม (forming) ขั้นที่ 2 การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน (creating) ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (acting) และขั้นที่ 4 การสร้างความรู้ (making meaning) เส้นประ หมายถึง ขั้นตอนที่ผ่านมาถึงกันได้ตลอด ในแต่ละขั้นจะมีขั้นตอนหลักๆ ส่วนที่แรเงาเป็นขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนต่างๆไม่จำเป็นต้องแยกจากกันเป็นอิสระ และกระบวนการ ที่ทำให้เกิดความหมาย สามารถปรากฏอยู่ได้ตลอดกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างวงจรการลงมือปฏิบัติและ การสะท้อนการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่ม คือส่วนที่สำคัญในกระบวนการค้นหาความหมายที่ชัดเจน

IPSP (2005) ได้จัดทำวงจร “การสืบสอบแบบร่วมมือ” เพื่ออธิบายกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ จะเห็นว่า มีเส้นทแยงแบ่งภาพเป็น 2 ส่วน ส่วนบนเป็นส่วนของ “ความสงสัย” (wondering and wandering) นั่นคือ ในกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือจะมีขั้นต่างๆที่เกี่ยวกับความสงสัยไม่แน่ใจในบางครั้งว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ซึ่งจะนำไปสู่ในส่วนที่สอง คือส่วนล่างเป็นส่วนของ “การนำเสนอความรู้ใหม่” (exhibiting new knowledge) จะมีขั้นต่างๆที่สมาชิกผู้ร่วมสืบสอบจะสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างลึกซึ้งกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนอย่างเปิดเผย จริงใจ ต่อตนเองและผู้อื่น ในสิ่งที่รู้แล้วและทำอย่างไรถึงจะรู้มากขึ้น กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือจะมีการกลับทิศทางไปมาในแต่ละขั้น ในกรณีที่มีข้อมูลใหม่ที่ได้รับมาทำให้เกิดความสงสัยจึงจำเป็นต้องกลับมาคิดใหม่ ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 วงจรการสืบสอบแบบร่วมมือ (IPSP, 2005)

1.4 บทบาทสมาชิกในกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ

กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ แบ่งบทบาทของสมาชิกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ผู้เริ่มการสืบสอบ (initiator) และผู้ร่วมสืบสอบ (co-inquirer) (Bray, Lee and Yorks, 2000)

1) ผู้เริ่มการสืบสอบ (initiator) คือ ผู้อำนวยการความสะดวก และชี้แนะแนวทางให้สมาชิกกลุ่มสืบสอบในประเด็นคำถามของกลุ่ม โดยจัดกิจกรรมและทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม เช่น การอภิปราย การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เป็นต้น ในขณะเดียวกัน ผู้เริ่มการสืบสอบทำหน้าที่เหมือนสมาชิกคนอื่นๆ คือ ร่วมสืบสอบแสดงความคิดเห็นไปด้วยกัน บทบาทของผู้เริ่มการสืบสอบต้องไม่ตัดสินผูกขาดอำนาจแต่เพียงผู้เดียว แต่ต้องมีความประนีประนอม และเป็นแบบอย่างให้แก่สมาชิกคนอื่นๆ ได้

2) ผู้ร่วมสืบสอบ (co-inquirer) คือ สมาชิกที่ร่วมกันสืบสอบในประเด็นคำถามของกลุ่ม นำไปสู่การออกแบบแนวทาง วิธีการ เทคนิคต่างๆ ที่ใช้ในการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยนำไปปฏิบัติ และสะท้อนการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกคนอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

2. หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

2.1 ความเป็นมาของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative Education) มีรากฐานมาจากปรัชญาการศึกษาตะวันออก ในช่วงประมาณ ค.ศ. 1974 ผู้ก่อตั้งแนวทางการศึกษานี้คือ เชอเกียม ตรงปะ (Chogyam Trungpa) วัชรจารย์ชาวทิเบต โดยเริ่มต้นจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดนี้ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ (Naropa University) มลรัฐโคโลราโด ประเทศสหรัฐอเมริกา บนฐานของศาสนาพุทธนิกายวัชรยานซึ่งเป็นนิกายที่แตกออกมาจากนิกายมหายาน เน้นการปฏิบัติตนเพื่อให้หลุดพ้นในระยะเวลาอันสั้น แนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญส่งอิทธิพลไปยังสังคมภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ในหมู่นักการศึกษาในทุกๆ ระดับ โดยเฉพาะอิทธิพลต่อเครือข่ายการศึกษา ระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง เช่น เครือข่าย Five Colleges เครือข่าย Rocky Mountain Contemplative Higher Education Network (RMCHEN) และองค์กร The Contemplative Mind in Society เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งอิทธิพลให้เกิดการก่อตัวและการขับเคลื่อนแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญในต่างประเทศด้วย (ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551)

ปี พ.ศ. 2549 เกิดการประสานในหมู่ผู้สนใจขึ้นเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เกิดหน่วยงานและองค์กรการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญขึ้นในมหาวิทยาลัยหลายแห่งรากฐานที่มา และหลักการของแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญนั้น มีที่มาจาก 3 ส่วน ได้แก่ แนวคิดเชิง ศาสนา/ความเชื่อ แนวคิดเชิงมนุษยนิยม และแนวคิดเชิงบูรณาการและองค์รวม ดังนี้

1) แนวคิดเชิงศาสนา/ความเชื่อ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจ หรือพัฒนาตัวในนั้นได้เริ่มต้น จากแนวคิดปรัชญาทางศาสนา ซึ่งมีพื้นฐานของการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับศรัทธาในศาสนา และการปฏิบัติ ตนตามหลักคำสอน กลุ่มแนวคิดการเรียนรู้ตามรากแนวคิดเชิงศาสนา/ความเชื่อนี้ ได้แก่

1.1) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการเคารพศรัทธาที่สมบูร์นต่อพระเจ้า/เทพเจ้า

1.2) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านศรัทธาต่อครูของศิษย์

1.3) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการปฏิบัติภาวนารูปแบบต่างๆ นำสู่ญาณทัศนะและ ปัญญา

1.4) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการทำงานเพื่อขัดเกลาสละตัวตน เช่น กรรมโยคะของ ฮินดู การทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์และถวายแด่พระเจ้าของศาสนาคริสต์ หรือการอธิษฐานเป็น พระโพธิสัตว์ของนิกายมหายานของพุทธ บนหลักพรหมวิหาร 4

2) แนวคิดเชิงมนุษยนิยม กลุ่มแนวคิดนี้ได้พัฒนาเป็นลำดับต่อจากแนวคิดเชิงศาสนา /ความ เชื่อ โดยมีลักษณะมุ่งสืบค้นพัฒนาศักยภาพด้านในของความเป็นมนุษย์ แนวคิดนี้ได้เกิดขึ้นและ พัฒนามาพร้อมกับแนวคิดปัจเจกชนนิยม (Individualism) ในยุคโรแมนติกระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อเนื่องจนถึงยุคสมัยใหม่ กลุ่มแนวคิดการเรียนรู้เชิงมนุษยนิยมนี้ ได้แก่

2.1) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการเคารพธรรมชาติของผู้เรียน (learners-centered)

2.2) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning)

3) แนวคิดเชิงบูรณาการและองค์รวม กลุ่มแนวคิดนี้อยู่บนฐานของการบูรณาการและความเป็นองค์รวมในธรรมชาติ ในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) เพื่อตั้งคำถามต่อกระบวนการทัศน์เชิง วิทยาศาสตร์แบบกลไกของยุคสมัยใหม่ ที่มองโลกอย่างแยกส่วนเพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงกลไก และแยก มิติกายจากจิตวิญญาณ ทำให้เกิดวิกฤตทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน กลุ่มแนวคิดการเรียนรู้ เชิงบูรณาการและองค์รวมนี้ ได้แก่

3.1) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการสัมผัสผัสความเป็นองค์รวมของธรรมชาติ

3.2) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการปฏิบัติในเชิงชุมชนและเครือข่าย

3.3) การเรียนรู้ใคร่ครวญ ผ่านการเห็นเชื่อมโยง การคิดเชิงระบบ และการประยุกต์ใช้ตามแนวคิดเชิงกระบวนทัศน์ใหม่ เช่น ควันตัมฟิสิกส์ (Quantum Physics) และทฤษฎีไร้ระเบียบ (Chaos Theory)

ดังนั้น กระบวนทัศน์ทางการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ จึงมีที่มาและพัฒนาการตามลำดับ มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย และต่างไปตามบริบทเชิงวัฒนธรรม แต่ล้วนมีลักษณะร่วมสำคัญประการหนึ่ง คือ การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการเรียนรู้ในระดับฝังลึก (tacit learning) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับวิถีคิดหรือกระบวนทัศน์ โดยการเข้าถึงและเข้าใจต้องอาศัยประสบการณ์ตรงของบุคคล และขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะของตน โดยผู้สอนมีบทบาทช่วยเปิดโอกาสและสร้างพื้นที่การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน แต่ผู้สอนไม่ได้เป็นแหล่งที่มาของความรู้ นอกจากนี้ ลักษณะร่วมอีกประการของกลุ่มแนวคิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจในแต่ละยุคสมัย คือ ต่างมุ่งเสริมสร้างการตระหนักรู้ ความเข้าใจและเข้าถึงศักยภาพที่แท้จริงตามธรรมชาติของมนุษย์ และความหมายของสภาวะการดำรงอยู่ของมนุษย์และธรรมชาติ การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจึงได้นำ 3 แนวคิดมาบูรณาการกระบวนกร เครื่องมือ และการปฏิบัติ โดยปรับประยุกต์ใช้ในลักษณะของการให้คุณค่าใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและหลากหลายในปัจจุบัน ลักษณะทั่วไปของการเรียนรู้แนวกรเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจึงเคารพต่อภูมิหลังและศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข ทั้งยังให้ความสำคัญต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน และเน้นการเรียนรู้ใจอย่างใคร่ครวญด้วยกระบวนกรใคร่ครวญ เป็นพื้นฐานสำคัญ กระบวนกรปฏิบัติเน้นให้ผ่านประสบการณ์ตรง และเปิดกว้างต่อการดำรงอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การตระหนักรู้ เกิดปัญญา เข้าใจชีวิตและธรรมชาติดังที่เป็น (ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551)

2.2 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

ชลลดา ทองทวี และคณะ (2551) ได้กล่าวว่า Contemplative Education หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นประสบการณ์ของการตระหนักรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและความเมตตาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยใช้การนั่งสมาธิและวิธีการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญต่างๆ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดการสังเกตและสืบค้นภายในตนเองอย่างลึกซึ้ง สามารถเข้าถึงชุมชนปัญญาภายใน เรียนรู้ถึงธรรมชาติของจิต ตัวตน และผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง และได้เน้นว่า การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ไม่ได้ละทิ้งความเป็นวิชาการ แต่เป็นการสร้างสมดุลระหว่างการเรียนรู้ภายนอกกับการเรียนรู้ภายใน เพื่อบ่มเพาะความสามารถของผู้เรียนให้ข้ามพ้นเพียงสมรรถนะทางการใช้ถ้อยคำและมนทัศน์ ไปสู่

สมรรถนะของใจ บุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอ ความสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ในตนเอง การมีสมาธิ ความเปิดกว้าง และความยืดหยุ่นทางความคิด

วิจักขณ์ พานิช (2551) ได้อธิบายว่า ความหมายของ Contemplative แปลเป็นไทยว่า “ที่ใคร่ครวญครุ่นคิดคำนึงด้วยใจโดยแยบคาย ” ซึ่งตรงกับคำบาลีในพุทธศาสนาว่า “โยนิโสมนสิการ ” หมายถึง การพิจารณาโดยแยบคาย ซึ่งคำทั้งสองภาษาต่างให้ความหมายเดียวกัน การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เน้นที่ “กระบวนการ ” เป็นการจุดประกายความหมายใหม่ให้ย้อนกลับไปหาคุณค่าและความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้ที่มีผลระยะยาวต่อชีวิตของคนคนหนึ่งทั้งชีวิต

ณัฐพิศ วังวิญญู (2547) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplative Education) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่พร้อมด้วย ศิล และสมาธิ บ่มเพาะความเปิดกว้างอ่อนน้อมถ่อมตน เปิดรับต่อความหลากหลาย ผ่านประสบการณ์ตรงอย่างกล้าเผชิญและละวางตัวตน การมีชีวิตอยู่ในความสดใหม่ของปัจจุบันขณะ ด้วยสติสัมปชัญญะ และน้อมนำเอาประสบการณ์ดังกล่าวมาสู่ใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งจะเป็นรากฐานของความรู้ที่แท้หรือปัญญา ที่สามารถมองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เห็นถึงความสัมพันธ์ เชื่อมโยง การเปลี่ยนแปลงไหลเลื่อนไม่หยุดนิ่ง ไม่คงที่ และนำสู่การตระหนักรู้เห็นและละวางการยึดติดอัตตาตัวตน

สรุปแล้ว การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ คือ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง น้อมนำเอาประสบการณ์มาสู่ใจอย่างใคร่ครวญ ในการตระหนักรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและความเมตตาทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สามารถมองเห็นสรรพสิ่งตามความเป็นจริง เห็นถึงความสัมพันธ์ เชื่อมโยง การเปลี่ยนแปลงไหลเลื่อนไม่หยุดนิ่ง ไม่คงที่ และนำสู่การตระหนักรู้เห็นและละวางการยึดติดอัตตาตัวตน

2.3 หลักการการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญสู่การจัดการเรียนการสอน

การศึกษาวิจัยของ ชลลดา ทองทวีและคณะ (2551) พบว่า การเรียนรู้ด้วยใจที่ใคร่ครวญ เป็นการน้อมเอาประสบการณ์การเรียนรู้เข้ามาสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียนเพื่อพัฒนาในด้านในสรุป เป็นหลักการได้ดังนี้

- 1) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ตรงของการเรียนรู้ โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเป็นหนทางที่จะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยงโดยตรงกับชีวิตของผู้เรียน รวมถึงการเต็มใจที่จะเผชิญหน้ากับความเจ็บปวดและความทุกข์ยากลำบากของชีวิต เป็นการเรียนรู้ซึ่งอัตตาตัวตนจะได้ถูกทำลาย ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจเรื่อง อัตตา-อนัตตา ได้ลึกซึ้งด้วยตนเอง

2) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการรับฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) และการเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้าง เป็นการเรียนรู้ที่จะสัมผัสชีวิตของตนเองและผู้อื่นอย่างจริงใจและอ่อนน้อม เปิดกว้างต่อความหลากหลายทางความคิด นำสู่การสื่อสารและความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ และการละวางตัวตนของตนเอง

3) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการเคารพศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของทุกคนอย่างไร้อคติ โดยหัวใจของการศึกษาด้านนี้ คือ กระบวนการเรียนรู้และการฝึกตนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพภายในตนเองจนกลายเป็นตัวของตัวเองที่สมบูรณ์อย่างที่ไม่จำเป็นต้องไปเปรียบเทียบกับใคร

4) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการน้อมสวใจอย่างใคร่ครวญ (contemplation) เป็นการเรียนรู้ที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นต่อหลักการตรรกะ แต่บ่มเพาะน้อมนำประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามา มาคิดใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งบนฐานของจิตใจที่สงบเย็น เพื่อค้นหาความหมายต่อชีวิต และเรียนเพื่อที่จะรู้จักตัวเองและเพิ่มพูนความรู้ด้วยการน้อมนำไปลองปฏิบัติให้เห็นจริง

5) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง (meditation) โดยการปฏิบัติธรรมหรือการภาวนา เฝ้ามองธรรมชาติที่แท้จริงของจิต นั่นคือ การเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่ ความบีบคั้นที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง และสภาวะของการเป็นกระแสแห่งเหตุปัจจัยที่เคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติภาวนาฝึกสังเกตธรรมชาติของจิต จะทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก เห็นความเป็นจริงที่พ้นไปจากอำนาจแห่งตัวตนของตน

6) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อความสดของปัจจุบันขณะ เป็นการเรียนรู้จากภายใน คือ กระบวนการแห่งการค้นพบคุณค่าและความหมายของการมีชีวิตอยู่ในทุกขณะ ด้วยสติสัมปชัญญะ เป็นชีวิตที่มีอิสระ อันเกิดจากการกลับมาตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของตน

7) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาอันหลากหลาย ของท้องถิ่นและวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางจิตวิญญาณของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา เป็นการเรียนรู้ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อันซับซ้อนของชุมชน เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจสูงและเปิดกว้างอย่างแท้จริง

8) การศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้บนฐานการโอบอุ้มสนับสนุนของกัลยาณมิตรที่เป็นเพื่อนเดินทางในการเรียนรู้พัฒนาด้านใน ที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นตนเองและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย

นอกจากนี้ ธนา นิลชัยโกวิทย์ และอดิสร จันทรสุข (2552) ได้ศึกษาหลักการที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างไคร่ครวญ 7 ประการ ดังนี้

1) หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างไคร่ครวญ (contemplation) คือ การเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และนำจิตใจดังกล่าวไปใช้ทำงานอย่างไคร่ครวญทั้งในด้านพุทธิปัญญา (cognitive) ด้านระหว่างบุคคล (interpersonal) และด้านภายในบุคคล (intrapersonal)

2) หลักความรักความเมตตา (compassion) คือ การที่กระบวนกร (facilitator) ส่งพลังออกเพื่อโอบอุ้มดูแลกลุ่ม และการจัดกระบวนกรด้วยสิ่งแวดล้อมและบริบทที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้ (สัปปายะ)

3) หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (connection) คือ การช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนกรเข้ากับชีวิตได้ นำไปสู่การทำให้กระบวนกรเข้ามาสู่ภายใน (internalization) บูรณาการสู่วิถีชีวิต และการเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างผู้เข้ารับการอบรมด้วยกัน เชื่อมโยงกับชุมชน และจักรวาล

4) หลักการเผชิญหน้า (confronting) คือ การเปิดให้ผู้เข้ารับการอบรมออกจากพื้นที่ปลอดภัยของตนเอง เพื่อเข้าเผชิญกับพื้นที่เสี่ยง เพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ๆ และเข้าใจถึงข้อจำกัดและศักยภาพของตนเองต่อการเรียนรู้และพัฒนา

5) หลักความต่อเนื่อง (continuity) คือ การสร้างความไหลลื่นของกระบวนกรอันช่วยให้เกิดพลังพลวัตต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยเอื้อให้ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรมได้รับการปลดปล่อย และสามารถเข้าทำงานเพื่อปมเพาะพัฒนา

6) หลักพันธะสัญญา (commitment) คือ การเอื้อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำเอากระบวนกรกลับไปใช้ในชีวิตอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากการเข้าร่วมการอบรม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

7) หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (community) คือ ความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกันของผู้เข้ารับการอบรมรวม ทั้งกระบวนกรที่เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละคน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับชีวิต

2.4 องค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

โครงการวิจัยและจัดการความรู้การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ โดยชลลดา ทองทวี และคณะ (2551) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็น “จิตตปัญญาศึกษา” ประกอบด้วย 8 ส่วน คือ

- 1) ราก หมายถึงฐานแนวคิด ได้แก่ แนวคิดเชิงศาสนา เชิงมนุษยนิยม และเชิงบูรณาการองค์รวม
- 2) ผล หมายถึงเป้าหมายการเรียนรู้สู่จิตใหญ่ที่กว้างขวางครอบคลุมและเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน
- 3) แก่น หมายถึงองค์ประกอบหรือกระแสแห่งการพัฒนาสู่จิตใหญ่ ได้แก่ การมีสติเปิดรับประสบการณ์ตรงในปัจจุบันขณะอย่างเต็มเปี่ยม การสืบค้นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการน้อมมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจริงจัง ความเบิกบานและผ่อนคลาย และการมีจิตตั้งมั่นและเป็นกลาง
- 4) กระจก หมายถึง บริบทของกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติ ได้แก่ สังคมคือการให้คุณค่าต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน บนฐานการโอบอุ้มสนับสนุนของกัลยาณมิตร และวัฒนธรรมคือ การให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาที่หลากหลายและไม่แยกจากชุมชนท้องถิ่น บริบทเชิงวัฒนธรรม
- 5) เปลือก หมายถึง เครื่องมือการปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ
- 6) เมล็ด หมายถึงศักยภาพภายในของมนุษย์ทุกคน
- 7) ฝืนดิน หมายถึง วงการต่างๆ ที่นำแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญไปประยุกต์ใช้
- 8) ความรู้ในการปลูกและดูแล หมายถึง การวิจัยสืบค้นความรู้ และการวัดประเมินสำหรับการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยสิ่งแวดล้อมที่สบาย ซึ่งในที่นี้มาจาก สปปายะ คือสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดได้ในสิ่งแวดล้อมที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้านใน ผู้คนรู้จักมอบน้ำใจให้คนรอบข้าง ให้ความสำคัญ และเอาใจใส่จิตใจของผู้เรียนรู้ในทุกขณะ การเอาใจใส่จิตใจในกระบวนการการเรียนรู้นั้น สามารถทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสื่ใจอย่างใคร่ครวญ และ การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (วิจักขณ์ พานิช, 2551)

2.5 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

มนุษย์ทุกคนมีธรรมชาติของจิตแบบเดียวกัน คือ เป็นจิตใจที่สามารถเป็นอิสระจากอึดติดตัวตน ก้าวพ้นสู่การสัมผัสความดี ความงาม และความจริง จนก่อให้เกิดความสุขสงบเย็นอย่างยั่งยืนภายใน การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจะทำให้เห็นได้ชัดเจนถึงการเชื่อมโยงของการเรียนรู้ เพราะความรู้ที่แท้จริง คือ ประสบการณ์ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว และเมื่อเราเพิ่มมิติของการใคร่ครวญด้วยใจ เราจะสัมผัสได้ถึงคุณค่า และความงามที่ทำให้จิตใจของเราขยายขึ้น เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ที่จะให้ เรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น อันเป็นผลมาจากการลดอึดติด การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจึงนำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ดำรงชีวิตเพื่อให้เกิดคุณค่าแก่คนรอบข้างอย่างแท้จริง การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเกิดขึ้นได้ด้วยสิ่งแวดล้อมที่สบาย คือ สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดได้ในสิ่งแวดล้อมที่เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ด้านใน การรู้จักแบ่งปันน้ำใจให้ผู้คนรอบข้าง ให้ความสำคัญและเอาใจใส่จิตใจของผู้อื่น

ประเวศ วะสี (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญทำให้เข้าใจด้านในของตนเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง หรืออีกนัยหนึ่งเกิดความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เช่นการทำงาน ศิลปะ โยคะ ความเป็นชุมชน การเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคม สนุทริยสนทนา การเรียนรู้จากธรรมชาติ และจิตตภาวนา เป็นต้น

การปฏิบัติตามแนวการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญต้องคำนึงถึงความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีบริบทของชีวิตแตกต่างกันไปเป็นหลัก เนื่องจากการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านใน เป็นการเรียนรู้ในระดับฝังลึก โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับกระบวนการที่ ต้องอาศัยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จึงมีการนำเอากระบวนการปฏิบัติภาวนาเชิงศาสนาและความเชื่อ และกระบวนการทางศิลปะเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเชิงการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญอย่างมากมาย อาทิ การปฏิบัติสมาธิภาวนา โยคะ ไทชีฉนวน การเขียนพู่กันจีน และการละคร ทั้งนี้แนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นแนวคิดที่มีการสร้างกระบวนการขึ้นใหม่ (reconstruction) อย่างบูรณาการเพื่อพัฒนาด้านใน โดยนำมาปรับประยุกต์ใช้ในลักษณะการให้คุณค่าใหม่ ต่อกระบวนการเชิงศาสนาและความเชื่อเหล่านั้น เพื่อมุ่งเน้นให้เหมาะกับการเรียนรู้พัฒนา ด้านในของผู้เรียนในสังคมยุคสมัยใหม่ (วิจักขณ์ พานิช, 2551; ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551)

การศึกษาวิจัยของสถาบัน Center for Contemplative Mind in Society (2008) ได้รวบรวมวิธีการในการปฏิบัติตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญบนพื้นฐานของการเข้าร่วมกลุ่มและการสร้างความสัมพันธ์ ร่วมกับการตระหนักรู้ตัวตน ซึ่งเปรียบเทียบเหมือนฐานของต้นไม้แห่งการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญโดยมีแนวทางการปฏิบัติเป็นกิ่งก้านสาขา แบ่ง ได้เป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ฝึกกับการสงบนิ่ง เช่น กิจกรรมการสร้างความเงียบ การภาวนา วิปัสสนาสมาธิ การนั่งสมาธิ การทำใจให้ว่าง เงียบ
- 2) ฝึกกับการเคลื่อนไหว เช่น การรำมวยจีนไทเก๊ก การเดินจงกรม ศิลปะการป้องกันตัวโยคะ การเดินเขาวงกต (labyrinth)
- 3) ฝึกกับการสร้างสรรค์ เช่น การร้องเพลง การสวดมนต์ กิจกรรมดนตรี ศิลปะ การคัดลายมือ การเขียนบันทึก
- 4) ฝึกกับกิจกรรมทางสังคม เช่น การทำงานอาสาสมัคร การเดินทางแสวงบุญ ช่วยเหลือสังคม
- 5) ฝึกกับการฝึกสมาธิ เช่น การระลึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การภาวนา การอ่านพระคัมภีร์ การสวดมนต์ตามศาสนา
- 6) ฝึกกับพิธีเฉลิมฉลอง เช่น การประกอบพิธีเฉลิมฉลองตามเทศกาลของศาสนา ปู่จนา-วิสัยนา
- 7) ฝึกกับการสร้างความสัมพันธ์ เช่น สนุทริยสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียน การเล่าเรื่องราว การสนทนากับเสียงด้านใน

กิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ทั้ง 7 กลุ่มนี้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับวัย ความสนใจ ความถนัด และปัจจัยอื่นๆ หากแต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น การสร้างความสัมพันธ์ และการตระหนักรู้ตัวตน (Center for Contemplative Mind in Society, 2008)

การปฏิบัติตามหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญต้องอาศัยคุณลักษณะสองประการคือ สภาวะจิต กับการทำงานทางจิต กล่าวคือกิจกรรมตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญอาศัยการปรับสภาวะจิตสู่สภาวะที่เหมาะสมและเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ อาทิ สภาวะสมาธิ สภาวะรู้สึกตัว สภาวะไหลลื่น สภาวะอัลฟา ฯลฯ เมื่อปรับสภาวะจิตแล้ว จึงอาศัยสภาวะจิตนั้นทำงานทางจิตด้วยการพิจารณาอย่างใคร่ครวญและเชื่อมโยงกับประสบการณ์ไปในด้านต่างๆ

อย่างน้อย 3 ด้าน คือ 1) ด้านพุทธิปัญญา (cognitive) 2) ด้านภายในบุคคล (intrapersonal) และ 3) ด้านระหว่างบุคคล (interpersonal) การพิจารณาเชื่อมโยงประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านนี้สอดคล้องไปกับ ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ-ประกอบสร้างของโรเบิร์ต คีแกน ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นองค์ประกอบ ของการทำงานร่วมกันภายในของความเชื่อ คุณค่า และการไว้วางใจระหว่างบุคคล โดยไม่ว่าจะเป็นการ ทำงานทางจิตในด้านพุทธิปัญญา ด้านภายในบุคคล หรือด้านระหว่างบุคคล จำเป็นต้องมี คุณภาพของการพิจารณาอย่างใคร่ครวญ โดยน้อมเข้ามาสู่ใจ เข้ามาสู่ประสบการณ์ตรง แต่คุณภาพ ดังกล่าวแสดงตัวออกมาแตกต่างกันไปตามด้านต่างๆ (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ, 2550) ดัง รายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ด้านพุทธิปัญญา เป็นการแสดงตัวออกมาในลักษณะการคิดกระบวนระบบ (systems thinking) หรือการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking)
- 2) ด้านภายในบุคคล เป็นการแสดงตัวออกมาในลักษณะการย้อนกลับมาดูตนเอง (self-reflection) การสืบค้นตนเอง (self-inquiry)
- 3) ด้านระหว่างบุคคล เป็นการแสดงตัวออกมาในลักษณะการร่วมรู้สึก (empathy) การเข้าใจตรงกัน (mutual understanding)

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาการตนเองจากภายในสู่ภายนอก ด้วยการชะลอประสบการณ์ด้านต่างๆ ให้ช้าลงเพื่อให้มีเวลาใน การพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งเล็กๆ ที่เชื่อมโยงกันเป็นสิ่งที่ใหญ่ขึ้น เป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน ถ่องแท้และค่อนข้างถาวร นำไปสู่การเปลี่ยนผ่านหรือก้าวข้ามจากจิตเล็ก สู่อุตุนิยม เน้นการแสวงหาคคุณค่า ความหมายของมนุษย์ ชีวิตตนเองและแผ่สู่สังคม ธรรมชาติ และ สรรพสิ่ง ทั้งนี้แนวทางการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญที่เน้นให้ผู้เรียนได้นำเข้าประสบการณ์อย่าง ลึกซึ้ง แล้วนำมาใคร่ครวญตามความเป็นจริง เป็นกระบวนการจัดการศึกษาแบบหนึ่งซึ่งเหมาะสม และ สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ หรือในระดับอุดมศึกษาขึ้นไป (Miller, 1994) โดย สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นได้ดังนี้

- 1) ลักษณะพื้นฐานของแนวทางการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะ เชื่อมั่นในตนเอง และรู้จักที่จะตอบสนองต่อปัญญาญาณ (intuition) ของตน สร้างทัศนคติที่ดีในการ เรียนรู้จากตัวตนและประสบการณ์ของตน

2) แนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกสติ และสร้างสมาธิด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่าการฝึกสติ สร้างสมาธิตามแนวความคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญทำให้ผู้เรียนผ่อนคลาย และสามารถแสวงหาวิธีการในการผ่อนคลายความตึงเครียดของตนเองได้

3) แนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเป็นการจัดการศึกษาซึ่งไม่ได้อยู่บนฐานของการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง แต่อยู่บนฐานของการเติมเต็มประสบการณ์ของแต่ละบุคคล จึงสามารถช่วยให้ผู้เรียนในช่วงวัยนี้ข้ามพ้นการแบ่งแยกระหว่างบุคคล หรือการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางได้

การจัดการเรียนการสอนตามแนวความคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญให้ความสำคัญกับใจในการเรียนรู้ ผ่านประสบการณ์ทางด้านพุทธิปัญญา ด้านภายในบุคคล และระหว่างบุคคล จึงสามารถนำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาภายในตนเอง และพัฒนาความสามารถในการมองเห็นความแตกต่างอย่างตรงตามความเป็นจริง ด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลายตามความถนัดของแต่ละบุคคล เนื่องจากแนวความคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญมีรากฐานมาจากการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ไม่แยกส่วน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมอง ด้วยวิธีการเรียนรู้หลักของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญคือ การนำเอาศาสตร์ต่างๆ บนโลกมาอธิบายความเป็นหนึ่งเดียวของทุกสรรพสิ่ง และลักษณะภายในตัวมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วยสามฐานคือ ฐานกาย ฐานใจ ฐานหัว กิจกรรมตามแนวความคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญจึงออกแบบให้หลากหลายช่วยให้มนุษย์ไม่ติดอยู่กับฐานใดฐานหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยมีทั้งกิจกรรมที่เน้นฐานกาย เช่นการฝึกมวยจีน กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย การผ่อนคลายร่างกาย และกิจกรรมที่เน้นฐานใจ เช่น ดนตรี การสื่อสารด้วยศิลปะ การเล่าเรื่องราว การฝึกสติและสมาธิ การพูดคุยปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน การดูแลใส่ใจซึ่งกันและกัน รวมไปถึงกิจกรรมที่ใช้ฐานหัวเป็นหลัก เช่น การอภิปราย การแลกเปลี่ยนสนทนา การคิดเชิงระบบ เป็นต้น ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลจึงสามารถสะท้อนความเป็นองค์รวม ในแง่ของการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ลึกซึ้ง พร้อมๆ กับการสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมและเป็นกัลยาณมิตรต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่งรอบตัวในธรรมชาติ บนฐานของการมองโลกและชีวิตด้วยความเข้าใจ ปราศจากอคติจากความแตกต่างหลากหลาย ตามเป้าหมายสูงสุดของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญที่เชื่อมั่นว่ามนุษย์เป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงความจริง ความดี ความงาม รวมทั้งแผ่ขยายคุณภาพภายในดังกล่าวไปสู่การสร้างสรรค์และโลกที่สันติสุขได้ต่อไป (จารุพรรณ กุลดิลก, 2550; ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ, 2550)

2.6 บทบาทของกระบวนการ

ปรีดา เรื่องวิชาการ (2551) กล่าวว่า คุณสมบัติภายในตลอดจนทักษะพื้นฐานของการเป็นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1) รู้ทัน มั่นคง ปลดปล่อยวาง : แก่นแกนภายในของการเป็นกระบวนการ

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงคนอย่างลึกซึ้งนั้น กระบวนการจะต้องเผชิญหน้ากับปัญหาอุปสรรคสิ่งที่ไม่คาดฝันมากมายทั้งที่เกิดจากความเหนื่อยหนักรจากการสรุปทบทเรียนร่วมกับผู้เรียนซึ่งอาจจะมีทั้งความยาก ของบทเรียนและความผิดพลาดของผู้เรียน เกิดจากบทเรียนที่ดำดิ่งสู่สภาวะภายในซึ่งมองเห็นได้ยาก บางคราวก็เกิดอารมณ์ความรู้สึกด้านร้ายจากการกระทบความรู้สึกยึดมั่นถือมั่น ทั้งผู้เรียนและตัวกระบวนการเอง บางครั้งก็ต้องใช้พลังสูงในการเผชิญกับความแตกต่างหลากหลายรวมถึงความท้าทาย นานาชนิดของผู้เรียน หรือบางครั้งบทเรียนก็ไม่ได้ดำเนินไปตามที่คาดหวังไว้ และอื่นๆอีกมากมาย ดังนั้นกระบวนการจึงต้องฝึกฝนพลังแห่งสติหรือความระลึกรู้ทันความรู้สึกนึก คิดภายในเวลากระทบสัมผัสกับสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ ฝึกฝนสติจนจิตใจมีความตั้งมั่นมีความนิ่งภายในพร้อมเผชิญหน้ากับทุก สถานการณ์ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้จะออกมาดีหรือไม่ประสบความสำเร็จก็ตาม นอกจากนั้นกระบวนการจำต้องฝึกฝนการเฝ้ามองสรรพสิ่งต่างๆ ทั้งภายในภายนอกของเรา จนมองเห็นความจริงว่าสรรพสิ่งล้วนผันผวนแปรไปตามเหตุปัจจัย พึงปล่อยวางการยึดมั่นถือมั่นทั้งหลายทั้งปวง หากฝึกฝนจิตใจให้รู้ทัน มั่นคงและปล่อยวางได้ ก็ย่อมทำให้กระบวนการมีสภาวะภายในที่เข้มแข็งปลอดโปร่ง สามารถทำกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างไม่ทุกข์กังวล แต่กลับมีพลังมีชีวิตชีวา และสามารถทำบทเรียนได้อย่างสร้างสรรค์ออกไปได้อย่างไม่หยุดนิ่ง นอกจากนี้สภาวะภายในที่เข้มแข็งมั่นคงมักจะเป็นแก่นแกนสำคัญทำให้ทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่จะกล่าวถึงต่อไปมีความแหลมคมและเต็มไปด้วยพลัง

2) รู้กว้าง รู้ลึก รู้ไกล กล้าหาญ และใส่ใจ : คุณสมบัติพื้นฐานของผู้ศรัทธาต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้

กระบวนการจะสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดบทเรียนที่ลึกและนำไป ใช้ได้จริง กระบวนการจำต้องหมั่นแสวงหาและเรียนรู้ในเรื่องที่ตนจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ จนสามารถรู้ในเรื่องนั้นลึกและกว้างรวมทั้งต้องแสวงหาเรียนรู้เชื่อมโยงไป ถึงเรื่องอื่นที่สัมพันธ์กับเรื่องที่เราทำซึ่งถือเป็นการรู้ไกล ดังนั้นยิ่งกระบวนการรู้กว้าง รู้ลึก และรู้ไกลได้มากเท่าใดก็ย่อมทำให้บทเรียนมีความลึกซึ้งยิ่งขึ้นเท่านั้น อีกด้านหนึ่งกระบวนการจำต้องฝึกฝนความกล้าหาญในมิติต่างๆ ได้แก่ กล้าที่จะเปลี่ยนแปลง

ความเห็นความเชื่อหรือทัศนคติเดิมที่ตนยึดถือ หากมันถูกตรวจสอบชัดเจนแล้วว่ามิใช่ข้อจำกัดในการอธิบายความจริง หรือมีความเห็นหรือทฤษฎีซึ่งอธิบายได้ดีกว่า กระบวนการจำต้องกล้าที่จะไม่ยึดในความเห็นความเชื่อเดิม และใจกว้างที่จะเปิดรับและเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างไม่หยุดนิ่งตายตัว พร้อมทั้งจะยืดหยุ่นพลิกแพลงทั้งความคิดเห็นและการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มี ความเหมาะสมสอดคล้องไปตามบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ กล่าวอีกแบบหนึ่งก็คือ กระบวนการควรฝึกฝนความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับความเห็นที่ต่างไปจากตนรวมถึง กล้าที่จะเผชิญกับความท้าทายในทุกรูปแบบของผู้เข้าร่วมถึงผู้เรียนด้วย ที่สำคัญที่สุดในเรื่องความกล้าก็คือ กล้าที่จะเรียนจากผู้เรียนที่สถานภาพต่ำหรือต่ำกว่า รวมทั้งถ้าตัวเองไม่รู้สิ่งใดก็กล้าที่จะบอกหรือยอมรับกับผู้เรียนได้ว่าไม่รู้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความรับผิดชอบอย่างชัดเจนต่อการจัดการเรียนรู้ ประการสุดท้ายกระบวนการควรมีสำนึกแห่งการใส่ใจผู้เรียนทั้งหมด พยายามเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดซึ่งจะทำให้ดีก็ต่อเมื่อจิตใจภายในในกระบวนการ ต้องนั่งพอที่จะดำรงอยู่กับเขาอย่างแท้จริงจึงจะทำให้สามารถรับฟังหรือได้ยินความรู้สึกนึกคิดภายในที่ผู้เรียนแสดงออกมา หากกระบวนการไม่นั่งและไม่ได้ดำรงอยู่ร่วมกับผู้เรียนก็ย่อมไม่สามารถได้ยิน ได้ฟังบทเรียนที่เกิดขึ้นจากผู้เรียน กระบวนการก็จะไม่สามารถสร้างสรรค์บทเรียนที่เกิดขึ้นจากตัวผู้เรียนได้อย่างแท้จริง แต่จะทำได้แค่เพียงนำเสนอความเห็นตนเองออกไปข้างเดียวเท่านั้น นอกจากนี้การใส่ใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้งยังทำให้กระบวนการสามารถเห็นช่องทาง หรือกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ซึ่งจะทำให้กระบวนการสามารถจัดวางเงื่อนไขการเรียนรู้หรือช่วยเอื้ออำนวยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนสามารถเติบโตงอกงามได้ด้วยตัวเองในที่สุด

นอกจากนี้ กระบวนการควรมีทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) การรับฟังด้วยใจอย่างลึกซึ้ง กระบวนการจำต้องฝึกรับฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ฟังด้วยสติจนสามารถจับประเด็นหรือเข้าถึงเรื่องราวต่างๆของผู้เรียนที่กำลัง แลกเปลี่ยนแบ่งปัน การฟังอย่างลึกซึ้งยังช่วยทำให้กระบวนการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน แต่ละคน ซึ่งการเข้าถึงทั้งประเด็นและอารมณ์ความรู้สึกจะเป็นประตูสำคัญของการทำให้ บทเรียนลุ่มลึกโผล่ปรากฏขึ้นมา ทำให้กระบวนการสามารถเชื่อมโยง วิเคราะห์ สังเคราะห์ประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างแม่นยำและแหลมคม

2) วิธีคิดหรือกระบวนการคิดเพื่อใช้เป็นเข็มทิศนำทางในการวางแผนและการสรุปบทเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เอากลุ่มผู้เรียนเป็นตัวตั้ง และจะต้องสกัดความเห็นและประสบการณ์ออกจากผู้เรียนแล้วทำให้ปะทะสังสรรค์จน เกิดบทเรียนที่ลึกซึ้งนั้น กระบวนการจำต้องมีวิธีคิดหรือกระบวนการคิดเพื่อใช้เป็นเข็มทิศบ่งบอกทางในการ วางเนื้อหาและการสรุปบทเรียน เข็มทิศของกระบวนการคิด

ที่ว่านั้นจะช่วยทำให้กระบวนการรู้ชัดได้ว่าบทเรียน กำลังอยู่จุดใด กำลังเคลื่อนไปอย่างไร ประเด็นกำลัง เชื่อมโยงสัมพันธ์หรือย้อนแย้งกันอย่างไร ซึ่งถ้ากระบวนการรู้ตำแหน่งแห่งที่ของบทเรียนชัดเจนก็จะช่วย กลุ่มผู้เรียน เข้าถึงบทเรียนได้ง่าย ด้วยเหตุนี้กระบวนการจำต้องฝึกฝนกระบวนการคิดหรือวิธีคิดที่ หลากหลายไว้ใช้งานอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายและเนื้อหาการเรียนรู้

3) การจับประเด็น นอกจากการรับฟังอย่างลึกซึ้งแล้วกระบวนการจำต้องหมั่นฝึกฝนการจับ ประเด็นหรือ จับแก่นของเรื่องได้ เพราะหากกระบวนการจับประเด็นได้แม่นยำไม่หลุดมือก็ย่อมช่วยทำ ให้ทุกคนเข้าถึง บทเรียนได้ง่ายไม่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากความหมายที่ผู้เรียนต้องการสื่อ ซึ่งนั่นก็ จะเป็นประตูสำคัญของการทำให้บทเรียนอันลึกซึ้งซึ่งแฝงปรากฏขึ้น มา และเท่ากับเป็นการตอกย้ำว่า การรับฟังอย่างลึกซึ้งและการจับประเด็นต้องทำงานควบคู่กัน

4) การสื่อสารที่เข้าใจง่ายและทรงพลังทักษะ ด้านนี้ถือเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียน เข้าถึงบทเรียนได้ง่ายและมีพลังตื่นตัวต่อการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ดังเช่น การเล่าเรื่องสั้นๆ หรือการ พุดให้ข้อคิด หรือเสนอมุมมองใหม่ๆ ของกระบวนการ ดังเรามักจะประทับใจกระบวนการบางท่านที่ สามารถพูดได้อย่างคมคายและทรงพลังจน ทำให้ผู้เรียนเกิดมโนธรรมสำนึกหรือเกิดการจุกคิดอย่าง ใคร่ครวญได้อย่างน่า ทึ่ง โดยเฉพาะทำให้เราเห็นเรื่องภายในหรือเรื่องใกล้ตัวที่เรามักมองข้ามเสมอ เป็นต้น

5) การตั้งคำถามที่ลงลึกและเชื่อมโยง ทักษะด้านนี้จัดเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้จาก ภายในและทำให้เกิดปะทะสังสรรค์บทเรียนภายในกลุ่มซึ่งช่วยทำให้องค์ความรู้ ชัดเจนลุ่มลึก และขยายเชื่อมโยงไปสู่บริบทอื่นได้อย่างทรงพลัง

3. สมรรถนะ ทางวิชาชีพครู

3.1 ความหมายของสมรรถนะทางวิชาชีพครู

สมรรถนะ ตรงกับภาษาอังกฤษ คือ competency นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ ความหมายไว้ดังนี้

สาโรช บัวศรี (2515) กล่าวว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน สามารถเป็นครูมืออาชีพ สำหรับความมีน้ำใจ ได้แก่ มีน้ำใจที่จะมุ่งฝึกสอนอบรมศิษย์อย่าง

เต็มที่มีน้ำใจที่จะบังคับและมีกรอบตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และมีน้ำใจที่จะวางตนให้สมเกียรติของคุณ

สุวัฒน์ นิยมคำ (2531) ให้ความหมายของสมรรถนะครูว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความรู้ หรือความสามารถที่ครูจะต้องมีอย่างเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ และภารกิจที่กำหนดไว้ได้อย่างแท้จริง สมรรถนะนี้เป็นด้านความรู้ ความคิด การปฏิบัติ และการทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

กมล สุดประเสริฐ (2533) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ อุบนิสัย หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่างๆ ที่พึงปรารถนาได้

รัชณี ขวัญบุญจัน (2536) ให้ความหมายของสมรรถนะครูไว้ว่าหมายถึง ความรู้ เจตคติ และคุณลักษณะที่ครูพึงมีอย่างพอเพียง และสามารถแสดงออกมาเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

สุจิตรา จันทวิภาศ (2537) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ความสามารถที่แสดงออกถึง การปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

จิระประภา อัครบวร (2549) ให้ความหมายของสมรรถนะว่า หมายถึง ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และคุณลักษณะ (attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (job roles) ให้ประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในเชิงพฤติกรรม เช่น มากกว่าเพื่อนร่วมงานในสถานการณ์ที่หลากหลายกว่า และได้ผลงานที่ดีกว่าคนอื่น เป็นต้น

Vogler (1972 อ้างถึงในรัชณี ขวัญบุญจัน, 2536) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะครู ต้องประกอบด้วยหลัก 5 ประการ ดังนี้

1. มีสมรรถนะด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ
2. รู้จักใช้สมรรถนะให้เกิดประโยชน์
3. สามารถประเมินผลนักเรียนได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ
4. สามารถปรับปรุงเนื้อหาให้พัฒนายิ่งขึ้น
5. ก่อให้เกิดการพัฒนาในตัวนักเรียน

Anderson (1972) กล่าวว่า สมรรถนะครู หมายถึง พฤติกรรมที่เราสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในทางบวก

Good (1973) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะครูไว้ว่า สมรรถนะครู หมายถึง ทักษะ (skill) ความคิด (concept) และทัศนคติ (attitude) ที่บุคคลต้องมีในการทำงาน และสามารถนำเอาวิธีการและความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่ตนปฏิบัติอยู่ได้ และก่อให้เกิดการพัฒนานักเรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

Boyatzis (1982 อ้างอิงใน Robertson, Callinan And Bartram, 2002) ให้ความหมายว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานได้มากกว่าปกติ โดยอาจเกิดจากอุปนิสัย แรงจูงใจ ทักษะ เอกลักษณะเฉพาะตน บทบาททางสังคม หรือแหล่งรวมของความรู้ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับผิดชอบ

Webster (1987) ได้ให้ความหมายว่า สมรรถนะ หมายถึง การมีคุณลักษณะที่จำเป็น หรือ ทักษะ การแสดงทักษะที่เหมาะสม มีความสามารถที่สอดคล้องกับคุณสมบัตินั้น ความสามารถที่เห็นเป็นหลักฐานได้

Sergiovanni (1991) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง การแสวงหาการปฏิบัติที่นำไปสู่ การส่งเสริมและเพิ่มแรงจูงใจภายในของคน ที่ทำให้เกิดประสบการณ์ที่สูงขึ้นกว่าระดับความจำเป็นของการบรรลุ

Ledford and Heneman (1998) ระบุว่า สมรรถนะเป็นลักษณะที่บุคคลแสดงออก รวมถึง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม นอกจากนี้ยังประกอบด้วยลักษณะอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ ทัศนคติ ค่านิยม และการตระหนักรู้ในตนเอง

จากความหมายของสมรรถนะ และสมรรถนะครูที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ ความหมายไว้ สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ การปฏิบัติ ความคิด และเจตคติ ที่ครูพึงมีเพื่อก่อให้เกิดผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.2 องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู

National Association for the Education of Young Children (2010) กำหนดมาตรฐาน สำหรับโปรแกรมเตรียมความพร้อมทางวิชาชีพของสาขาปฐมวัยในระยะเริ่มต้น และระยะก้าวหน้า ซึ่ง ในส่วนของมาตรฐานที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของการเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพ (becoming a professional) มี องค์ประกอบสำคัญดังนี้

- 1) เป็นสมาชิกเข้าร่วมกับองค์กรวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย
- 2) มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และแนวปฏิบัติวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย
- 3) แสวงหาข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ร่วมมือทางวิชาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน
- 4) บูรณาการความรู้ ความคิดสะท้อนในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาให้มีคุณภาพ
- 5) เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอความคิดเห็น เชนนโยบายทางวิชาชีพการศึกษาปฐมวัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้กำหนด เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงาน ไว้ดังนี้
 - 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน
 - 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก
 - 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ
 - 4) พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือ เตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
 - 5) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิตเลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

6) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจน เป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการ พัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และ การดำเนินงานที่ เกี่ยวข้อง โดยครุณาเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

7.1 ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการ พัฒนาผู้เรียน

7.2 เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ

7.3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน

7.4 ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น

8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติใน ด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่าง สม่าเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆ ของ เพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการ กระทำนั้น

10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟัง ความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา งานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วย ความเต็มใจ

11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และ รวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะ สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู

สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และ การจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน มา กำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่ง ที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้อง มองมุมมองต่างๆ ของปัญหา แล้วผันมุมมองของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนา ของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่มุมแบบตรงตัว ครูสามารถมองหามุมใน ทุกๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

3.3 มาตรฐานวิชาชีพครู

สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ (National Association for the Education of Young Children) ซึ่งเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและนักการศึกษาปฐมวัย สมาคม การศึกษาปฐมวัยแห่งชาติได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบัน เป็นฉบับที่พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูศึกษาปฐมวัย ด้วยการ กำหนดมาตรฐานการจัดเตรียมนักวิชาชีพสำหรับโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ในวิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยทั่วประเทศ โดยแสดงการสรุปวิสัยทัศน์สำหรับนักวิชาชีพเด็กปฐมวัยควรรู้ และสามารถที่จะปฏิบัติหลายประการ การพัฒนามาตรฐานต้องการความชำนาญและความลึกซึ้งของความรู้ในแต่ ละระดับของการพัฒนา การผ่านระดับที่ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติสนับสนุนคุณค่าและ แนวคิดจะเน้นความสำคัญของผลลัพธ์การเรียนรู้ ความเป็นนักวิชาชีพ และความสมดุลของความรู้ ความชำนาญและอารมณ์ โดยกำหนดมาตรฐานไว้ 3 ระดับ คือ (NAEYC, 2005 อ้างถึงใน รัศมี ตันเจริญ, 2553)

1) มาตรฐานในระดับอนุปริญญา (Standards at the Associate Degree Level) สมาคม การศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ ได้ปรับปรุงมาตรฐานใหม่สำหรับโปรแกรมระดับอนุปริญญา ในวิทยาลัยที่ เตรียมนักวิชาชีพเด็กปฐมวัย โดยสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติกำหนดมาตรฐานมาจากรายงาน การวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ผ่านมาและการศึกษาจากคำตอบของ ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ครู ในมาตรฐานมีการอธิบายคำจำกัดความลักษณะของโปรแกรมระดับ

อนุสัญญา ภายใต้ภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างซ้ำๆ ของการจัดเตรียมนักวิชาชีพเด็กปฐมวัยวิถีทางที่ ทำทหายการสร้างโอกาสสำหรับโปรแกรมระดับอนุสัญญาสาขาเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน

2) มาตรฐานในระดับใบอนุญาตขั้นแรกเริ่ม (Standards at the Initial Licensure Level) เป็นมาตรฐานสำหรับโปรแกรมปริญญาตรี 4 และ 5 ปี หรือระดับปริญญาโท สำหรับวิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยที่ผลิตครูปฐมวัย สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ รายงานว่าโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัยที่มีคุณภาพสูงส่งผลให้เด็กมีพื้นฐานสำหรับความสำเร็จในโรงเรียนและในอนาคต แต่ใน ปัจจุบันยังไม่มีโปรแกรมคุณภาพสูงพอ ขั้นตอนสำคัญมากในการเพิ่มคุณภาพของโปรแกรมสำหรับเด็กทั้งหมด คือการปรับปรุงการจัดเตรียมครูปฐมวัย โดยการกำหนดมาตรฐานที่อยู่บนพื้นฐานของการ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยและการเรียนรู้ ที่ผ่านมา และได้รับคำแนะนำโดยผู้เชี่ยวชาญทาง การศึกษาปฐมวัยและองค์กรต่าง ๆ มากมาย โดยสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งเป็นหนึ่งใน บรรดาสมาคมนักวิชาชีพชนิดพิเศษทำงานกับสภาครูศึกษาแห่งชาติ ที่เรียกชื่อย่อว่า NCATE(National Council for Accreditation of Teacher Education) สมาคมการศึกษาปฐมวัย แห่งชาติได้เตรียมมาตรฐานเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มี โปรแกรมการศึกษา 5 ปี ในระดับปริญญาตรี ที่เตรียมครูปฐมวัยในอนาคต สถาบันต้องได้รับเอกสาร เกี่ยวกับมาตรฐานระดับแรกเริ่มตามคำขอ เพื่อที่จะได้รับการอนุญาตจากสมาคมการศึกษาปฐมวัย แห่งชาติและนำไปสู่การรับรองจาก สภาครูศึกษาแห่งชาติ

3) มาตรฐานในระดับสูง (Standards at the Advanced Level) เป็นมาตรฐานสำหรับ โปรแกรมในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่จัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาโทและ ปริญญาเอก สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติได้เตรียมมาตรฐานเหล่านี้เป็นแนวทางสำหรับ สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ตระเตรียมนักวิชาชีพเด็กปฐมวัยระดับสูง เป็น สถาบันการศึกษาที่จัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สถาบันต้อง ได้รับเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานระดับสูงตามคำขอ เพื่อที่จะได้รับการอนุญาตจากสมาคมการศึกษา ปฐมวัยแห่งชาติและนำไปสู่การรับรองจากสภาครูศึกษาแห่งชาติการกำหนดมาตรฐานดังกล่าวเป็น การตอบสนองของความต้องการที่เพิ่มขึ้นในเรื่องการพัฒนาคุณสมบัติครูของเด็กอายุแรกเกิดถึง 8 ปี ให้ดีขึ้นสำหรับโปรแกรมระดับอนุสัญญาและเพื่อส่งเสริมคุณภาพของโปรแกรมและคุณวุฒิทางการ ศึกษาของครู สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ มีมาตรฐานสำหรับโปรแกรม 4 และ 5 ปี ในระดับ ปริญญาตรี โปรแกรมในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สำหรับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่ผลิตครู

ปฐมวัย การมุ่งจัดเตรียมครูเป็นสิ่งที่จำเป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมวิธีการปรับปรุงคุณภาพครูปฐมวัย ส่วนอื่นๆ รวมถึงการยกมาตรฐานสำหรับโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย (ผ่านการรับรองของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ) การปรับปรุงการฝึกหัดครู และการเข้าถึงเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และการประเมินผล

มาตรฐานวิชาชีพครูศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาตรี คือ มาตรฐานในระดับใบอนุญาตขั้นแรกเริ่ม (Standards at the Initial Licensure Level) เป็นมาตรฐานสำหรับโปรแกรม 4 และ 5 ปี ในระดับปริญญาตรีและในระดับปริญญาโท สำหรับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่ผลิตครูปฐมวัย โดยสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติมีหน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพและบริการสำหรับเด็กอายุแรกเกิดถึง -8 ปี ซึ่งมาตรฐานในระดับใบอนุญาตขั้นแรกเริ่มมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ (NAEYC, 2001 อ้างถึงใน รัศมี ตันเจริญ, 2553)

1) บริบทปัจจุบันและขอบข่ายของสาขาการศึกษาปฐมวัย สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาภารกิจด้านนี้ ด้วยการกำหนดสถานภาพ ให้คำแนะนำ และกำหนดมาตรฐานในนามของนักวิชาชีพ ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น คือสภาครุศึกษาแห่งชาติ (NCATE) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อธิบายชนิดของความรู้ ทักษะ และเป็นผู้กำหนดที่จะให้มีการจัดเตรียมสิ่งที่ดีและสิ่งที่ควรจะควบคุมสำหรับนักวิชาชีพทางการศึกษา โปรแกรมของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ จะวางมาตรฐานใกล้เคียงกับแนวทางของสภาครุศึกษาแห่งชาติ (NCATE) แต่จะเป็นการเตรียมการแนะแนวเกี่ยวกับการเตรียมเป็นนักวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะ สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติมุ่งหวังให้เด็กเล็กเป็นศูนย์กลางของการกำหนดมาตรฐานในสาขาการศึกษาปฐมวัย โดยมีความเชื่อมโยงกันทั้งในส่วนของนักวิชาชีพ โปรแกรมเทคนิคการปฏิบัติ หลักสูตร สาระ และการประเมินที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของวัฒนธรรมและชุมชน ซึ่งถ้าต้องการให้เด็กมีพัฒนาการและการเรียนรู้ที่ดี จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับโปรแกรมที่เด็กสนใจ และเข้าถึงหลักสูตรเนื้อหาและการประเมินในระดับปฐมวัย และจะต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมการและการฝึกปฏิบัติสำหรับนักวิชาชีพการศึกษาปฐมวัย และคาดหวังให้นักวิชาชีพเหล่านี้เป็นปากเป็นเสียงทางวิชาชีพด้วย การศึกษาปฐมวัยมีลักษณะที่แตกต่างจากการศึกษาในสาขาอื่น ถึงแม้ว่าจะมีการใช้ความรู้เบื้องต้นร่วมกันกับสาขาอื่น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับครุประถมศึกษาและครุมัธยมศึกษา พบว่า นักวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยทำงานในแหล่งต่างๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะในโรงเรียนของรัฐ แต่มีทั้งโปรแกรมในศูนย์เด็ก โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนอนุบาล บทบาท

ของนักวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยจึงมีความหลากหลายมากกว่า คือมีทั้งบทบาทการเป็นผู้นำครู ที่ปรึกษาครู ผู้ประสานงานการศึกษา ผู้ฝึกเด็กปฐมวัย รวมทั้งเป็นนักวิชาชีพเฉพาะ แล้วยังเป็นแหล่งทรัพยากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้ช่วยทางเทคนิคเฉพาะด้าน ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีทางการศึกษาปฐมวัย ผู้เกี่ยวข้องเบื้องต้น และผู้เยี่ยมบ้าน ดังนั้นโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพสูงจะต้องทำให้ผู้เข้าศึกษาสามารถถ่ายโยงและเข้าถึงบทบาทต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับความร่วมมือระหว่างวิชาชีพ และการให้ความร่วมมือกับครอบครัวของเด็กสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติกำหนดอายุของเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงแรกเกิด - 8 ปี ซึ่งเดิมเคยแบ่งช่วงอายุเด็กออกเป็น 5 ช่วง คือ เด็กทารก เด็กวัยเตาะแตะ เด็กก่อนวัยเรียน เด็กอนุบาลศึกษา และเด็กก่อนประถมศึกษา และหลักสูตรครุศึกษาปฐมวัยในช่วงนั้นต้องผลิตครูให้ตรงกับช่วงอายุของเด็ก แต่ปรากฏว่ามีความยุ่งยากซับซ้อนมาก จึงกำหนดว่านักวิชาชีพการศึกษาปฐมวัยควรมีความรู้กว้างขวางเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ตั้งแต่อายุแรกเกิดถึง 8 ปี พวกเขาควรทราบเกี่ยวกับหลักสูตรที่เหมาะสม และการประเมินที่เหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย และพวกเขาควรมีความรู้และทักษะที่ลึกซึ้งอย่างน้อย 2 ใน 3 ของช่วงวัยย่อยที่กล่าวมา เหตุผลที่ชัดเจนคือ ถ้าปราศจากความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ช่วงวัยก่อนและหลังของเด็กที่ดูแล ครูจะไม่สามารถออกแบบโอกาสการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพภายใต้การมอบหมายงานของนักวิชาชีพเฉพาะและรวมทั้งการวางแผนการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงเด็กที่พัฒนาการล่าช้าและขาดความสามารถความต้องการความรู้เกี่ยวกับช่วงพัฒนาการและการเรียนรู้ที่กว้างมากกว่าความจำเป็นในห้องเรียนหลายห้องในอดีต

2) กระบวนการพัฒนามาตรฐานครุศึกษาปฐมวัย สมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ ดำเนินการพัฒนามาตรฐานครุศึกษาปฐมวัยในระดับใบอนุญาตแรกเริ่มโดยเริ่มดำเนินการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็งและช่องว่างของครุศึกษาปฐมวัยตามแนวทางการขอใบรับรองวิชาชีพในปี ค.ศ. 1994 ด้วยการจัดประชุมปรึกษาและการแสดงความคิดเห็นผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์ ในการยก่างมาตรฐานฉบับแก้ไขปรับปรุงสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติทำงานร่วมกับสภาครุศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานเฉพาะทางของสภาครุศึกษาแห่งชาติหลายหน่วยงาน และยังได้ทำงานประสานกับกลุ่มวิชาชีพอื่นเพื่อการทบทวนมาตรฐานวิชาชีพให้ครอบคลุมและชัดเจน การแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ จึงได้รับอิทธิพลจากหลายสาขาวิชา มาตรฐานของสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติจึงเป็นแนวเดียวกับหลักการทั่วไปและมาตรฐานครุศึกษา หลังจากดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาแล้วคณะกรรมการสมาคมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติได้ทบทวน

โครงสร้างมาตรฐานครั้งสุดท้ายในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2001 และให้สภาครุศึกษาแห่งชาติตรวจแก้ไข และใช้เป็นมาตรฐานครุศึกษาปฐมวัยในปัจจุบัน

3) มาตรฐานครุศึกษาปฐมวัยฉบับปัจจุบัน สภาคกรมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติได้ปรับปรุง และจัดทำมาตรฐานวิชาชีพครุศึกษาปฐมวัยที่ใช้ในปัจจุบันตามกระบวนการที่กล่าวมาซึ่งมาตรฐานวิชาชีพครุศึกษาปฐมวัยฉบับปัจจุบันมีสาระที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

3.1) ขอบเขตการศึกษาปฐมวัย วิชาชีพครุศึกษาปฐมวัย คือ การทำงานกับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี

3.2) สาระสำคัญ มาตรฐานวิชาชีพครุศึกษาปฐมวัย จะเน้นถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักการและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น การเล่นเป็นหัวใจของการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความรู้ด้านพัฒนาการเด็กเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจทางวิชาชีพ การเรียนรู้แบบกิจกรรมและบูรณาการต้องมีความหมายต่อวิถีชีวิตจริงของเด็ก เป็นต้นและในการนี้ รวมถึงความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง วัฒนธรรม และชุมชนด้วย

3.3) สาระที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นจากการพัฒนามาตรฐาน มาตรฐานวิชาชีพครุศึกษาปฐมวัย ฉบับปัจจุบันมีสาระใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นจากมาตรฐานฉบับเดิมเช่น มุ่งเน้นความสำคัญทางภาษา และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ขยายกรอบสาระความรู้ให้กว้างขึ้นโดยครอบคลุมไปถึงเด็กพัฒนาการล่าช้า ไร้ความสามารถ เพิ่มการเน้นสาระวิชาการโดยครูต้องสามารถใช้เนื้อหาวิชาการ สร้างการเรียนรู้ให้เด็กทุกวัยอย่างผู้รู้และผู้ชำนาญเน้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่มากขึ้น เน้นศักยภาพด้านครุศึกษาเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาของเด็ก เน้นถึงกลยุทธ์การสอนกับการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดประสบการณ์วิชาชีพที่บูรณาการในการพัฒนาเด็กเพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ เข้าใจ และทักษะวิชาชีพอย่างลุ่มลึก ทำให้การครุศึกษาปฐมวัยในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มต้องเน้นเนื้อหาด้านชุมชน มีการติดตามประเมินนักศึกษาโดยเน้นคุณภาพของผลผลิตเป็นหลัก

4. สรุปมาตรฐานครุศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาตรี มาตรฐานครุศึกษาปฐมวัยในระดับปริญญาตรี (Initial Licensure program) ของสภาคกรมการศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ กำหนดมาตรฐานไว้ 5 มาตรฐาน (standard) และกำหนดตัวบ่งชี้ไว้จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ (Key element) สรุปได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ผู้สมัครจะต้องใช้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และความต้องการของเด็กและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพให้การยอมรับเด็ก ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างบรรยากาศที่ทำทนายให้เด็กทุกคนเกิดการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 1

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพและความต้องการของเด็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 สามารถใช้ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเพื่อที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ ให้การยอมรับเด็ก ส่งเสริมสนับสนุน และสร้างบรรยากาศที่ทำทนายให้เด็กทุกคนเกิดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 2 การสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน

ผู้สมัครจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าความสำคัญของคุณลักษณะที่ซับซ้อนของครอบครัวและชุมชนของเด็ก พวกเขาควรใช้ความเข้าใจนี้สร้างการยอมรับนับถือและสร้างความสัมพันธ์ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 2

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวและชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 สนับสนุนการสร้างพลังครอบครัวและชุมชนด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 การมีส่วนร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

มาตรฐานที่ 3 การสังเกต การจัดทำสารนิทัศน์ และประเมินภาพเพื่อสนับสนุนเด็กปฐมวัยและครอบครัว

ผู้สมัครจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ประโยชน์ และวิธีการประเมินภาพ พวกเขาควรจะมีความรู้และใช้การสังเกตที่มีแบบแผน การจัดทำสารนิทัศน์ และ

วิธีการประเมินอื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพร่วมกับครอบครัว และนักวิชาชีพอื่น เพื่อสนับสนุนพัฒนาการเด็ก และการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 3

ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 มีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมาย ประโยชน์ และวิธีการ ประเมินภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 มีความรู้เกี่ยวกับการใช้การสังเกต การจัดทำสารนิทัศน์และการประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ ที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 มีความเข้าใจและรับผิดชอบปฏิบัติกา รประเมินภาพ อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 4 การสอนและการเรียนรู้

ผู้สมัครต้องบูรณาการความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครอบครัวให้ สามารถพัฒนาการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพให้แก่เด็กได้ โดยความเข้าใจเหล่านี้ช่วยให้ผู้สมัคร พัฒนาประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้ของตนเองด้วย ทำให้ผู้สมัครมีความสามารถทางวิชาการ มากขึ้น สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการประเมินผล ที่ส่งเสริมพัฒนาการและ การเรียนรู้ให้แก่เด็กทุกคน

มาตรฐานที่ 4.1 การประสานสัมพันธ์กับเด็กและครอบครัว โดยผู้สมัคร รู้จัก เข้าใจ และใช้ความสัมพันธ์ทางบวกและปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกันเป็นพื้นฐานในการ ทำงานกับเด็กปฐมวัย

มาตรฐานที่ 4.2 การใช้วิธีการส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพโดย ผู้สมัครรู้จัก เข้าใจ และใช้กระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

มาตรฐานที่ 4.3 การเข้าใจสาระการเรียนรู้ในระดับการศึกษาปฐมวัยโดย ผู้สมัคร เข้าใจ ถึงสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในแต่ละด้านในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้สมัครรู้ความคิด รวบยอดที่จำเป็น เครื่องมือค้นหาความรู้ โครงสร้างสาระและขอบข่ายเนื้อหา สามารถจำแนกแหล่ง ทรัพยากรเพื่อความเข้าใจที่ลุ่มลึกยิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 4.4 การสร้างหลักสูตรได้อย่างมีความหมาย โดยผู้สมัครใช้ความรู้ของตนและแหล่งวิทยาการอื่นมาใช้ในการออกแบบ นำไปปฏิบัติและประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตนจัดให้แก่เด็กว่ามีความหมายและและท้าทายสามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก

ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 4

ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 มีความรู้ ความเข้าใจ และใช้ความสัมพันธ์ทางบวก และปฏิสัมพันธ์ที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 มีความรู้ ความเข้าใจ และใช้กระบวนการวิธีการและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 มีความรู้ ความเข้าใจถึงความคิดรวบยอดที่เป็น ศูนย์กลางสาระการเรียนรู้ที่สำคัญในแต่ละด้านในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และมีความรู้เกี่ยวกับ เครื่องมือค้นหาความรู้ โครงสร้างสาระและขอบข่ายเนื้อหา หรือสาขาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 4.4 ใช้ความรู้ของตนและแหล่งวิทยาการอื่นมาใช้ในการ ออกแบบนำไปปฏิบัติและประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตนจัดให้แก่เด็กว่ามีความหมายและ ท้าทายให้เด็กเกิดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 การเข้าสู่ความเป็นวิชาชีพ

ผู้สมัครต้องแสดงความพร้อมที่จะเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ รู้แนวปฏิบัติทางจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพในทางปฏิบัติ แสดงถึงความเป็นผู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่อง แสดงถึงความเป็นผู้มีความรู้ สะท้อนความคิดและสามารถเสนอแนวคิดต่องานของตนอย่างมี วิจารณ์ญาณตัดสินใจโดยบูรณาการความรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย พร้อมเป็นปากเสียงทาง วิชาชีพต่อนโยบายและการปฏิบัติทางการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 5

ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 แสดงตัวและมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในสาขา การศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 รู้มาตรฐานแนวปฏิบัติทางจริยธรรมและแนวปฏิบัติอื่น ในวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 เรียนรู้ที่จะปฏิรูปการฝึกปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 บูรณาการความรู้ความสามารถ การสะท้อนความคิด และแสดงวิจารณ์ญาณต่อการศึกษาปฐมวัย

ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 เป็นปากเสียงในการพิทักษ์สิทธิ์เด็กปฐมวัยและพิทักษ์สิทธิ์ทางวิชาชีพ

ประเทศไทย มาตรฐานวิชาชีพครู เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการประกอบวิชาชีพครู โดยผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องนำมาตรฐานวิชาชีพเป็นหลักเกณฑ์ในการประกอบวิชาชีพครูสภาซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพครู ตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. 2488 ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ไว้ 3 ด้าน กล่าวคือ

1. มาตรฐาน ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ กำหนดไว้ ดังนี้

1.1 วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาที่สภาวิชาชีพรับรอง หรือ

1.2 วุฒิปริญญาตรีทางวิชาการหรือวิชาชีพอื่น และได้ศึกษาวิชาการศึกษา

หรือฝึกอบรม วิชาชีพทางการศึกษา มาไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

1.3 ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่สภาวิชาชีพรับรอง และผ่านการประเมิน การปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพกำหนด

2. มาตรฐาน ด้านการปฏิบัติงาน

สำนักเลขาธิการคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้กำหนด เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ไว้ 12 มาตรฐานและความหมาย ไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาทางวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์กรหรือหน่วยงาน หรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้น ในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่

จะให้ได้ดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ ปรับปรุง หรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือ เตรียมการสอนในลักษณะอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิต เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุ จุดประสงค์ของการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ตามสภาพความแตกต่างของบุคคล ด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

- 1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องการได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน
- 2) เทคนิค วิธีการ หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ
- 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ

กิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะ สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียน และการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน มา กำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาของผู้เรียนที่ถาวร เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของครูอีกแบบหนึ่ง ที่จะนำเอาวิกฤติต่างๆ มาเป็นโอกาสในการพัฒนา ครูจำเป็นต้องมองมุมต่างๆ ของปัญหา แล้วผันมุมของปัญหาไปในทางการพัฒนา กำหนดเป็นกิจกรรมในการพัฒนาของผู้เรียน ครูจึงต้องเป็นผู้มองมุมบวกในสถานการณ์ต่างๆ ได้ กล่าวที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ มีสติในการแก้ปัญหา มิได้ตอบสนองของปัญหาต่างๆ ด้วยอารมณ์หรือแง่ลบแบบตรงตัว ครูสามารถมองหักมุมในทุกๆ โอกาส มองเห็นแนวทางที่นำสู่ผลก้าวหน้าของผู้เรียน

3. มาตรฐาน ด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ จรรยาบรรณครู ที่สภาวิชาชีพ (คุรุสภา) กำหนด ซึ่งปัจจุบันกำหนดไว้ ดังนี้

3.1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

3.2 ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3.3 ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

3.4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

3.5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

3.6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

3.7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

3.8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

3.9 ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

มาตรฐานวิชาชีพครู จะเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู หรือการต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ โดยผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ดังกล่าวข้างต้น

3.4 ขั้นการพัฒนาทางวิชาชีพของครู

Mevarach (1995) นำเสนอรูปแบบ “u-shaped” ที่สามารถอธิบายกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างช้าและมั่นคงของครูที่ได้รับ ระหว่างประสบการณ์ในการพัฒนาทางวิชาชีพ โดยเฉพาะกิจกรรมอย่าง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา ฯลฯ กับระยะเวลาในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ไปพร้อมการปฏิบัติในห้องเรียน โดยลำดับขั้นการพัฒนาทางวิชาชีพในรูปแบบดังกล่าว อธิบายดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นอยู่รอด (survival) เมื่อครูมีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ พวกเขาจะพยายามทำให้สิ่งที่เรียนรู้นั้นรวมกันเข้ากับองค์ความรู้เดิมของเขา การแสดงออกของครูในขั้นนี้จะเหมือนครูฝึกหัดปีแรกค่อนข้างเข้มงวดเกินจำเป็น และมีปัญหาการจัดการเวลา ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ รู้สึกคับข้องสงสัยมักตั้งคำถามว่า “ทำอย่างนี้แล้วจะเป็นอย่างไร” ใช้ความพยายามอย่างมากในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในระยะเวลาอันสั้น และไม่มีการสะท้อนคิด

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง (exploration and bridging) ในขั้นนี้ครูจะเริ่มเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ มีความคิดในทางบวกมากขึ้นแต่ยังลังเลสงสัย ถูกครอบงำในความคิดของตนเอง มักตั้งคำถามว่า “ฉันจะทำมันได้อย่างไร” ทำให้การปฏิบัติงานยึดตัวครูมากกว่าตัวผู้เรียน แต่ได้ผลสำเร็จราบรื่น มีความกดดันน้อยลง จัดการกับปัญหาได้เล็กน้อย ครูมักตอบว่า “ทำได้” “สบายดี” “มีปัญหาน้อย” ในขั้นนี้ครูยังไม่มีการสะท้อนคิด แต่เน้นการปฏิบัติในสิ่งที่เรียนรู้ใหม่อย่าง

สม่ำเสมอขึ้น แต่ยังปรับมาใช้กับผู้เรียนไม่มาก และมีการวางแผนแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้ผลในระยะสั้นเท่านั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นปรับตัว (adaptation) มีการสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ใหม่ สามารถจัดการกับความรู้อันใหม่ รู้ความต้องการจำเป็น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู และมั่นใจในการจัดการกับความรู้อันใหม่ นำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาได้ ไม่ครอบงำในความคิดของตนเอง แต่จะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน มักมีคำถามว่า “ทำอย่างไรเด็กจึงได้เรียนรู้” ใส่ใจวางแผนงานมากขึ้นโดยมองภาพรวม ใช้ความรู้เกี่ยวกับเด็กประกอบทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนเข้ามาเป็นฐานคิด

ขั้นที่ 4 ขั้นเปลี่ยนความคิด (conceptual change) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในการสะท้อนคิด จากความรู้ใหม่นำไปสู่การสอน แสดงหลักฐานว่าได้รับประสบการณ์เปลี่ยนแปลงความคิดจากผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างและทดลองใช้ (invention and experimentation) สร้างองค์ความรู้มากกว่าส่งผ่านความรู้ คิดสร้างสรรค์ แก้ปัญหาทดสอบสมมติฐาน มีการแนะนำทางเลือกใหม่ ค้นพบการเรียนรู้ใหม่ๆ พัฒนาการเรียนรู้และการสอนที่เหมาะสม ไม่สนใจปัญหาทางเทคนิคเกี่ยวกับความรู้ใหม่ แต่สนใจผลลัพธ์ระยะยาวที่ได้รับความรู้มากกว่า มักมีคำถามว่า “ทำอย่างไรที่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนครู” “ทำอย่างไรที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความผิดพลาดจากแนวคิด”

สรุปได้ว่าขั้นพัฒนาการทางวิชาชีพ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่างช้าและมั่นคงของครูที่ได้รับระหว่างประสบการณ์ในการพัฒนาทางวิชาชีพ โดย Mevarech (1995) ได้แบ่งขั้นการพัฒนาทางวิชาชีพไว้ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นอยู่รอด ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง ขั้นที่ 3 ขั้นปรับตัว ขั้นที่ 4 ขั้นเปลี่ยนความคิด และ ขั้นที่ 5 ขั้นสร้างและทดลองใช้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

นฤทัย อนุสรราชกิจ (2549) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาเด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้ครูรู้จักตัวเองมากขึ้น ได้รับความจริงในปัจจุบัน มีสติ และส่งผลให้สามารถรับรู้เด็กได้อย่างเป็นธรรมชาติตามจริง

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) ทำการ ศึกษาการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เพื่อประมวล และ วิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ กระทำอยู่ และวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้บนฐานจิตตปัญญาศึกษาในมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรักความเมตตา ความตระหนักรู้ประสบการณ์ตรง คิดใคร่ครวญ การมองเห็นอย่างเชื่อมโยง การคิดเชิงวิพากษ์และวิจารณ์ญาณ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเรียนรู้แบบองค์รวม กัลยาณมิตร แบบอย่างของครูผู้สอน ปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื้อหา หลักสูตร วัฒนธรรมองค์กร และการจัดการเรียนรู้

พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยนำการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในชั้นเรียนอุดมศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดลโดยคณะวิจัยมีส่วนร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเก็บข้อมูลตามกรอบสามทัศน์ (บุคคลที่หนึ่ง สอง และสาม) ในสามช่วงเวลา (ก่อน ระหว่าง และหลังภาคการศึกษา) ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษา คือ ความสอดคล้องกันระหว่างเส้นทางการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรม และการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีหลักคือ การอยู่กับปัจจุบันขณะของชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบจิตตปัญญาศึกษามีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในผู้เรียน คือ มีความผ่อนคลายและมีจิตตั้งมั่นเป็นกลางต่อความแตกต่างของบุคลิกภาพนิสัยบางคนมีคุณภาพของจิตที่เริ่มขยายออกจากขอบเขตของอัตตาตัวตนไปสู่การเข้าใจและนึกถึงผู้อื่นและเข้าใจโลกตามความเป็นจริงมากขึ้น

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Moran (2007) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ (Collaborative Inquiry) ของนักศึกษาฝึกสอนระดับการศึกษาปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองใช้วิธีการสืบสอบแบบร่วมมือ และกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนของหลักสูตรปกติ ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาฝึกสอนมีสมรรถนะทางวิชาชีพในการจัดการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร มีความพยายามในการสร้างระเบียบวินัยในตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอน และมีการสะท้อนการเรียนรู้จากการปฏิบัติมากขึ้น และตระหนักถึงคุณค่าของการทำสารนิทัศน์ ที่เชื่อมโยงการ

คิด การปฏิบัติงานของครู และการเรียนรู้ของเด็ก จากงานวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของครูได้

Robinson and others (2010) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกันของอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ บุคลากรสนับสนุนการเรียนการสอนและครูผู้สอน ในเมืองนิวยอร์ก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 213 คน และสังเกตการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 37 ครั้ง พบว่าการที่บุคลากรภายในโรงเรียนมีการสืบสอบแบบร่วมมือจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดีและสามารถพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของตนเองรวมถึงการก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาชีพของตน

Wong and others (2011) ทำการศึกษาผลของการใช้การสืบสอบแบบร่วมมือระหว่างครูผู้สอนภาษาจีน 14 คน นักวิจัย 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรภาษาจีนจากกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสิงคโปร์ 2 คน ในการออกแบบหลักสูตรภาษาจีนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) บูรณาการเข้าไปในหลักสูตร โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่งและการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ในระยะแรกของการทำงานตามกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือทั้งครู นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงมีความตึงเครียดเป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อผู้เข้าร่วมการวิจัยมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นกับกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือจึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ และการปฏิบัติ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการทำงานโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งช่วยให้ทีมงานมีความคิดที่หลากหลายในการสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ และสามารถรับมือกับกระแสการปฏิรูปการศึกษาของประเทศได้เป็นอย่างดี

King (2004) ทำการวิจัยแบบผสมผสานโดยการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาคณะครูใหญ่ที่เรียนในหลักสูตรบัณฑิตศึกษา โดยหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้และการทำงานในวิชาชีพของตนเข้าด้วยกัน รวมไปถึงการมีโอกาสได้ใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณต่อการทำงานของตนเอง นอกจากนี้ King ยังได้ทำการสำรวจมุมมองและประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ในหลักสูตรในประเด็นของกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ อุปสรรคของการเปลี่ยนแปลง ประสบการณ์ของผู้เรียน รวมไปถึงความรับผิดชอบของผู้เรียนและสถาบันการศึกษาซึ่งประเด็นที่ศึกษาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของมิติส่วนบุคคล ชั้นเรียน และองค์กรที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ

Roth (2006) ได้ทำการพัฒนาสาขาวิชาเกี่ยวกับพื้นฐานด้านประสาทวิทยาขึ้นมาใหม่โดยการสอนด้วยวิธีบูรณาการศาสตร์ทางมนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และศิลปะสร้างสรรค์เข้าด้วยกัน เพื่อใช้สอนให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยบราว ประเทศสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเนื้อหาที่ใช้บูรณาการ เช่น ประเพณีฮินดู ทฤษฎีและการฝึกสมาธิของศาสนาพุทธ ทฤษฎีบุคลิกภาพ วรรณคดี และละครของญี่ปุ่น เพลง ละคร และความเชื่อในอินเดีย งานกลุ่มสร้างสรรค์ ศิลปะละคร ละครทางตะวันตกเพื่อนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ทางจิตตปัญญาศึกษา ซึ่ง Roth จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์และการน้อมนำจิตให้เข้าสู่ภาวะสมดุล ผลของการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในอย่างชัดเจน

Byrnes (2009) ได้ศึกษาหลักการและวิธีการปฏิบัติทางจิตตปัญญาศึกษาของครู 3 คน กับนักเรียนเกรด 2 ด้วยวิธีวาดรูปคน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และสังเกตการวาดรูปคน เนื่องจากการวาดรูปคนจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงมากกว่าการแยกส่วน เป็นการตระหนักรู้ในตนเองและการเปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วมการวิจัย ภาพคนจะแสดงถึงรายละเอียดและสามารถนำมาวิเคราะห์ประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อการสอน ห้องเรียนที่แสดงแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และสามารถนำเสนอให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสเปลี่ยนแปลงศักยภาพทางการสอนแนวจิตตปัญญาศึกษา สำหรับวิธีปฏิบัติทางจิตตปัญญาศึกษาจะเน้นความเข้าใจในมนุษย์ ความดีพื้นฐาน การช่วยเหลือผู้อื่น และให้ความสำคัญกับปัจจุบันขณะ

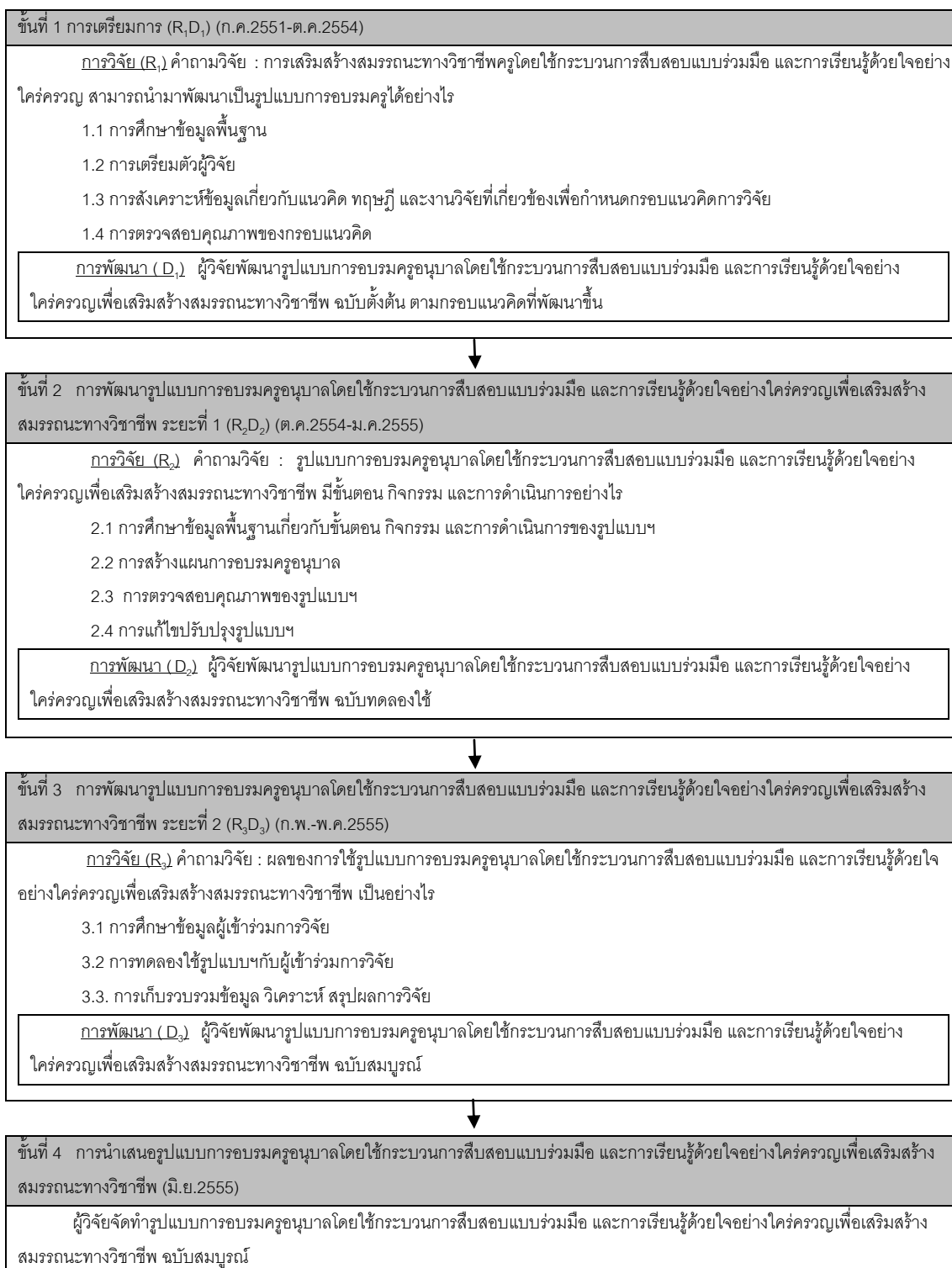
Jurasite-Harbison and Rex (2005) ทำการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของครูประจำการและครูก่อนประจำการโดยการวิเคราะห์บทสนทนาระหว่างครูและผู้วิจัย พบว่า ครูมีการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เป็นทางการโดยเฉพาอย่างยิ่งเมื่ออยู่ในฐานะผู้เข้าร่วมการวิจัย นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยและครูมีปฏิสัมพันธ์กันยังทำให้ครูเลียนแบบและนำลักษณะบางประการของผู้วิจัยเข้ามาใช้ในตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อค้นหาคำตอบของความจริงเกี่ยวกับครูที่ละเอียดลึกซึ้งในเชิงความรู้สึกนึกคิด และข้อมูลเชิงลึกต่างๆ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ และ 2) ศึกษาผลของสมรรถนะทางวิชาชีพของ ครูผู้เข้าร่วม การวิจัย ในรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (R₁D₁)

การวิจัย (R₁) คำถามวิจัย : การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการอบรมครูได้อย่างไร

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1.1 ศึกษาทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ โดยศึกษาด้านความหมาย หลักการ และกระบวนการ จากเอกสารตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูอนุบาล โดยเก็บข้อมูลจากครูอนุบาล สังกัด สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน เมื่อเดือนกรกฎาคม 2551 โดยใช้แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ และแบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล

1.2 การเตรียมตัวผู้วิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาตนเองโดยการศึกษาหาความรู้ และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ดังนี้

1.2.1 การฝึกกระบวนการสังเกตแบบ Contemplative Observer ในรายวิชาคุณธรรมและค่านิยมทางการปฏิบัติทางการศึกษาปฐมวัย 2703854 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2550 ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้ฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีสติ รู้ตัวในขณะที่ทำการสังเกตเด็ก และเรียนรู้ที่จะเปิดใจของผู้อื่นโดยไม่ตัดสิน

1.2.2 การฝึกฝนทักษะการเป็นกระบวนการโดยการ ให้ความรู้เรื่องจิตตปัญญาศึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อเดือน สิงหาคม 2553 เวลา 8.00-17.00 น.

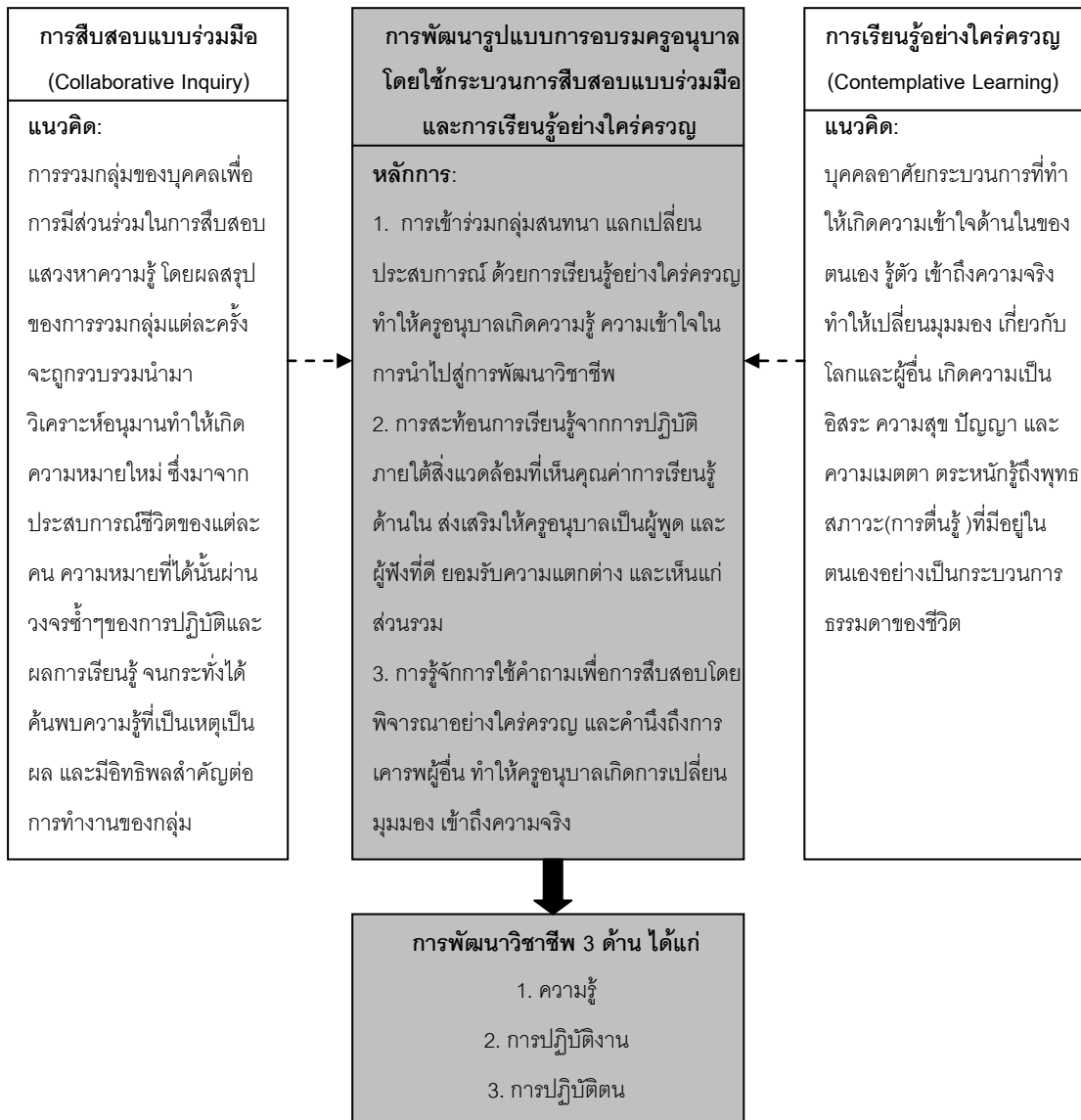
1.2.3 การเข้ารับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “สานจิตรเสวนา 2 : มีปัญญา รักษาทุก(ษ์)โรค” เมื่อวันที่ 24-25 มิถุนายน 2553 เวลา 8.00-16.00 น. จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งการอบรมในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาจิตและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบรูปแบบฯ ได้

1.2.4 การเข้ารับการอบรมจิตตปัญญาเบื้องต้น 101 หลักสูตร 3 วัน กับ คณาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญจิตตปัญญาศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ 26-28 มิถุนายน 2553 เวลา 8.00-17.00 น.

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิด เกี่ยวกับการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ และข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการพัฒนาสมรรถนะ ทางวิชาชีพครูอนุบาล แล้วสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพดังแสดงในแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (R₁)

1.4 การตรวจสอบคุณภาพของกรอบแนวคิด

ผู้วิจัยนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ กับอาจารย์ที่ปรึกษาและได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ดังนี้

1.4.1 ศึกษาแผนภาพกรอบแนวคิดจากงานวิจัยต่างๆ และพัฒนากรอบแนวคิดใหม่ จากนั้นนำไปตรวจสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.4.2 ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดของการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ สังเคราะห์เนื้อหาและปรับภาษาใหม่

1.4.3 อ่านทำความเข้าใจรายละเอียดของกระบวนการของการสืบสอบแบบร่วมมือ โดยนิยามชื่อภาษาไทยของขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นให้ตรงกับความหมายของเนื้อหามากที่สุด

1.4.4 ปรับกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญใหม่

การพัฒนา (D₁) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับตั้งต้น ตามกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ปรึกษา ดังแสดงในแผนภาพที่ 5

แผนภาพที่ 5 กรอบแนวคิด การวิจัยการพัฒนา รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ สืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ(D₁)

**ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ
และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
ระยะที่ 1 (R₂D₂)**

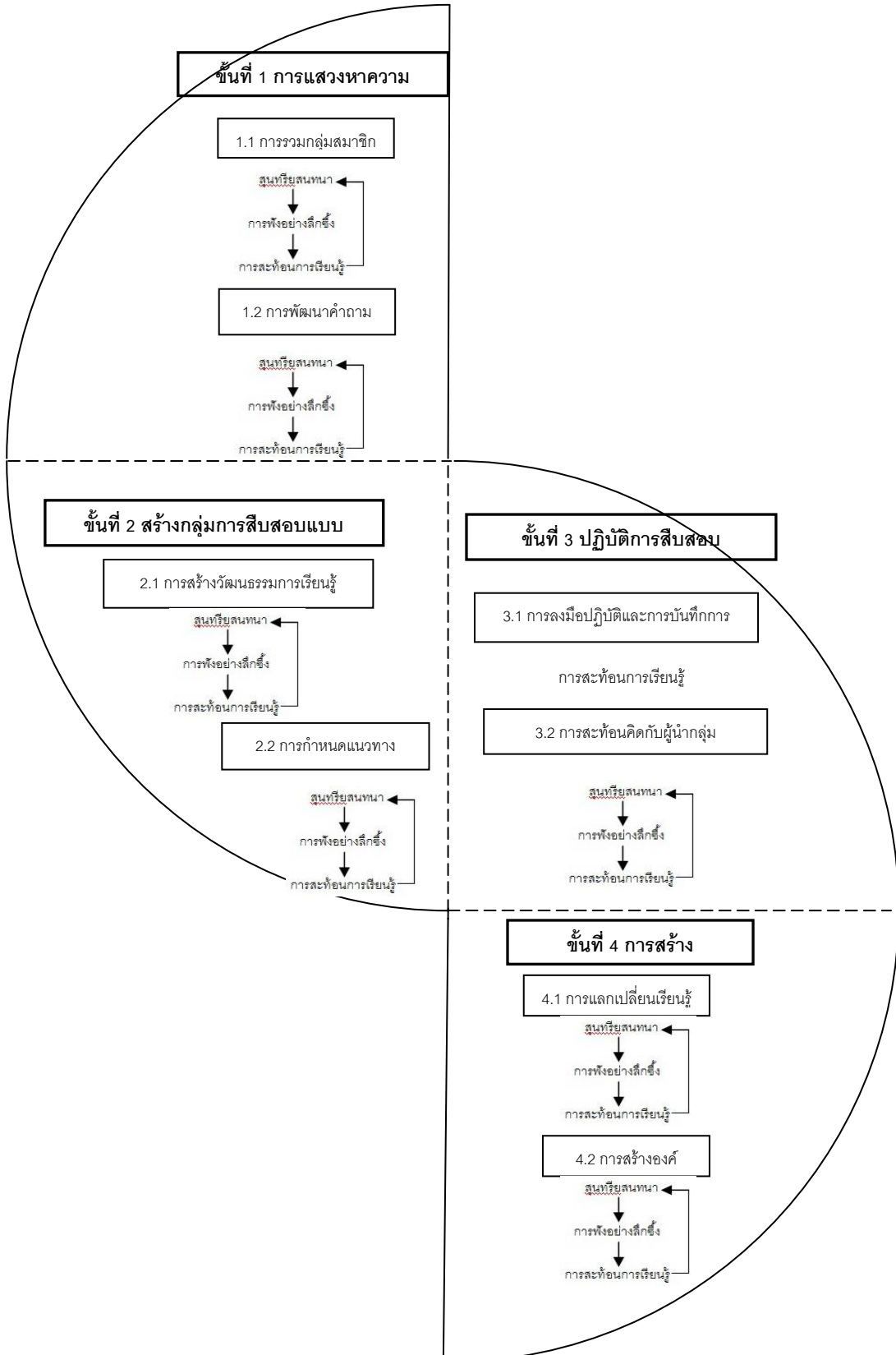
การวิจัย (R₂) คำถามวิจัย : รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีขั้นตอน
กิจกรรม และการดำเนินการอย่างไร

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

2.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอน กิจกรรม และการดำเนินการของ
รูปแบบฯ

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับขั้นตอน
กิจกรรม และการดำเนินการของกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่าง
ใคร่ครวญ และสร้างกรอบแนวคิดกระบวนการของรูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ
สืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
ดังแผนภาพที่ 6

แผนภาพที่ 6 กระบวนการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (R_2)

2.2 การสร้างแผนการอบรมครูอนุบาล

ผู้วิจัยนำกระบวนการของการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มาเป็นแนวทางในการเขียนโครงสร้างแผนการอบรมครูอนุบาล โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับใช้ ซึ่งสังเคราะห์ได้องค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาล ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ทักษะที่จำเป็นของกระบวนการ ระยะเวลา ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล โดยผู้วิจัยสร้างแผนการอบรมครูอนุบาลจำนวน 7 แผน ได้แก่ 1) แผนขั้นที่ 1 การแสวงหาความร่วมมือ ประกอบด้วย 1.1) การรวมกลุ่มสมาชิก และ 1.2) การพัฒนาการสืบสอบแบบร่วมมือ 2) แผนขั้นที่ 2 การสร้างกลุ่มการสืบสอบแบบร่วมมือ ประกอบด้วย 2.1) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ของกลุ่ม และ 2.2) การกำหนดแนวทางปฏิบัติของการสืบสอบแบบร่วมมือ 3. แผนรวมขั้นที่ 1-4 ประกอบด้วย 3.1) การทำวงจระสะท้อนคิดและการปฏิบัติงานด้านความรู้ 3.2) การทำวงจระสะท้อนคิดและการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติงาน และ 3.3) การทำวงจระสะท้อนคิดและการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติตน

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ

ผู้วิจัยนำกระบวนการของรูปแบบฯ และแผนการอบรมครูอนุบาลที่พัฒนาขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง ดังนี้

2.3.1 แก้ไขชื่อขั้นตอนให้สอดคล้องกับกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ

2.3.2 ปรับแผนการอบรมครูอนุบาลให้มี 4 ขั้น ขั้นละ 2 กิจกรรม รวม 8 แผน

2.3.3 ศึกษาเพิ่มเติมในการนำแผนการอบรมครูอนุบาลไปใช้ โดยกำหนดระยะเวลาของการทดลองใช้จริง

ผู้วิจัย ปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดการวิจัย กระบวนการของรูปแบบฯ และแผนการอบรมครูอนุบาล แล้วส่ง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบโดยใช้แบบประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

- พื้นฐาน
- ทฤษฎีพื้นฐาน
- รูปแบบฯ
- รูปแบบฯ
- ของรูปแบบฯ
- 1) ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของรูปแบบฯ กับแนวคิดทฤษฎี
 - 2) ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของรูปแบบฯ กับแนวคิด
 - 3) ความสอดคล้องระหว่างแนวคิดของรูปแบบฯ กับหลักการของรูปแบบฯ
 - 4) ความสอดคล้องระหว่างหลักการของรูปแบบฯ กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ
 - 5) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ กับเนื้อหาของรูปแบบฯ
 - 6) ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กระบวนการ และการประเมินผลการจัดกิจกรรมของรูปแบบฯ
 - 7) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ กับการประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลฯ

ตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมของแผนการอบรมครูอนุบาลตามรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

- 1) การกำหนดองค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาลตามรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
 - 1.1) การกำหนดองค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาลครบถ้วนครอบคลุมตามเป้าหมายของรูปแบบการอบรมครูอนุบาล
 - 1.2) การเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาลมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย
 - 1.3) องค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาลมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน
- 2) องค์ประกอบของแผนการอบรมครูอนุบาลตามรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

2.1) วัตถุประสงค์

2.1.1) วัตถุประสงค์สอดคล้องกับการเสริมสร้างสมรรถนะ

ทางวิชาชีพครูอนุบาล

2.2) สาระสำคัญ

2.2.1) สาระสำคัญสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ

นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการอบรม

2.3) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

2.3.1) ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสม

2.3.2) การกำหนดกิจกรรมแต่ละขั้นมีความชัดเจน

เพียงพอ

2.3.3) การกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมครอบคลุมและ

สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.3.4) การดำเนินการจัดอบรมเสริมสร้างการพัฒนาทาง

วิชาชีพ

2.4) เวลาที่ใช้

2.4.1) เวลาที่ใช้เหมาะสมกับขั้นตอนสำคัญในรูปแบบ

การอบรมครูอนุบาลฯ

2.5) การประเมินผล

2.5.1) ใช้วิธีในการประเมินผลเหมาะสมกับกระบวนการ

ของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลฯ

3) การเรียบเรียงและการใช้ภาษา

3.1) เรียบเรียงเนื้อหาได้เป็นลำดับ เข้าใจง่าย

3.2) ใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม

ผู้วิจัยนำแผนการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ไปทดลองนำร่องโดยติดต่อขออนุญาตผู้บริหารของโรงเรียนเพื่อเข้าไปทดลองนำร่องการใช้แผนการอบรมครูอนุบาล เมื่อได้รับการอนุญาตจากผู้บริหาร ผู้วิจัยได้ทำการ คัดเลือกครูโดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติเดียวกันกับครูผู้เข้าร่วมการวิจัย จึงได้ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน จากนั้น ทดลองใช้ แผนการอบรมครูอนุบาล เป็นเวลา 2

สัปดาห์ ในช่วงหลังเลิกเรียน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และ การสังเกต เพื่อศึกษาความเหมาะสมของกิจกรรม ระยะเวลา และการเก็บข้อมูล

2.4 การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบฯ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบฯ ได้ผลการวิเคราะห์ และสรุปผลดังนี้

2.4.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง

- 1) ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบฯ ได้ค่าอยู่ในระหว่าง 0.6-1.0 (ค่าสูงสุด = 1) ซึ่งถือว่ารูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำมาใช้
- 2) ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการอบรมครูอนุบาลได้ค่าอยู่ในระหว่าง 3.8-5.0 (ค่าสูงสุด = 5) ซึ่งถือว่าแผนการอบรมครูอนุบาลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำมาใช้

2.4.2 สรุปผลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) แนวคิดควรใช้ภาษาที่ง่ายกว่านี้ไม่จำเป็นต้องเหมือนนิยามตามทฤษฎี
- 2) ปรับคำในวัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ ให้สะท้อนว่าได้นำแนวคิดในเรื่องกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญมาใช้

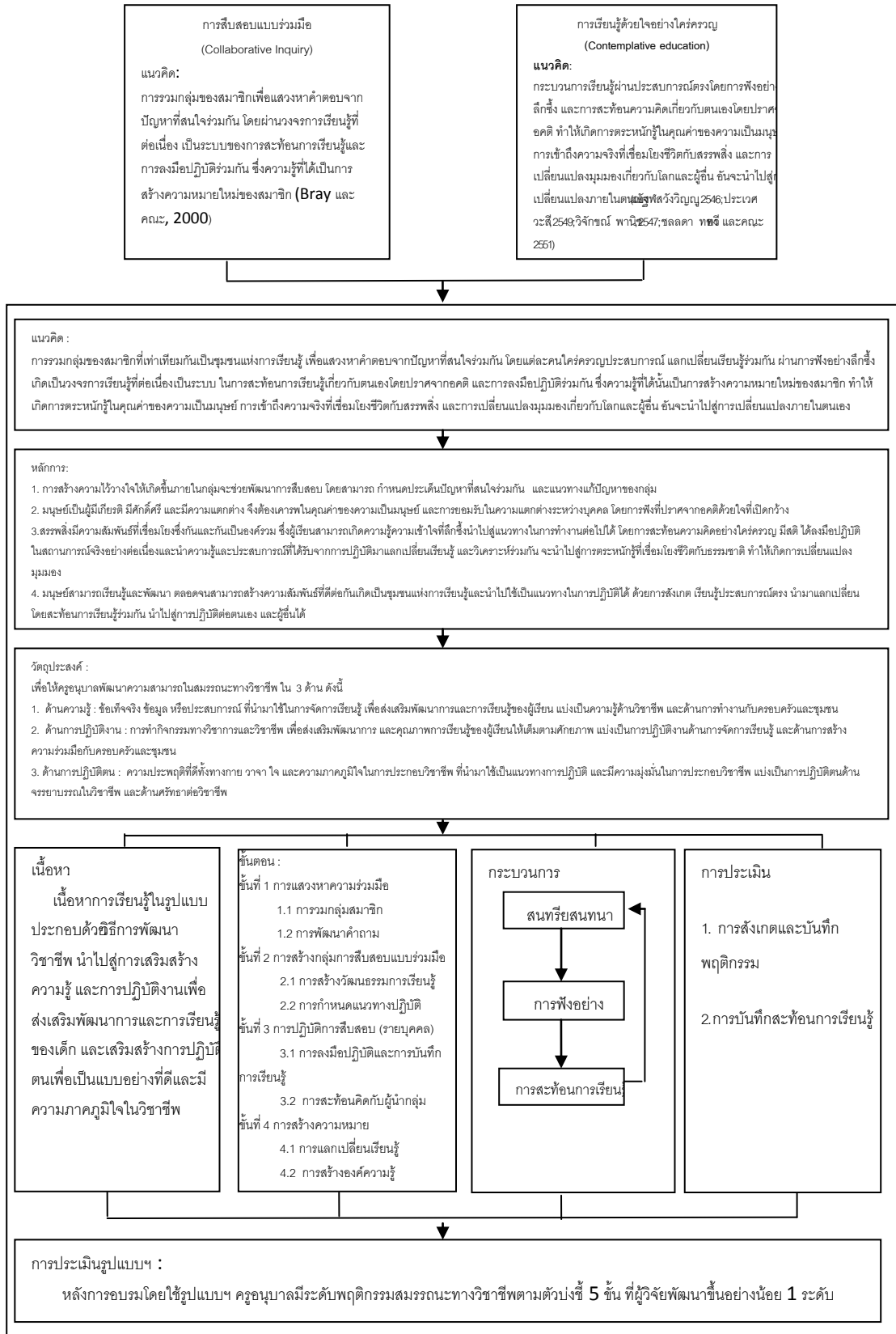
2.4.3 สรุปผลจากการทดลองนำร่องการใช้รูปแบบฯ

- 1) แผนการอบรมในชั้นพัฒนาคำถาม เดิมกำหนดไว้ 1 แผน แต่พบว่าครูยังไม่สามารถตั้งคำถามของกลุ่มได้ จึงเพิ่มอีก 1 แผน โดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน
- 2) กิจกรรมที่ต้องใช้สมาธิต่อเนื่องยาวนาน ครูจะเหนื่อยล้าเกินไป และขาดสมาธิ จึงควรจัดกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกัน
- 3) กิจกรรมสุนทรียสนทนาอาจต้องปรับเพื่อให้ครูทุกคนได้พูด เพราะสังเกตว่า มีครูบางคนไม่พูดเลย โดยอาจแบ่งกลุ่ม จับคู่คุยกัน หรือให้อ่านบันทึกการเรียนรู้ของตัวเองให้เพื่อนฟัง
- 4) ระยะเวลาในการอบรมเดิมกำหนดไว้ 1 ชั่วโมง 30 นาที แต่ใช้จริงประมาณ 2 ชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง 15 นาที แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการอบรมลักษณะนี้ต้องอาศัยเวลาพอสมควรเพื่อให้ครูมีการสะท้อนการเรียนรู้อย่างเต็มที่โดยไม่จำกัดเวลา

5) การอบรมหลังเลิกเรียน ครูส่วนมากเหนื่อยล้าและหิว ดังนั้น ก่อนการอบรมควรให้ครูได้รับประทานอาหารรองท้อง หรือ มีเวลาส่วนตัวพักผ่อนก่อนเข้ารับการอบรม

การพัฒนา (D_2) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับทดลองใช้ จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 (R_2) ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิด การวิจัยการพัฒนา รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับทดลองใช้ (D_2) ดังแผนภาพที่ 7

แผนภาพที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ
สืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ(D₂)

ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่ 2 (R₃D₃)

การวิจัย (R₃) คำถามวิจัย : ผลของการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นอย่างไร

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกโรงเรียนอนุบาลดีเด่นศึกษา (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล โดยมีผู้บริหารให้ความร่วมมือ และสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 การติดต่อกับโรงเรียนที่ใช้เป็นสนามวิจัย

ผู้วิจัยได้ติดต่อขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนเพื่อทำการวิจัยกับครูระดับชั้นอนุบาล โดยชี้แจงรายละเอียดของวิทยานิพนธ์ แนวทางในการทำงานกับครู และประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากนั้นผู้วิจัยจึงทำหนังสือขออนุญาตอย่างเป็นทางการ

3.1.2 การคัดเลือกครูอนุบาล

ผู้วิจัยติดต่อหัวหน้าครูฝ่ายวิชาการ เพื่อประชาสัมพันธ์ครูในโรงเรียนที่สนใจเข้าร่วมการอบรม โดยการกำหนดคุณสมบัติของครู ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีสมัครใจเข้าร่วมการอบรมและยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสังเกต และสัมภาษณ์โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง
- 2) เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการพัฒนาตนเอง และคาดว่าจะสามารถเข้าร่วมการอบรมตลอดกระบวนการได้

ผู้วิจัยคัดเลือกครูอนุบาลผู้เข้าร่วมการวิจัย ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวได้จำนวนทั้งสิ้น 6 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลครูผู้เข้าร่วมการวิจัย

ที่	ชื่อ (นามสมมติ)	เพศ	อายุ	ระดับชั้นที่สอน
1	ครูกั้ง	หญิง	40	เตรียมอนุบาล
2	ครูม่อน	หญิง	30	อนุบาล 1
3	ครูป้อม	หญิง	33	อนุบาล 2
4	ครูมา	หญิง	32	อนุบาล 3
5	ครูหมี	ชาย	26	คอมพิวเตอร์สำหรับเด็กอนุบาล
6	ครูดาว	หญิง	23	โยคะสำหรับเด็กอนุบาล

3.2 การทดลองใช้รูปแบบฯกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามแผนการอบรมครูอนุบาลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ควบคู่กับการ วิเคราะห์ข้อมูลตลอด ระยะเวลาของการวิจัย โดยใช้วิธีการแบบอุปนัย (Inductive) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกประจำวัน แบบบันทึกย่อย แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลระดับชั้นพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้ของแบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล โดยมีการ ตรวจสอบ คุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูล หลากหลายวิธี เพื่อแสดงความเชื่อถือได้ของข้อมูล แล้วจึงสรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยข้อมูล ระยะที่ 2 ของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังรายละเอียดในบทที่ 5

การพัฒนา (D₃) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัยในระยะที่ 2 (R₃) ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่ 2 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การปรับปรุงรูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามข้อค้นพบจากการวิจัย ระยะที่ 2

การพัฒนาแบบฯ ระยะที่ 1 (D ₂)	ข้อค้นพบจากวิจัย (R ₃)	การปรับปรุงแบบฯ ระยะที่ 2 (D ₃)
กรอบแนวคิด		
เนื้อหาคือวิธีเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน	วิธีเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพที่ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยใช้ คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง เพื่อเข้าใจผู้อื่นอย่างแท้จริง	ปรับเนื้อหาของแบบฯ คือ การใช้การฟังอย่างลึกซึ้ง และการสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน
ขั้นตอนและกระบวนการ		
เขียนแยกกันโดยขั้นตอนเป็นกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และกระบวนการเป็น การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ	การจัดกิจกรรมเป็นการรวมขั้นตอนและกระบวนการเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ไม่แยกกัน	ปรับขั้นตอนและกระบวนการให้อยู่ร่วมกันสอดคล้องกับความจริง
การประเมิน		
แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การประเมินและการประเมินแบบฯ ซึ่ง การประเมินเขียนเป็นวิธีการ ส่วนการประเมินรูปแบบเขียนเป็นเกณฑ์	การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ได้มีการประเมินที่ชัดเจน แต่มีลักษณะเป็นเพียงการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวแปรตามควบคู่กันไป ไม่ได้มีการวัดเพื่อประเมินผลในแต่ละครั้ง แต่ผลจากการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดตลอดการวิจัยจะถูกจะนำไปประเมินแบบฯ เพื่อหาประสิทธิภาพต่อไป	ปรับหัวข้อการประเมิน เป็นการประเมินการเรียนรู้ 5 ระดับ (ชั้นพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ) ส่วนการประเมินแบบฯปรับ ภาษาให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้น

ตารางที่ 2 การปรับปรุงรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามข้อค้นพบจากการวิจัย ระยะที่ 2 (ต่อ)

การพัฒนาารูปแบบฯ ระยะที่ 1 (D ₂)	ข้อค้นพบจากการวิจัย (R ₃)	การปรับปรุงรูปแบบฯ ระยะที่ 2 (D ₃)
แผนการอบรม		
เริ่มต้นด้วยแผนการรวมกลุ่มสมาชิก ซึ่งจัดกิจกรรมแบบปฐมนิเทศครูผู้เข้าร่วมการวิจัย แต่ไม่มีแผนปัจฉิมนิเทศ	แผนการรวมกลุ่มใช้ชื่อใหม่ว่า การปฐมนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนสุดท้ายของการอบรม คือ ปัจฉิมนิเทศ ซึ่งเดิมคือแผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมารวมกับและแผนการสร้างองค์ความรู้ โดยจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ 1 วัน	ปรับแผนแรกของการอบรมเป็นแผนปฐมนิเทศ และแผนสุดท้ายของการอบรมคือ แผนปัจฉิมนิเทศ
จัดทำตัวอย่างแผนการอบรมไว้ 9 แผน ได้แก่	ผู้วิจัยนำแผนการอบรมทั้ง 9 แผน ไปใช้จริง 1 รอบ และเขียนแผนขั้นที่ 3-4 เพิ่มอีก 2 รอบ ก่อนจบด้วยแผนปัจฉิมนิเทศอีก 1 แผน ส่วนรายละเอียดในแผนมีการปรับเพิ่มในส่วนของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม และมีการปรับชื่อขั้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยมากที่สุด	ปรับรายละเอียดของแผนการอบรมตามที่ได้ทดลองใช้จริง โดยมีแผนจำนวนทั้งสิ้น 18 แผน ได้แก่
ขั้นที่ 1 การแสวงหาความร่วมมือ		ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ
1.1 แผนการรวมกลุ่มสมาชิก		1.1 แผนการรวมกลุ่มสมาชิก
จำนวน 1 แผน		(ปฐมนิเทศ) จำนวน 1 แผน
1.2 แผนการพัฒนาคำถาม		1.2 แผนการพัฒนาคำถาม
จำนวน 2 แผน		จำนวน 2 แผน
ขั้นที่ 2 การสร้างกลุ่มการสืบสอบแบบร่วมมือ		ขั้นที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง
2.1 แผนการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน		2.1 แผนการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ จำนวน 1 แผน
2.2 แผนการกำหนดแนวทางปฏิบัติ จำนวน 1 แผน		2.2 แผนการกำหนดแนวทางปฏิบัติ จำนวน 1 แผน
ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสืบสอบ (รายบุคคล)		ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล
3.1 แผนการลงมือปฏิบัติและการบันทึกการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน		3.1 แผนการค้นหาและบันทึกการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน

ตารางที่ 2 การปรับปรุงรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ตามข้อค้นพบจากการวิจัย ระยะที่ 2 (ต่อ)

การพัฒนาารูปแบบฯ ระยะที่ 1 (D ₂)	ข้อค้นพบจากการวิจัย (R ₃)	การปรับปรุงรูปแบบฯ ระยะที่ 2 (D ₃)
แผนการอบรม (ต่อ)		
3.2 แผนการสะท้อนคิดกับผู้นำ กลุ่ม จำนวน 1 แผน ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย		3.2 แผนการสะท้อนคิดกับผู้นำ กลุ่ม จำนวน 3 แผน ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย
4.1 แผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 1 แผน		4.1 แผนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 3 แผน
4.2 แผนการสร้างองค์ความรู้ จำนวน 1 แผน		4.2 แผนการสร้างความรู้ จำนวน 3 แผน
เมื่ออบรมครบทั้ง 9 แผนแล้ว จะ ย้อนกลับไปแผนขั้นที่ 3-4 อีก 2 รอบ		4.3 แผนปัจเจกนิเทศ จำนวน 1 แผน
เครื่องมือการวิจัย		
แบบวิเคราะห์สมรรถนะทาง วิชาชีพของครูอนุบาลในด้านที่ เกี่ยวกับผู้ปกครองและชุมชน	ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้ปกครองและชุมชนได้ค่อนข้าง น้อย เนื่องจากครูผู้เข้าร่วมการวิจัย ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีการทำงานหรือ สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนมากเท่าที่ควร แต่มีความ เกี่ยวข้องกับครูพี่เลี้ยง และเพื่อนครู ในโรงเรียนเป็นส่วนมาก	ปรับแก้ไขประเด็นที่ศึกษาทั้ง ฉบับในส่วนที่ใช้คำว่า “ผู้ปกครอง และชุมชน” มาใช้คำว่า “ผู้ที่ เกี่ยวข้องกับเด็ก” แทน ซึ่งจะทำให้ เก็บข้อมูลได้กว้างขึ้น และมีน้ำหนัก มากพอสำหรับการประเมิน

ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์ ดังรายละเอียดในบทที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1.1 แบบสอบถามสภาพและปัญหาของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ใช้ในการสำรวจข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาลในด้าน ความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพและปัญหาการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล

1.1.2 แบบสัมภาษณ์ครูอนุบาล ใช้ในการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1.2 ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่ 1 ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ใช้ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC)

1.3 ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่ 2 ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.3.1 แบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล ใช้ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูอนุบาลเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้ โดยผู้วิจัย ได้สังเคราะห์องค์ประกอบมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา และมาตรฐานวิชาชีพครูของ NAEYC ได้ องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

1) ความรู้ ประกอบด้วย

1.1) ด้านวิชาชีพ

- 1.1) ด้านการทำงานกับครอบครัวและชุมชน
- 2) การปฏิบัติงาน
 - 2.1) ด้านการจัดการเรียนรู้
 - 2.2) ด้านการสร้างความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชน
- 3) การปฏิบัติตน
 - 3.1) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ
 - 3.1) ด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวบ่งชี้ โดย ศึกษาชั้นของพฤติกรรมกรรมการพัฒนาการทางวิชาชีพของ Mevarech (1995) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น ได้กรอบแนวคิดระดับชั้นสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กรอบแนวคิดระดับชั้นสมรรถนะทางวิชาชีพ

ชั้นที่ 1 ขั้นอยู่รอด (survival)	ชั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง (exploration and bridging)	ชั้นที่ 3 ขั้นปรับตัว (adaption)	ชั้นที่ 4 ขั้นเปลี่ยน ความคิด (conceptual change)	ชั้นที่ 5 ขั้นสร้างและ ทดลองใช้ (invention and experimentation)
พยายามเรียนรู้สิ่งใหม่รวมเข้ากับองค์ความรู้เดิม แต่มีความคับข้องสงสัย เน้นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ	เริ่มเข้าใจสิ่งที่กำลังเรียนรู้ ไม่ได้นำมาปรับใช้กับผู้เรียน มีการฝึกฝนปฏิบัติ แต่ไม่มีการสะท้อนคิด	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ และสะท้อนคิด เริ่มคำนึงถึงผู้เรียน มีการวางแผนมากขึ้น	มีการสะท้อนคิดมากขึ้น ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับผู้เรียน หรือกระบวนการ	สร้างองค์ความรู้ คิดสร้างสรรค์ ค้นพบการเรียนรู้ใหม่ๆ พัฒนาการสอนที่เหมาะสม เกิดการเรียนรู้ในระยะยาว

1.3.2 แบบบันทึกประจำวัน ใช้ในการบันทึกข้อมูลเหตุการณ์ต่างๆ ความรู้สึกนึกคิดของผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาของการวิจัย

1.3.3 แบบบันทึกย่อ ใช้ในการบันทึกข้อมูลขณะสังเกต สนทนา หรือสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยบันทึกเฉพาะข้อความสำคัญเพื่อเตือนความจำ

1.3.4 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้ในการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่ 2 ดังนี้

2.1 การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเบื้องต้นเพื่อขอคำแนะนำ

2.1.2 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยใช้ แบบประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC)

2.1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.2 การตรวจสอบโดยการทดลองนำร่อง มีขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 นำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปทดลองนำร่องกับครูที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับครูผู้เข้าร่วมการวิจัย

2.2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลประเด็นที่ไม่เหมาะสมของเครื่องมือ หลังจากทดลองนำร่อง แล้วปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์มากขึ้น

3. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และการทดลองนำร่องการใช้เครื่องมือ ได้ผลการวิเคราะห์ และสรุปผลดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้ค่าอยู่ในระหว่าง 0.8-1.0 (ค่าสูงสุด = 1) ซึ่งถือว่าเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำมาใช้

3.2 สรุปผลจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ มี 1 ประเด็น คือ ปรับคำให้สะท้อนว่าเป็นพฤติกรรมในแบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล

3.3 สรุปผลจากการทดลองนำร่องการใช้เครื่องมือ

หลังจากการทดลองนำร่องการใช้เครื่องมือ พบว่า ควร ปรับคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูให้ละเอียดขึ้นเพื่อให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมทางวิชาชีพได้อย่างถูกต้อง และครอบคลุม

การเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และสรุปผลข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ด้วยตนเอง โดยวิธีการเชิงคุณภาพ ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสาร เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน บุคลากร และครู จากเว็บไซต์ของโรงเรียน แฟ้ม ประวัติครู แผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเอกสาร บันทึกข้อความ ต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจครูอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกประจำวัน

1.2 การสังเกต เป็นการรวบรวมข้อมูลการสังเกต โดยใช้ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในระหว่างการ อบรมหลังเลิกเรียน เพื่อดูพฤติกรรมและคำพูดของครูในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรม และใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในระหว่างการปฏิบัติงานของครู เพื่อดูพฤติกรรม การสอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก และครูกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกย่อ

1.3 การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในช่วงการทำสุนทรียสนทนา สะท้อนการเรียนรู้ และช่วงระหว่างการลงมือปฏิบัติของครูเป็นรายบุคคล เพื่อสนทนาพูดคุยแสดงความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ และวิธีการปฏิบัติ หรือปัญหาจากการปฏิบัติ พร้อมให้ปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ในช่วงก่อนและหลังการ อบรม เพื่อได้ข้อมูลเปรียบเทียบการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์

สรุปวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การศึกษาเอกสาร	การสังเกต		การสัมภาษณ์		รวม
		แบบมีส่วนร่วม	แบบไม่มีส่วนร่วม	แบบไม่เป็นทางการ	เป็นทางการ	
ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง						
เก็บข้อมูลก่อนการอบรม	/				/	2
ระหว่างการอบรม						
ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มเปิดใจ						
1.1 การรวมกลุ่มสมาชิก		/		/		2
1.2 การพัฒนาคำถาม		/		/		2
ขั้นที่ 2 การแสวงหาแนวทาง						
2.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้		/		/		2
2.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ		/		/		2
ขั้นที่ 3 การลงมือเรียนรู้						
3.1 การลงมือปฏิบัติและบันทึกการเรียนรู้	/		/			2
3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม		/		/		2
ขั้นที่ 4 การสร้างความหมายใหม่						
4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		/		/		2
4.2 การสร้างองค์ความรู้		/		/		2
เก็บข้อมูลหลังการอบรม	/				/	2

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนี้

2.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการแบบอุปนัย (Inductive) โดยวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล จากแบบบันทึกประจำวัน แบบบันทึกย่อ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ตามเกณฑ์การวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ ความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน จากนั้นนำข้อมูลมา เปรียบเคียงในระดับชั้นพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ จากแบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพของ คุรุชนูปาล แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดในบทที่ 4

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสดงความเชื่อถือได้ของข้อมูล ดังนี้

2.2.1 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับครุภายหลังการบันทึกการสังเกต และสัมภาษณ์

2.2.2 การตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต

2.2.3 การตรวจสอบเป็นระยะต่อเนื่องตลอดการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความจริง และครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาให้ได้มากที่สุด

2.2.4 การตรวจสอบการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับเพื่อนผู้วิจัยที่มีประสบการณ์ในการด้านการทำวิจัย และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

3. การสรุปผลข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ แล้วนำมาสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย 2 ข้อ คือ 1) รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีลักษณะ องค์ประกอบ และขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และ 2) รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้เข้าร่วม ในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน หรือไม่ อย่างไร และในลักษณะใด โดยนำเสนอรายละเอียดในบทที่ 4 และ 5 ตามลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาล โดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ผลของการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ และ ส่วนที่ 2 รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลของการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

ผลการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทางวิชาชีพ นำเสนอแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียน และตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

ตอนที่ 1 บริบทของโรงเรียน

1. ประวัติของโรงเรียน

"โรงเรียนดีเด่นศึกษา" (นามสมมติ) ถูกแยกออกมาจากโรงเรียนในเครือเดียวกันในปี พ.ศ. 2538 และได้รับอนุญาตจาก สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการสอนในปีนั้นเป็นต้นมา ปัจจุบันโรงเรียนดีเด่นศึกษาจัดเป็นโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาลจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ อาคารเรียนถูกแบ่งตามระดับชั้น คือ ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งแต่ละอาคารเรียนจะตั้งอยู่บนถนนเดียวกันแต่อยู่ต่างซอย

กัน เดิมอาคารเรียนระดับอนุบาลอยู่ร่วมกับระดับประถมศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 จึงได้แยก
แผนกอนุบาลออกมาอยู่อีกซอยหนึ่ง และเปิดแผนกเตรียมอนุบาลในปีเดียวกัน

2. การจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนดีเด่นศึกษาจัดตามหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พ.ศ. 2546 เน้นที่การเตรียมความพร้อมเป็นหลัก เปิดสอนระดับเตรียมอนุบาลมีจำนวน 5
ห้อง (จำนวนเด็กห้องละไม่เกิน 25 คน) ในระดับอนุบาลปีที่ 1 มีจำนวน 7 ห้อง (จำนวนเด็กห้องละ
ไม่เกิน 30 คน) ระดับอนุบาลปีที่ 2 มี 5 ห้อง (จำนวนเด็กห้องละไม่เกิน 36 คน) ระดับอนุบาลปีที่ 3
มี 7 ห้อง (จำนวนเด็กห้องละไม่เกิน 36 คน) รวมจำนวนเด็กอนุบาลของโรงเรียนดีเด่นศึกษาทั้งสิ้น
ประมาณ 700 คน

3. บุคลากรในโรงเรียน

โรงเรียนดีเด่นศึกษา มีบุคลากรในแต่ละระดับดังต่อไปนี้ ระดับเตรียม
อนุบาล มีครูไทย 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน มีครูต่างชาติ 2 คนต่อ 5 ห้องเรียน และมีพี่เลี้ยง 2 คน ต่อ
1 ห้องเรียน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีครูไทย 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน มีครูต่างชาติ 1 คนต่อ 2
ห้องเรียน และมีพี่เลี้ยง 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีครูไทย 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน
มีครูต่างชาติ 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน และมีพี่เลี้ยง 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีครู
ไทย 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน ครูต่างชาติ 1 คน ต่อ 1 ห้องเรียน และมีพี่เลี้ยง 1 คน ต่อ 2 ห้องเรียน

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบ
แบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นเวลา 12
สัปดาห์ พบว่า ครูผู้เข้าร่วมการวิจัย มีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. ความรู้ ได้แก่ 1) ด้านวิชาชีพ และ 2) ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
2. การปฏิบัติงาน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 2) ด้านการสร้างควม
ร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
3. การปฏิบัติตน ได้แก่ 1) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และ 2) ด้านศรัทธาต่อ
วิชาชีพ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูผู้เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 6 คน
พิจารณาจากแบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีตัวบ่งชี้พฤติกรรม
สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล 5 ระดับ ซึ่งในตอนที่ 2 นี้จะนำเสนอการเปลี่ยนแปลง
สมรรถนะทางวิชาชีพของครูเป็นรายบุคคล แบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานก่อนการ
เปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ 2) จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ และ 3) ผลการ
เปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูกั้ง

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะ และนิสัย

ครูกั้ง อายุ 40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย เปิดของรัฐ สาขาบริหารธุรกิจ เคยทำงานเกี่ยวข้องกับการเมือง และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้งานด้านการสอน เพราะเคยมีประสบการณ์สอนหนังสือให้กับเด็กด้อยโอกาสที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่หลายปี จึงรู้สึกชอบ และรักในวิชาชีพครู มีการชวนหาความรู้ด้านการศึกษาด้วยตนเองโดยการไปอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการศึกษา จนกระทั่งไปสมัครงานเป็นครูและได้สอนหนังสือในโรงเรียน แต่ด้วยความจำเป็นทางบ้านจึงต้องลาออกไป หลังจากนั้นจึงมาสมัครงานเป็นครูในโรงเรียนปัจจุบัน รวมประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูมาประมาณ 9 ปี และมีประสบการณ์ในการสอนชั้นอนุบาล 3 ปี เคยสอนทั้งในระดับเตรียมอนุบาล อนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2

บุคลิกลักษณะของครูกั้ง เป็นคนที่รักอิสระ ชอบทำตามความคิด ความรู้สึกของตัวเอง ไม่ชอบยุ่งกับใคร จึงไม่ค่อยมีเพื่อนร่วมงานที่สนิทในโรงเรียน ชอบทำงานคนเดียว แต่มีน้ำใจแบ่งปันสื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เวลาที่มีเพื่อนมาขอยืม ชอบตกแต่งสภาพแวดล้อมบรรยากาศในห้องเรียน โดยนำกระดาษมาประดิษฐ์เป็นรูปต่างๆ ติดไว้ในห้อง เพราะอยากให้เด็กๆ มาโรงเรียนแล้วชอบ ครูกั้งชอบเล่นกับเด็กเหมือนเพื่อน เวลาเด็กเล่นเครื่องเล่นในสนามครูกั้งก็จะวิ่งเล่นป้อนไปพร้อมกับเด็กๆ เสมอ เวลาพูดคุยกับเด็กก็คุยเหมือนเพื่อนเล่น ทำเสียงเล็กๆ คุยกันด้วยรอยยิ้มสดใส นอกจากนี้ ครูกั้งยังเป็นคนชอบถ่ายภาพ เวลาผู้วิจัยไปสังเกตการสอนห้องครูกั้ง มักจะพบเห็นครูกั้งถ่ายภาพเด็กทำกิจกรรมในห้องเสมอ

นอกจากอาชีพครูที่ครูกั้งรักแล้ว ครูกั้งเคยมีประสบการณ์เป็นไกด์นำเที่ยว สิ่งที่ครูกั้งสนใจ คือ งานด้านการท่องเที่ยวและถ่ายภาพ ครูกั้งจึงได้ลงทุนซื้อกล้องที่มีราคาแพง โดยวางแผนในอนาคตไว้ว่า อาจจะมีซื้อรถตู้สักคันเพื่อทำอาชีพทัวร์ตามที่ตนเองชอบ โดยสายตาคนภายนอกอาจจะมองว่า ครูกั้งไม่ได้เป็นครูที่ดีนัก อาจจะช่วยประวัติเรื่องครอบครัวและเรื่องส่วนตัวหลายเรื่อง แต่ในเรื่องการสอน การฝึกพัฒนาการเด็ก การจัดกิจกรรมให้เด็กครูกั้ง มักจะหาสิ่งดี ๆ มาให้นักเรียนเสมอ เช่น จัดทำสื่อต่างๆ ทำแผ่นเกมการศึกษา หรือหาอุปกรณ์การสอนที่มีราคา

แพ่งมาให้นักเรียนในห้องได้ใช้ ซึ่งในเรื่องการสอนนี้ครูก็ได้รับการยอมรับทั้งจากเด็กๆ ผู้บริหาร และผู้ปกครองของนักเรียน

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

ครูก็ไม่เคยมีความรู้ทางด้านการศึกษามาก่อน ดังนั้น ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการสอน พัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่ได้มาจากประสบการณ์ตรงจากการทำงาน และการเลี้ยงลูกที่บ้าน และเคยเข้ารับการอบรมเรื่องการเขียนแผนการสอนมาบ้าง แต่ไม่ได้นำความรู้มาใช้ประโยชน์ เพราะที่โรงเรียนไม่ต้องเขียนแผนการสอน

“เรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการไม่เคยเรียนมาเลยเพราะไม่ได้จบ
ปฐมวัยเดิมเคยอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเคยอบรมการเขียนแผนมาบ้าง
สอนแบบบูรณาการเป็นอย่างไร มีเทคนิคการสอนอะไรบ้าง แต่ไม่ค่อย
ได้นำมาใช้สอน เพราะเราใช้ประสบการณ์ที่เคยสอนเด็กมากกว่า”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

โดยอุปนิสัยส่วนตัวที่รักอิสระและประกอบกับครูก็ชอบทำงานคนเดียว จึงไม่ค่อยสนิทกับเพื่อนร่วมงาน แต่จากการสังเกตพบว่า ครูก็มีการพูดคุยอย่างมีอัธยาศัยที่ดีกับผู้ปกครองที่มารับ ส่งเด็กที่โรงเรียน การสนทนาระหว่างครูกับผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทั่วไปรวมทั้งเรื่องของเด็ก โดยไม่เคยมีความคิดเกี่ยวกับเรื่องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเลย

“เป็นคนที่ไม่สนใจใคร รู้แต่ว่าใครมีหน้าที่อะไรต่างก็ทำหน้าที่กันไป”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

ครูกั้งมีวิธีการสอนแบบดูแลเด็กเหมือนลูกหลานของตนเอง เพราะเคยมีประสบการณ์จากการทำงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเลี้ยงลูกของตนเอง จากการสังเกตการสอนของครูกั้งในช่วงก่อนการอบรม พบว่า ส่วนใหญ่ครูกั้งสอนเป็นเรื่อง ๆ ไปโดยไม่มีการบูรณาการสอน เช่น ให้เด็กร้องเพลงประกอบท่าทางในชั่วโมง Music and Movement ให้เด็กวาดภาพระบายสีตามคำสั่ง ในชั่วโมง Art เป็นต้น ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีการสร้างบรรยากาศให้ห้องเรียนน่าอยู่โดยมีโมบาย ตกแต่ง Artwork ตามเสา หรือผนังห้อง

“หนูชอบตกแต่งห้องให้สวยงามเพราะเด็ก ๆ ชอบ เวลาเข้ามาโรงเรียนเห็น แล้วจะตื่นเต้น ดีใจ เวลานอนมองดูเพดานก็เหมือนอยู่ในอวกาศ ครูเห็นมั๊ยคะ (ชี้ไปที่เพดานหน้าห้อง) ทางนี้กลางวัน ทางนี้กลางคืน (ชี้ไปที่เพดานหลังห้อง)”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูกั้งไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้ปกครอง จึงไม่รู้ว่า มีประโยชน์ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างไร และในความคิดของครูกั้ง คือ รู้สึกเกรงใจผู้ปกครองถ้าหากครูไปขอเรื่องให้เข้ามามีส่วนร่วม และคิดว่าผู้ปกครองคงไม่มีเวลาขนาดนั้น

“ส่วนใหญ่เวลาที่ผู้ปกครองมาส่งก็จะเห็นว่าผู้ปกครองแต่ละคนเป็นคนทำงานหรือมีธุรกิจเป็นของตัวเองแต่ละคนทำทางรีบร้อน คงไม่มีเวลาที่จะรวมกิจกรรมกับคุณครู เลยไม่กล้ารบกวนเวลาของผู้ปกครอง”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูกั้งเป็นคนที่มีความบุคลิกลักษณะเหมือนเด็ก ทั้งท่าทาง การพูด น้ำเสียง ซึ่งสังเกตว่า เวลาครูกั้งอยู่กับเด็ก เด็กจะชอบเล่น หัวเราะ สนุกสนานกับครู บ่อยครั้งจะพบว่า ครูกั้งชอบเลียนแบบเสียงเด็กพูดไม่ชัด นอกจากนี้ ครูกั้งยังยอมรับว่าตัวเองเป็นคนใจร้อนและอยากปรับปรุงลักษณะนิสัยของตนเองในจุดนี้

“ยอมรับว่าตัวเองเป็นคนซึ่งหงุดหงิดง่าย ใจร้อน เจ้าอารมณ์
ถ้าได้ยินอะไรขึ้นมาจะไม่ฟังเหตุผล อารมณ์ขึ้นทันที ก็อยากเปลี่ยนนิสัย
ตัวเองอยู่เหมือนกัน เอาใจใส่ตัวเอง รู้จักตัวเองให้มากขึ้นว่าตัวเองเป็น
อย่างไร”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูกั้ง เคยทำงานในอาชีพอื่นมาก่อน พอได้ลองมาเป็นครู ก็เกิดความรัก
ในอาชีพจึงได้มาเป็นครูจนถึงปัจจุบัน รู้สึกสนุกกับการสอนหนังสือ การตกแต่งห้องเรียน ทำสื่อการ
สอน ไม่เคยนึกถึงความสำคัญของวิชาชีพ หรือความมุ่งมั่นอยากพัฒนา ขอแค่ปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละวันอย่างมีความสุขก็เพียงพอ

“เคยสอนเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แล้วเกิดความชอบในการ
เป็นครู เลยตัดสินใจว่า ต่อไปตัวเองจะเป็นครู ทั้งที่ไม่เคยเรียนด้านนี้มา
ก่อน แคร่รู้สึกชอบ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

หลังจากที่ผ่านการอบรมมาระยะหนึ่ง ครูกั้งลองให้เด็กฝึกออกมาพูดที่หน้าชั้นเรียน
เป็นครั้งแรก โดยจุดประสงค์ของครูกั้งคืออยากให้เด็กกล้าแสดงออกและรู้จักการเล่าเรื่อง ให้ผู้อื่นฟัง
โดยเปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องอะไรก็ได้ จะพูดอย่างไรก็ได้

“อยากให้เค้ากล้าพูดกับเพื่อน กล้าแสดงออก เราใช้หลายวิธี
ถามเค้า ชวนเค้าคุย ให้ออกมาพูดหน้าชั้น มาเล่าให้เพื่อนฟังหน่อยสิ
บอกให้เพื่อนตั้งใจฟัง แล้วบอกให้เค้าพูดเสียงดัง เค้าก็จะพูดออกเสียง
ไม่ชัด ไม่เคยเรียกเค้าออกมาพูดเลยจริงๆ เราก็กระตุ้นให้เค้าพูดต่อ
แล้วยังไงต่อคะ ถ้าเราไม่ถามว่าแล้วยังไงต่อเค้าก็จะไม่พูดอยู่เฉยๆ
เราไม่หัวเราะเยาะเค้าที่เค้าพูดไม่ชัด ถามไปเรื่อยและรอฟังว่าเค้าจะจบ
ยังไง ก็ชมเค้า แล้วบอกเด็กว่าไม่มีผิดไม่มีถูก ใครจะเล่าอย่างไรก็ได้
ไม่ต้องเหมือนกันก็ได้ แม้ว่าภาพที่เด็กเลือกมาเล่าจะเป็นภาพเหมือนกัน
เด็กสามารถเปลี่ยนเรื่องได้ บอกเด็กๆว่าเราไม่ต้องเล่าจากนิทานก็ได้
เราเล่าจากภาพก็ได้ เรื่องไม่ต้องเหมือนกันก็ได้ ปกติเราจะใช้หนังสือ
ภาพเล่มใหญ่ แต่บางทีก็ใช้ทำใบให้เค้าพูดออกมาเอง บางทีไม่ได้ใช้
อะไรเลย เริ่มเล่าว่าเช้าวันหนึ่ง เด็กเค้าก็พูดต่อ คุณครูตื่นนอน เด็กเค้า
ก็จะคอยติดตามว่าเราจะทำอย่างไรต่อ เด็กๆทุกคนจะนั่ง ไม่มีขยุก
ขยิก รอว่าเราจะทำอย่างไรต่อ ตอนแรกเค้าก็งง พอฟังไปสักพัก เค้าก็จะรู้ว่า
เราสมมุติ เรื่องอาจจะไม่ได้อะไรมากนักเพราะเค้ายังเล็กอยู่”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 5)

ระหว่างการอบรมครูโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจ
อย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงความคิด
ความรู้สึกที่ละเล็กละน้อย เกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน และเด็ก โดยเห็นความสำคัญของการทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเวลาที่อยู่ร่วมกับเด็กและเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงจากสิ่ง
เหล่านั้น

“เมื่อก่อนรู้สึกทำงานคนเดียวได้ไม่ต้องให้ใครมาช่วย ตอนนี่
เริ่มเปิดใจรับฟังผู้อื่นมากขึ้น เข้าใจผู้อื่น ทำงานได้อย่างราบรื่น กับเด็ก
เริ่มมองอย่างเข้าใจ ไม่ใช่คำถามว่าทำไม แต่พยายามเข้าใจ และหาทาง
ทำให้เด็กมีความสุขเวลาอยู่กับเรามากกว่า ฟังเด็กมากขึ้น เวลา

คุยกับเด็ก เด็กพูดกลับเราฟังมากขึ้น สังเกตว่าเด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อเรา
รับฟังอย่างตั้งใจ แสดงให้เห็นว่าเขาไว้วางใจเรา มีอะไรเล่าให้เราฟัง
บอกหมด ที่บ้านมีอะไร วันนี้มีมาทำอะไรบ้าง ปะป๊าทำอะไรบ้าง”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 7)

ช่วงสุดท้ายของการอบรมครูโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้
ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูทั้งเริ่มรู้จักวิธีการบูรณาการและ
นำมาใช้ในการเรียนการสอนและผลลัพธ์ที่ได้ออกมาเป็นที่น่าพอใจ

“เค้าไม่พูดแต่สติปัญญาเค้าไม่มีปัญหา รู้ได้อย่างไรว่า
สติปัญญาของเค้าไม่มีปัญหาทั้งๆที่เค้าไม่พูด ก็ลองดูด้วยการแยกสีบอล
ตะกร้าละ 10 ลูก ทำให้เค้าดูก่อน แล้วเทลูกบอลกระจายเต็มห้อง บอก
เค้าว่าเก็บใส่ตะกร้าได้ไหมคะ เค้าก็ทำได้ ถึงจะไม่พูดแต่เวลาปฏิบัติเค้า
ทำได้ ทั้งห้องเลย ...เราก็คิดอยากทำแผนเกี่ยวกับเรื่องกำเนิดของเสียง
เพื่ออยากฟังเสียงเค้า ให้เค้าได้ออกเสียง อาจจะทำให้เด็กเป่าลูกโป่ง พอ
ลูกโป่งไม่ปิดปากมันก็มีเสียง ฟู่ เด็กก็จะเห็นว่าลูกโป่งมันมีเสียงฟู่ ให้
เค้าทำเสียงฟู่ เหมือนหลอกล่อให้เค้าออกเสียง ”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 11)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

ครูทั้งได้เรียนรู้จากการสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ ทำให้เกิดเป็นองค์
ความรู้

เกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยที่สังเกต นำมาสู่การออกแบบแผนการจัดการ
เรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก โดยได้รับความรู้ในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่
ถูกต้องตามหลักวิชาการ

“จากการอบรมทำให้เราเข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กมากขึ้นจากการสังเกต รู้พัฒนาการเด็กในวัยนี้จากสถานการณ์จริง และคิดว่าเราจะสามารถเข้าใจพัฒนาการเด็กในระดับอื่น ๆ ได้ด้วยถ้าเราได้สังเกตอย่างที่เขาเป็น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูก็ได้เรียนรู้ความหมายของการทำงานกับเพื่อนร่วมงานและผู้ปกครองจากการเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น โดยไม่ตัดสิน และได้เรียนรู้วิธีการที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสนับสนุนเต็มใจ

“ความรู้สึกเปลี่ยนไป อย่างครูพี่เลี้ยงที่ทำงานกับเรา เราจะเห็นเหมือนเขาเป็นส่วนหนึ่งของงานเรา เห็นความสำคัญกับเขามากขึ้น ถ้าไม่มีเขาเราอาจจะเหนื่อยมากขึ้น และเรารับฟังเขามากขึ้น เปิดรับอารมณ์ ความรู้สึก จิตใจของเขา เราเปิดใจ เขาก็เริ่มเปิดใจและรับฟังเรามากขึ้น พูดคุยกันอย่างแฟร์ ๆ เข้าใจกันได้ดี ต่างก็รู้ขีดจำกัดของกันและกัน ไม่เกิดปัญหาในการทำงาน ส่วนผู้ปกครอง เราจะคิดว่า ลูกของเขาอยู่กับเรา เราจะทำอย่างไรให้เขาไวใจเราดูแลลูกเขา มีสมุดสื่อสารคุยกันทุกวัน บอกเล่าเรื่องราวของลูกเขาเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง ผู้ปกครองเห็นความใส่ใจและยินดีให้ความร่วมมือกับเราในการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

ครูก็ใช้วิธีการสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ มองเด็กอย่างที่เด็กเป็นโดยไม่

เอาความคิดของตนเองมาตัดสิน จึงทำให้เรียนรู้วิธีการดูแลเด็กอย่างเหมาะสม แสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้สอนเด็ก โดยการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เปิดมุมมองใหม่ ๆ ในเรื่องของการสอน และการจัดการชั้นเรียน

“การอบรมนี้ครูก็นำไปปรับใช้กับเด็กด้วย เพราะเรารู้สึกว่าเราใจเย็นขึ้น เด็กก็เห็นแบบอย่างจากเรา เป็นการฝึกให้เด็กใจเย็นตามเราได้ด้วยนะ อย่างเช่น เด็กอารมณ์ร้อนมาโรงเรียน เอาแต่ใจ โผงผาง ปาข้าวของ ครูที่เลี้ยงจับมากอดยังไม่ยอม ครูก็ปล่อย แต่ไม่ละเลยพยายามพูดคุยกับเขา โดยไม่ถามสาเหตุว่าทำไม แต่จะชวนคุยอย่างอื่น เรารู้สึกว่า เขาใจเย็นลง สงบลง และหยุดร้อง สักเกตเขาไปเรื่อย ๆ อย่างกิจวัตรประจำวัน เช่น ปูที่นอน ก็จะฝึกให้เด็กมีสมาธิได้ เช่น ครูกำลังถือที่นอนวางเรียง จะใช้เทคนิคว่าให้เด็กมาช่วยกันหยิบหมอน โดยครูเป็นแบบอย่างทำตามครูอย่างช้า ๆ ตอนนี้ทดลองทำอยู่ ทำวันละ 4 คนชวนเขามาปูที่นอนเหมือนชวนเขามาเล่น เรารู้สึกเด็กใจเย็นลง ทำตามขั้นตอนเราช้า ๆ ไม่วิ่ง ไม่เหวี่ยงที่นอน รู้สึกว่าเราจัดการชั้นเรียนได้ยิ่งขึ้น ดูแลเด็กได้ดีขึ้น ทำให้เขาใจเย็นได้ เมื่อก่อนจะใช้คำสั่งเด็ดขาดกับเด็ก ใช้เสียงดัง แต่เดี๋ยวนี้จากการอบรมกับครูเกด ทำให้ใจเย็นลง และการสังเกตเด็กโดยไม่ตัดสิน เข้าใจเขาอย่างที่เขาเป็น นำมาสู่การจัดการชั้นเรียนที่ดีขึ้นในตอนนี้นะ”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูก็ได้เรียนรู้วิธีการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สามารถหาวิธีการแก้ปัญหาของเด็กร่วมกับผู้ปกครองได้ ทำให้เกิดความรู้สึกดีทั้ง 2 ฝ่าย

“อย่างเรื่องการเลิกขวดนม เลิกใช้แพมเพอร์ส เราแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะฝึกฝนลูกเขาผ่านสมุดสื่อสาร ผู้ปกครองก็จะตอบกลับมาดีทุกคนนะ เชื่อว่าที่ผู้ปกครองมีปฏิกิริยาดีกลับมาเป็นเพราะเรา

รับฟังเขา เข้าใจเขา และปรารถนาดีกับลูกของเขาจริง ๆ อย่างกรณีเรื่อง เลิกขวดนม คุณแม่หนึ่งคนหนึ่งบอกว่าทำไมคุณครูบอกอยู่โรงเรียนดื่ม นมกล่องได้ แต่อยู่ที่บ้านน้องยังติดดื่มนมจากขวดอยู่เลย ครูเลยไปเสริช หาข้อมูลความรู้เรื่องเด็กติดขวดนมแบบลงสมุดสื่อสารเอาให้ผู้ปกครอง อ่าน คุณแม่หนึ่งตอบกลับมามาก ชอบคุณครูที่แนะนำ และเอาใจ ใส่ค่ะ แล้วผู้ปกครองก็สนับสนุน ปฏิบัติตามให้ความร่วมมือกับครูโดย ตลอดไม่มีปัญหา”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูก็มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการปฏิบัติต่อเด็กด้วยความเข้าใจ และมีความหมาย โดยตระหนักถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เด็กได้ซึมซับพฤติกรรมจากตัวเรา

“ตอนนี้เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ใจเย็นขึ้น ถ้ามีเรื่องอะไรเข้าใจจะตั้ง สติก่อนจะไม่เอาอารมณ์เข้ามา ใจเย็นลง ได้สติยังคิดก่อน ดูว่าอะไรคือ สาเหตุ มองหาสาเหตุ จุดเริ่มต้นว่าอะไรถูกอะไรผิดก่อนที่เราจะตัดสินใจ ทำ การดูแลเด็กก็เช่นกัน ตัวเราต้องมีสติยังคิด เช่น เด็กร้องไห้มา เราฟัง เขาก่อน ถามเขาก่อน หนูรู้สึกเป็นยังไง หนูมาโรงเรียนหนูมีเพื่อนมั๊ยคะ เขาเริ่มหยุดร้องเพื่อจะตอบเรา แต่เราไม่ได้กังวลว่าต้องเงียบนะ อยากร้อง เมื่อก่อนเราจะใช้คำถามกับเด็ก ว่าร้องทำไม เดียวแม่ก็มารับ แต่เดี๋ยวนี้ เราไม่ใช้คำถามกับเด็ก และบอกกับเพื่อนร่วมงานว่าตอนนี้อย่าไปตั้ง คำถามกับเด็ก เพราะคำถามเหล่านั้นไม่เกิดปฏิกริยาเปลี่ยนแปลงอะไร กับเด็ก ตอนนี้เริ่มใจเย็นขึ้น แบบว่าพูดกับเด็กด้วยวิธีที่ใส่ใจเขาให้เขา รับรู้ได้ว่าเราห่วงใยเขา ไม่ต้องห่วงกับการร้องไห้ ๆ เช่น วันนี้เราจะทำ อะไรกันดีนะ เราจะไม่ใช้คำพูดตรงประเด็นว่าอย่าร้องนะ หยุดร้องนะ ร้องทำไมนะ และบางทีก็ใช้วิธีกอดเค้า เด็กก็เงียบทันที พอเด็กเงียบเรา ต้องเรียงตั้งความสนใจต่อทันที ปรากฏเขาหันมาสนใจทำกิจกรรมกับ เราทันที โดยที่เราไม่ไปยั่วว่า เห็นไหมหนูไม่ร้องไห้ จะไม่พูด แต่จะชมว่า

เก่งมาก เมื่อก่อนจะใช้คำพูดเดิม ๆ ว่าเดี๋ยวมะมีมารับ อย่าร้องไห้ นะ
พูดคำเดิม ๆ เหล่านี้รู้แล้วว่ามันมีผลอะไรกับเด็ก เราผู้สีกว่าเราใจเย็น
ขึ้น เด็กก็เห็นแบบอย่างจากเรา เป็นการฝึกให้เด็กใจเย็นตามเรา
ได้ด้วยนะ”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

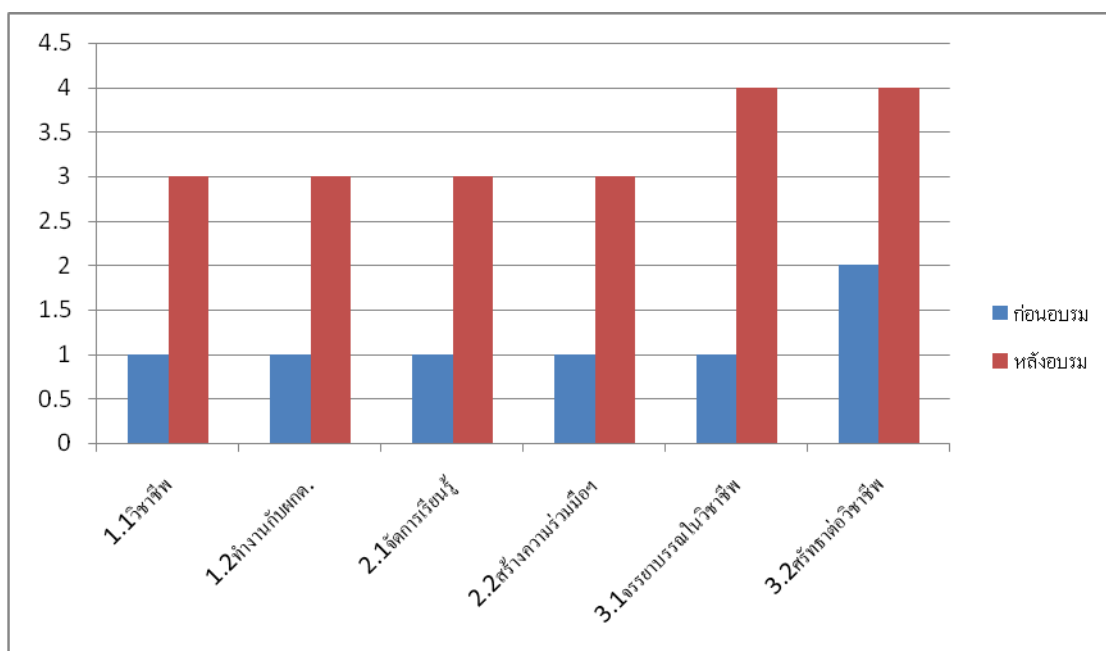
ครูกั้งเข้าใจถึงความหมายและคุณค่าของความเป็นครู นั่นคือ ความเป็น
แม่ ในบางครั้งอาจเป็นเพื่อนเล่นกับลูกได้ การดูแลเด็กนักเรียน ก็เปรียบเสมือนแม่ดูแลลูก ด้วย
ความรัก และความปรารถนาดี จึงถือเป็นอาชีพที่น่ายกย่อง ศรัทธา

“เอาวิญญาณความเป็นแม่ของเราสวมเข้ามา นี่เราไม่ใช่ครูนะ
ถ้าไม่มองถึงวิชาการ เราแค่ทำตามบทบาทของเราให้ดีที่สุด นี่ไม่ใช่
บทบาทครูอย่างเดียว ต้องคิดว่าพวกเขาเป็นลูกเรา หรือเป็นเพื่อนกัน
เช่น พาไปเล่นสไลเดอร์ จะไม่ใช่คำพูดว่า เล่นดี ๆ นะลูก แต่จะขึ้นไปเล่น
กับเด็กเลย ชวนมาเล่นกัน 123 เราไปเล่นกับเด็กเลย เพื่อนร่วมงานยัง
แซวเราว่าเราเล่นเหมือนเด็กเลย แต่ที่เราทำเราต้องการสร้างความ
ไว้วางใจกับเด็กว่าเราคือเพื่อนของเขา”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูกั้ง สรุปได้ดังแผนภาพที่ 8

แผนภาพที่ 8 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูกั้ง

ครูกั้งมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพในทางที่ดีขึ้นทุกด้านโดยเฉพาะด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่เพิ่มมากขึ้นถึง 3 ระดับ ส่วนด้านวิชาชีพ ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสร้างความร่วมมือและด้านความศรัทธาต่อวิชาชีพมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 2 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูม่อน

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะ และนิสัย

ครูม่อน อายุ 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเปิดแห่งหนึ่ง สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เอกวิชาวัดและประเมินผล ทำงานเป็นครูอนุบาลมา 6 ปี มีประสบการณ์สอนระดับชั้นเตรียมอนุบาล อนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 3 ครูม่อนเป็นคนรูปร่างสูงโปร่ง ท่าทางคล่องแคล่ว เป็นคนจริงจัง ถ้าจะทำอะไร ต้องทำให้สำเร็จ มีความรับผิดชอบสูง มุ่งมั่นขยันศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เป็นคนชอบจัดกระทำสิ่งต่างๆ ให้ถูกต้องตามความคิดของตัวเอง

แรงบันดาลใจที่ทำให้ครูม่อนอยากมาเป็นครู เพราะเมื่อสมัยเด็กๆ เคยเรียนวิชาคณิตศาสตร์กับครูคนหนึ่งซึ่งดูมากๆ และชอบตีเด็ก จึงตั้งใจว่า ถ้าตนเองโตขึ้นก็จะมาเป็นครูที่เข้าใจเด็กมากที่สุด พยายามฝึกพัฒนาการให้นักเรียนเป็นไปตามที่ศักยภาพเขาสามารถทำได้

เมื่อมาเป็นครู ครูม่อนเป็นคนที่เขาใจใส่ดูแลเด็กเป็นอย่างดี เวลาที่เด็กคนไหนร้องไห้ ครูม่อนจะรีบเข้าไปปลอบโยน โดยการอุ้ม หรือถ้าขณะที่กำลังสอนอยู่มีเด็กไม่สนใจ ครูม่อนจะบอกพี่เลี้ยงให้นั่งประกบอยู่ข้างๆ แสดงให้เห็นถึงการเป็นคนช่างสังเกต และใส่ใจผู้อื่น ในขณะที่ปฏิบัติงาน การสอนนักเรียนจะค่อยๆอบรมและบอกนักเรียนทีละอย่าง โดยการสอนระดับเตรียมอนุบาลจะสอนให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองให้มากๆ เช่น ฝึกรับประทานอาหาร ฝึกขับถ่าย เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต

ครูม่อนเวลาทำงานจะค่อนข้างเจ้าระเบียบ เวลาทำงานจะค่อนข้างจริงจัง พูดตรงๆ ในสิ่งที่ตนเองคิด บางครั้งคนรอบข้างจะไม่ค่อยเข้าใจ ทำให้เกิดปัญหาทะเลาะกันเป็นบางครั้งบางคราว แต่ทุกอย่างก็สามารถคลี่คลายไปได้เมื่อได้มีการพูดคุยกันกับผู้อื่นอย่างจริงจัง และพยายามเข้าอกเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นทำไป

ครูม่อนเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียรสูง เมื่อมีสิ่งใดที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาดตนเอง และวิชาชีพครูม่อนจะเข้าร่วมทุกๆ ครั้ง และเมื่อใดที่โรงเรียนจัดกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดๆ ครูม่อนจะเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้งไปโดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย ถึงแม้ว่าตอนนี้ครูม่อนจะยังไม่ได้เรียนในสายวิชาชีพครู แต่ก็ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า ในอนาคตจะศึกษาต่อในระดับ

ปริญญาโท ทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับเด็ก แต่ในเวลานี้อยากจะศึกษาหาความรู้เพิ่มในด้านการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนสองภาษาได้ดีขึ้น

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

ครูมาก่อนเคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมาตั้งแต่สมัยเรียนระดับปริญญาตรี เมื่อได้มาเป็นครู ความรู้เหล่านั้นเหมือนถูกแยกออกจากการปฏิบัติ ทำให้บางครั้ง ครูม่อนอาจจัดการเรียนรู้โดยไม่ได้คำนึงถึงพัฒนาการเด็กเท่าที่ควร แต่จะใส่ใจในเรื่องของสุขภาพอนามัย ความสะอาดมากกว่า

“เรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก แต่ก่อนจะมองเด็กอย่างผิวเผิน และตัดสินใจว่าทำไมเด็กคนนี้เป็นอย่างนี้ ไม่ใช่คนที่ละเอียดอ่อน ที่จะมาใส่ใจกับเรื่องของจิตใจของเด็กนัก เป็นคนใจร้อน แต่จะใส่ใจในเรื่องความสะอาดมากกว่าเรื่องของจิตใจ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูม่อนเป็นครูประจำชั้นที่มีพี่เลี้ยงคอยช่วยดูแลเด็ก 2 คน การทำงานกับพี่เลี้ยงทั้งสองคนนั้น เป็นลักษณะการบอกหรือสั่งให้ทำงานตามที่ครูม่อนต้องการ ซึ่งทำให้มีการโต้เถียงกันบ่อยครั้ง ทำให้การทำงานร่วมกันไม่ราบรื่นเท่าที่ควร

“เฉย ๆ ไม่รับฟัง มีการกระทบกระทั่ง ได้แย้งเถียงกันบ่อย ๆ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

ครูม่อนใช้แผนการสอนสำเร็จรูปของโรงเรียน โดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่อง การบูรณาการการสอน และผู้เรียนเป็นสำคัญ

“สอนตามแผนของโรงเรียน มี Worksheet ในแต่ละวิชา ไม่ได้
คำนึงถึงการบูรณาการ แต่ก็รู้แหละว่าเด็กเล็กควรสอนแบบบูรณาการ
แต่ครูก็ทำตามแผนของโรงเรียนเป็นหลัก”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูม่อนยอมรับว่ามีปัญหากับผู้ปกครองมาก ไม่เข้าใจปัญหาของผู้ปกครอง ทั้งที่ตัวครูม่อนเองคิดว่าตนเองดูแลลูกของเขาเป็นอย่างดีแล้ว บางครั้งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเจรจาระหว่างครูม่อนกับผู้ปกครอง ทำให้ครูม่อนรู้สึกเสียใจที่ถูกตำหนิ ทั้งที่คิดว่าเราทำดีที่สุดแล้ว ส่วนกับพี่เลี้ยงในห้องครูม่อนก็ไม่ได้ค่อยได้คุยกัน ต่างคนต่างทำงาน ต่างคนต่างแก้ปัญหา ดังนั้น ความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงมีช่องว่างเกิดขึ้น

“ผู้ปกครองมีปัญหาเยอะ ไม่ค่อยเข้าใจปัญหาของผู้ปกครอง
ส่วนครูผู้ช่วย เราไม่เคยพูดในเรื่องการทำงาน ต่างคนต่างทำงาน ไม่ค่อย
ได้คุยกัน เวลามีปัญหาเกิดขึ้นต่างคนต่างก็แก้กันเอง”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูม่อนรู้ตัวเองดีว่าเป็นคนใจร้อน ไม่ยอมรับฟังผู้อื่น แม้กระทั่งเวลาสอน เด็กจะไม่ให้เด็กพูดแสดงความคิดเห็น ใช้คำถามปลายปิดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงว่า พฤติกรรมของครูจะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างไร

“เรายังไม่ได้รู้ ไม่ได้ลึกซึ้ง ไม่ได้ตั้งใจฟังเด็กที่แบบว่า ในขณะที่เราพูด เราก็ไม่ได้ตั้งใจฟังที่เค้าตอบคำถามเรา บางครั้งเราก็ไปตัดสินเค้าเลย ว่าอย่างนี้ไม่ถูกนะ เป็นคนใจร้อน ไม่คำนึงถึงผลที่ตามมาว่าเราจะ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กหรือไม่”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูสอนทำงานเป็นครูมา 6 ปี มีการเปลี่ยนตำแหน่งครูประจำชั้นทุกปี ภาระที่ได้รับมอบหมายค่อนข้างหนัก ทำให้ไม่เคยคิดถึงคุณค่าและความศรัทธาในวิชาชีพครูสักเท่าไร เนื่องจากต้องทำงานที่รับผิดชอบให้เสร็จในแต่ละวัน

“เราทำหน้าที่ของเราไปเรื่อย ๆ ไม่ได้คำนึงถึงว่าวิชาชีพคุณนั้น เป็นยังไง ดีไหม ครูสอนรู้อย่างเดียวว่าเหนื่อยค่ะ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

ครูสอนชอบทำกิจกรรมสุนทรียสนทนาเป็นพิเศษ เพราะโดยปกติจะเป็นคนทำแต่งงาน โดยไม่ค่อยได้มีปฏิสัมพันธ์พูดคุย หรือรับฟังเพื่อนร่วมงานสักเท่าไร เมื่อครูสอนได้มีโอกาสมาอบรมครั้งนี้ จึงรู้สึกประทับใจกิจกรรมสุนทรียสนทนามากเพราะได้สะท้อนความคิดความรู้สึกของตัวเอง โดยมีเพื่อนรับฟังอย่างตั้งใจไม่ขัดแย้ง ครูสอนจึงนำวิธีการฟังอย่างลึกซึ้งไปใช้กับพี่เลี้ยงทั้ง 2 คนที่ไม่เคยได้คุยและรับฟังความคิดเห็นของพวกเขามาก่อน เพราะที่ผ่านมาครูสอนจะทำหน้าที่สั่งการและให้เขาปฏิบัติตามเท่านั้น เมื่อครูสอนเริ่มเปิดใจรับฟังอย่างลึกซึ้ง ก็เริ่มรู้สึกดีกับตัวเอง และเพื่อนร่วมงานก็รู้สึกดีกับครูสอน ทำให้การทำงานร่วมกันราบรื่นขึ้นขึ้นกว่าเมื่อก่อนมาก และความสัมพันธ์ก็ดีขึ้น ซึ่งการฟังอย่างลึกซึ้ง ครูสอนไม่ได้ใช้เฉพาะกับพี่เลี้ยงเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงคนอื่น ๆ รอบตัวครูสอน ทั้งเด็ก ผู้ปกครอง ครูในโรงเรียน หรือคนในครอบครัว เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้ตัวครูสอนมีความเข้าใจผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

“เปิดใจกว้าง เราเป็นคนใหม่เราอยู่ที่ใดก็ได้ ปัญหาไม่มีให้แก่
 เราไม่ได้ถามเปิดรับฟังปัญหาทุกปัญหา มีคำถามมา ทำทุกอย่างรับฟัง
 ทุกปัญหา รับฟังเขาเปิดใจกว้างแต่ก่อนซีวอยวาย ใช้วิธีการฟังนี้แหละ
 มาปรับใช้ รับฟังผู้อื่น รับฟังเขาเยอะๆ ถ้ารับฟังเขาเราจะแก้ปัญหาได้
 เร็วขึ้น เห็นทางแก้ปัญหาได้ดีขึ้น มีคนมาบอกเรา เช่น ตะกร้าไม่มี ถุง
 ขยะไม่มีเอาตรงไหน เราก็นิ่งยังไม่ตอบได้ ตอนนั้นก็กำลังฝึกใช้ เราก็นิ่ง
 ไม่ตัดสิน และหยุดฟัง คิดว่าใช้ได้ในอีกระดับหนึ่ง ถ้าเขาแรงมาเราแรง
 กลับมันคงไม่ได้”

“สุนทรียสนทนาเป็นกิจกรรมที่ประทับใจมากค่ะ เพราะมีการ
 สะท้อนคิด ใคร่ครวญ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้นำมาใช้ในชีวิตจริงด้วย
 ค่ะ ทำให้ตัวเองเริ่มเปิดใจ เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น ปรับบทบาทของตัวเอง
 เวลาที่มีเรื่องมากระทบสามารถจัดการได้ดีขึ้นค่ะ”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 8)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

หลังจากการอบรม ครูม่อนได้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเด็กโดยการสังเกต
 เด็กอย่างลึกซึ้ง ทำให้มองเห็นธรรมชาติของเด็ก ซึ่งจากเดิมไม่เคยมองเด็ก แต่ได้ไปจัดกระทำในสิ่ง
 ที่ตัวเองคิดว่าดีกับเขาแล้ว และจากการเข้าใจธรรมชาติของเด็กนั้น ทำให้ครูม่อนคำนึงถึงผู้เรียน
 เป็นสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเขาอย่างเหมาะสม และได้ออกแบบ
 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องใช้แผนสำเร็จรูปของโรงเรียน อีกทั้งได้ความรู้ในเรื่อง
 การเขียนแผนการสอนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

“เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กมากขึ้น มองเค้าอย่างลึกซึ้ง
 ปรับตัวเราเข้าหาเค้า ดีขึ้น มีความรู้สึกโอบอ้อมอารี คำนึงถึงผู้เรียนเป็น
 สำคัญมากขึ้น เรารู้แล้วว่าเราจะยึดเราเป็นหลักไม่ได้ ต้องเอาเค้าเป็น

หลักด้วย นอกจากนี้ยังได้ความรู้เรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
มากขึ้นจากที่เมื่อก่อนไม่เคยรู้เลยว่าเขียนอย่างไร เพราะเมื่อก่อนมีแผน
สำเร็จอยู่แล้วไม่เคยเขียนเอง ต้องขอบคุณครูเกิดมากเลยที่มาให้ความรู้”
(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

จากเดิมที่ครูม่อนเป็นคนชอบสั่งหรือบอกให้ทำ โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้อื่นว่า
เขารู้สึกอย่างไร ทำให้การทำงานร่วมกันไม่ราบรื่น แต่ภายหลังจากการอบรม ครูม่อนได้ฝึกฝน
ตัวเองใหม่โดยการฟังอย่างลึกซึ้ง นำไปใช้กับเพื่อนร่วมงาน รวมถึงผู้ปกครอง ทำให้เกิดความรู้สึก
และมุมมองที่เปลี่ยนไปในการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

“ตอนนี้ออกได้เลยว่า เป็นคนรับฟังคนอื่นมากขึ้น ฟังแล้วเขา
มาคิด ไม่ได้ตัดสินคนพูด คือ ปัญหาไม่ว่าไร เราไม่ได้เถียง เราจะแขวน
ความคิดของเราไว้ก่อน นำไปใช้กับทั้งผู้ช่วย และผู้ปกครอง ทำให้เรา
รู้สึกว่าคุณค่าความขัดแย้งลดลงหรือแทบไม่มีเลย การทำงานไม่สะดุด อาจเป็น
เพราะใจของเราเปิดรับมากขึ้น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

ครูม่อนมีการปรับวิธีการสอนที่แตกต่างจากเดิม หรือแผนสำเร็จรูปที่ใช้
อยู่ประจำ เนื่องจากการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดทำให้ครูม่อนเรียนรู้และเข้าใจพัฒนาการและ
การเรียนรู้ของเด็กมากขึ้น จึงอยากจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเด็กอย่างแท้จริง ครูม่อนได้
ดำเนินการเขียนแผนการสอน และลงมือสอนด้วยตัวเอง ทำให้รู้สึกภูมิใจและมีความสุขที่เห็นเด็ก
ๆชอบเรียนรู้

“มีการปรับวิธีสอนที่แตกต่างจากเมื่อก่อน คือ เราจะหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับพัฒนาการ และเข้าใจเด็กมากขึ้น อย่างเช่น จากเดิมจะเปิดเพลงให้เด็กร้องตาม ตอนนี้จะร้องเพลงเองให้เด็กฟัง เด็กชอบ สนุก และนั่งขึ้นกว่าเดิมนะ รู้สึกว่าลองเปลี่ยนมาร้องสดแทน เด็กนั่งเงียบ ฟังอย่างตั้งใจมากเลย และยังทำท่าทางประกอบไปด้วย เช่น ร้องเพลงผีเสื้อ เพลงไปโรงเรียน ทำท่าทางตามหมดเลย ทุกวันนี้ถึงแม้งานจะเหนื่อยแต่เห็นรอยยิ้มของเด็กอย่างนี้ครูม่อนก็มีความสุข เราก็จะให้การสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญแล้วนำไปลองปรับการสอนดู ได้เทคนิคการสอนใหม่ๆ เยอะเลย รู้สึกสนุกกับการสอนมากขึ้น ชอบที่ได้อบรมในครั้งนี้ ได้ฝึกการเขียนแผน จากที่ไม่เคยเขียนแผนเลย รู้สึกว่าสิ่งที่เมื่อก่อนเราเรียนมามันยังไม่ลึกเท่ากับที่เราได้ประสบการณ์ในการอบรมครั้งนี้ ต้องขอขอบคุณมาก มีความสุขมากค่ะ ถ้ายังมีอะไรใหม่ ๆ มาสอนพวกหนูอย่างลืมพวกหนูนะค่ะ”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูม่อนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นพี่เลี้ยง ผู้ปกครอง ครูในโรงเรียน เพราะตัวครูม่อนได้เปิดใจรับฟังยอมรับความคิดเห็นของพวกเขาโดยไม่ตัดสิน และแขวนความคิดไว้ก่อนเมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้ง ทำให้ครูม่อนได้คุยกับเพื่อนร่วมงานมากขึ้น เข้าใจผู้ปกครองมากขึ้น มีความสัมพันธ์อันดี ซึ่งถือเป็นพื้นฐานในการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาเด็กต่อไป

“ความคิดเห็นของผู้ปกครองในสมุดสื่อสาร ตอนนี้เราพยายามอ่านอย่างตั้งใจ และทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการสื่อสาร โดยไม่ตัดสินผิดหรือถูก เวลาเขียนตอบกลับจะเขียนตรงประเด็นไปเลย จากนั้นไม่มีคำถามจากผู้ปกครอง รู้สึกว่าใจเราเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองมากขึ้น รู้สึกอบรมแบบนี้ดีมากเลยค่ะ ถ้ามีอีกยกอบรมอีกจัง ตอนนี้ก็ได้คุยกับเพื่อนร่วมงานมากขึ้น คำก้ก็กล้าคุยกับเรามากขึ้น

อะไรที่เค้าไม่รู้เราก็จะตอบ จะแนะนำให้เค้าเข้าใจ ถ้ายังไม่เข้าใจ เค้าก็จะถามเรา เราจะได้พูดคุยกันมากขึ้น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

จากการที่ครูม่อนที่ฝึกการฟังผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง มีสติรู้ตัว รู้ว่ากำลังคิดอะไร และแขวนความคิดไว้ได้โดยไม่ตัดสินผู้อื่น ทำให้ครูม่อนกลับมามองที่ตัวเองว่า ตัวเรานั้นควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก และได้พัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมาจากจิตใจของเราที่เปิดใจ มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามจริงโดยไม่ตัดสิน ทำให้เราเป็นคนอ่อนโยน และเมตตา

“เป็นคนใจเย็นลง รับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ไม่ไปขัดแย้ง รู้ตัวมากขึ้นว่าจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้มากขึ้นกว่าเดิม เมื่อก่อน เด็กทุกคนดูเราเป็นตัวอย่งในการยิ้ม พูด ทำท่าทางต่าง ๆ เด็กจะจำไปทำที่บ้านได้ บางครั้งเราเผลอทำท่าโกรธเด็กก็จะทำตาม บางครั้งเด็กเอาคำพูดดี ๆ ที่มาจากเราเอาไปเล่าให้พ่อแม่ฟัง รู้สึกว่าเราได้พัฒนาด้านจิตใจดีมาก เข้าใจว่าทุกอย่างอยู่ที่ใจ อย่างแบบว่าเราเห็นคนอื่นมีความทุกข์มา เราไม่ได้ตัดสินเค้า รับฟัง และคิดไปด้วย ว่าถ้าเกิดเป็นเราเองจะเป็นยังไง แต่ก่อนช่างมัน ใครจะเป็นอย่างไรก็ช่างเค้า อย่างเมื่อก่อนครูน้อง (ครูพี่เลี้ยง) ไม่สบาย ไม่มาทำงาน และไม่โทรมา ถ้าเป็นเมื่อก่อนหนูจะสงสัยว่าจริงหรือเปล่าและพูดนิทนากับคนอื่น แต่เดี๋ยวนี้นู๋ไม่พูดและคิดว่าเค้าอาจไม่สบายจริง ๆ เพราะตัวเองเคยไม่สบายเหมือนกัน และก็มีคนอื่นมาพูดอย่างนั้นอย่างนี้ เราก็บอกไปว่าน้องเค้าไม่สบาย จบและพอวันจันทร์น้องเค้าก็มาทำงานปกติ บอกว่าไม่สบายต้องเสีย เราก็รับฟัง คิดใคร่ครวญ ใครพูดให้ร้าย เราไม่ส่งเสริม แต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนจะร่วมให้ร้ายไปด้วย เดี๋ยวนี๋เรารู้สึกได้พัฒนาจิตใจเราไปด้วย ชอบมาก

ตอนทำสุนทรียสนทนา เวลาเรานั่งพูดกันโดยไม่ต้องขัดแย้ง ใครจะพูด
ขึ้นมาก่อนก็ได้ จะชอบช่วงนี้มาก คือเราได้คิด เหมือนกับธรรมะเลย เรา
ได้คิดแตกฉานจนทำให้เราใจเย็นลง

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

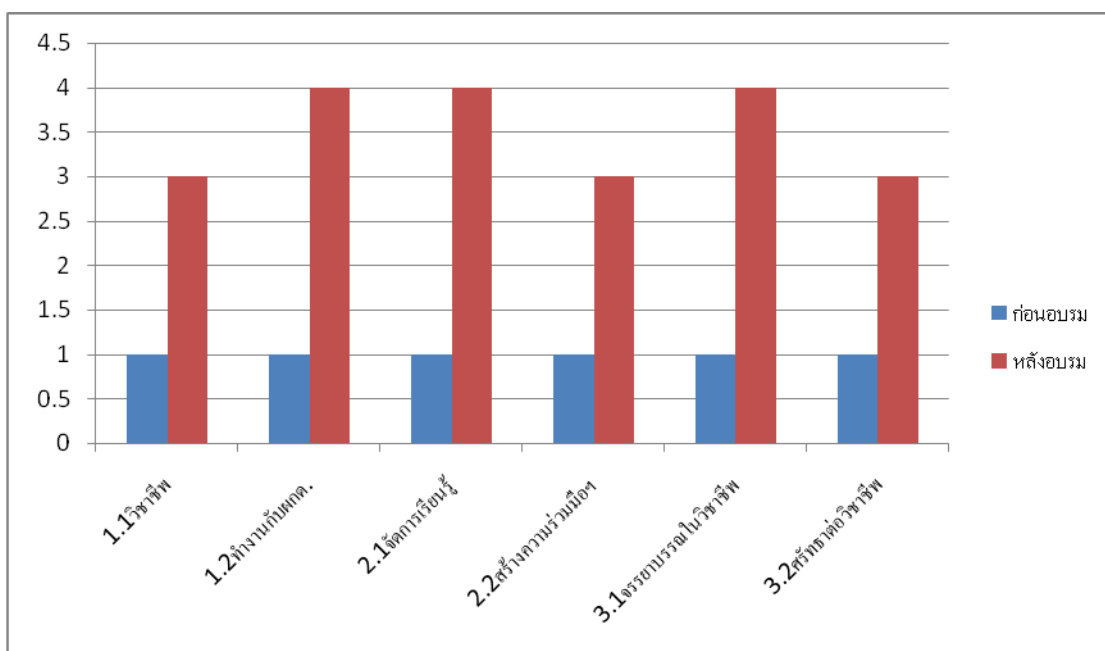
หลังการอบรม ครูม่อนมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการ
เปลี่ยนมุมมองให้เกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพมากขึ้นกว่าเมื่อก่อนที่ไม่เคยรู้สึกเพราะทำ
หน้าที่ไปวัน ๆ

“เรารู้แล้วว่าคุณค่าและความภาคภูมิใจของวิชาชีพ เรารู้สึกดี
ขึ้น มีจิตใจที่โอบอ้อมอารีขึ้น เป็นคนใจเย็นขึ้น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูม่อน สรุปลงได้ดังแผนภาพที่ 9

แผนภาพที่ 9 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูม่อน

ครูม่อนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทุกด้านโดยเฉพาะในด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพที่เพิ่มมากขึ้นถึง 3 ระดับ ส่วนด้านวิชาชีพ ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และด้านความศรัทธาต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้น 2 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูป้อม

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะ และนิสัย

ครูป้อม อายุ 33 ปี จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างจังหวัด สาขาวิชาการศึกษาศรีมวัย เป็นครูอยู่ในโรงเรียนปัจจุบันมา 10 ปี แต่ได้สอนระดับชั้นอนุบาล 3 ปี คือระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 นอกนั้นครูป้อมจะได้รับมอบหมายให้เป็นครูประจำห้องสมุดบ้าง อยู่ฝ่ายสื่อบ้าง หรือวัดและประเมินผลบ้าง ครูป้อมมีรูปร่างสูงปานกลาง ค่อนข้างอวบ ผอมยาว บุคลิกภายนอกจะเป็นคนนิ่งๆ เดินช้าๆ ไม่ชอบอะไรเร็วๆ มีเพื่อนสนิทในโรงเรียนคือครูมา ซึ่งเป็นเพื่อนกันตั้งแต่สมัยเรียนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต่างจังหวัด

ครูป้อมเป็นคนเงียบๆ ขรึมๆ ไม่ค่อยพูด เพราะพูดไม่เก่ง คิดว่าคนอื่นฟังตัวเองพูดไม่รู้เรื่อง เลยไม่ค่อยได้พูดแสดงความคิดเห็นของตัวเองเท่าไร ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ฟังมากกว่า เวลาอยู่กับเด็กค่อนข้างดุโดยเฉพาะกับเด็กที่อยู่นิ่งๆ ไม่เชื่อฟัง ครูป้อมจะใช้วิธี Timeout แยกเด็กออกมาจากกลุ่ม เวลาพูดปกติเสียงนุ่ม เบา แต่เวลาอยู่กับเด็กใช้เสียงดัง หนักแน่น ครูป้อมค่อนข้างเปลี่ยนแปลงบทบาทในการทำงานบ่อย แต่สามารถยอมรับและเข้าใจในเหตุผลของผู้บริหาร แม้ว่าบางครั้งอาจรู้สึกไม่ดีที่ถูกเปลี่ยนตำแหน่ง แต่ก็อดทน และปฏิบัติตามคำสั่งได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง

ถึงแม้ครูป้อมจะเป็นคนหนึ่งที่นิ่งๆ ไม่ค่อยมีปากเสียงกับใคร แต่ครูป้อมก็เป็นคนที่ใส่ใจความรู้สึกของคนรอบข้าง บางครั้งก็น่ากลับมาคิดย้ำซ้ำทวนทำให้ตนเองต้องเครียดและกังวล ครูป้อมเป็นคนที่มีความรู้แต่ขาดความมั่นใจในตนเองทำให้ไม่ค่อยกล้าคิดและตัดสินใจในเรื่องใดๆ เพราะกลัวความผิดพลาด แต่สิ่งที่ครูป้อมมี คือ ครูป้อมเป็นคนยิ้มง่าย และมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้ที่กำลังเดือดร้อน

ปัจจุบันครูป้อมได้ไปรับหน้าที่เป็นครูบรรณารักษ์ที่ห้องสมุด ซึ่งครูป้อมได้เป็นคุณครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีของครูรุ่นน้อง โดยเฉพาะในเรื่องของความตรงต่อเวลา ความเสียสละในการมาทำงานโดยไม่เคยขาด ครูป้อมมีความซื่อสัตย์ และทำงานเป็นระบบได้ดี ผู้บริหารให้ครูป้อมทำสิ่งใดครูป้อมจะรีบทำให้ในทันทีโดยไม่เกี่ยงงาน ถ้าคุณครูห้องใดลาป่วยหรือลาสิกไปข้าง

นอกจากครูป้อมจะได้รับการไหว้วานให้ไปช่วยดูแลนักเรียนในห้องนั้นให้ ซึ่งครูป้อมก็สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดีโดยไม่ขาดตกบกพร่อง

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

ครูป้อมมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้ เข้าใจในเรื่องพัฒนาการของเด็กมาในระดับหนึ่งจากที่เคยเรียนมาในระดับปริญญาตรี แต่พอได้มาทำงาน และเข้าสู่ระบบของโรงเรียน ที่มีรูปแบบการสอนเฉพาะค่อนข้างสำเร็จรูป ทำให้ครูป้อมไม่ได้ใช้ความรู้ในด้านการสอน และละเลยใส่ใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และเรื่องการเขียนแผน

“พัฒนาการเด็กรู้มาจากที่เคยเรียนมา สอนเด็กแบบสอน ๆ ไป เราไม่ได้ใส่ใจพัฒนาการเด็ก เคยเขียนแผนมาบ้างแต่ไม่รู้ว่าเขียนถูกหรือเปล่า”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูป้อมมีปัญหาในเรื่องของการสื่อสาร เวลาพูด คนฟังมักฟังไม่รู้เรื่อง เข้าใจยาก ทำให้การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กไม่ราบรื่นเท่าที่ควร และนี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผู้บริหารเข้าใจปัญหาของครูป้อม จึงพยายามเปลี่ยนตำแหน่งงานให้ครูป้อมไม่ต้องทำงานกับผู้อื่นมากนัก ตัวครูป้อมก็เข้าใจปัญหาของตัวเองเป็นอย่างดี

“ครูป้อมเป็นคนที่พูดไม่ค่อยเก่งค่ะ เราพูดเลยไม่อยากพูดคนที่ทำงานกับเราเขาก็เข้าใจเรา การทำงานกับคนอื่นก็ไม่ปัญหาค่ะ เราไม่พูด แต่ก็ทำ อยากให้ทำอะไรทำค่ะ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

ด้วยความที่ครูป้อมมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร แต่เมื่อต้องมาสอนเด็กจึงพยายามพูดให้เด็กเข้าใจ พูดซ้ำ ๆ เพื่อให้เด็กทำตามให้ถูกต้อง เลยกลายเป็นครูที่เอาแต่พูดโดยไม่ฟังเด็ก

“จะเป็นคนที่สอนแบบให้เด็กพยายามเข้าใจเรา ฟังเราให้มาก
ทำให้ถูก”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูป้อมเป็นคนเงียบ ๆ ซึ่งครูในโรงเรียนส่วนใหญ่จะรู้ว่าครูป้อมพูดไม่เก่ง แต่ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานรวมถึงผู้ปกครองนั้นค่อนข้างดี เพราะครูป้อมเป็นคนที่ได้รับฟังความคิดคนอื่น แต่ถึงอย่างไรก็ดี ครูป้อมยอมรับว่าตนเองก็ไม่ใช่ผู้ฟังที่ดี แต่จะเป็นคนที่ฟังเอาเหตุผลอย่างเดียวมากกว่า บางครั้งก็รู้สึกหงุดหงิดคนพูด แต่ไม่แสดงออก ด้วยบุคลิกลักษณะของครูป้อมจึงไม่คำนึงถึงการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

“เรายังไม่รู้ว่าการฟังผู้อื่นเราควรคิดและวิเคราะห์ ไตร่ตรอง
ก่อน ส่วนใหญ่จะถามเอาเหตุผล ไม่ค่อยได้ตั้งใจฟังอย่างลึกซึ้ง ฟังเอา
เหตุผลอย่างเดียว”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูป้อมมีบุคลิกลักษณะภายนอกนิ่ง ๆ สุขุม เรียบร้อย ถือเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่พบเห็น เป็นคนที่รับตัวย่าง ยอมคน จึงไม่ค่อยมีปัญหาใด ๆ กับใคร

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูป้อมยังไม่เคยคิดถึงคุณค่าในวิชาชีพครู เพราะทำหน้าที่ของตัวเองในแต่ละวันโดยไม่สนใจในเรื่องนี้มาก่อน

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

แม้ว่าครูป้อมจะเป็นคนไม่ค่อยพูดแต่ในเวลาที่ต้องเป็นผู้ฟัง ครูป้อมเป็นคนที่ได้รับฟังผู้อื่นเป็นอย่างดีและค่อนข้างยอมรับในเหตุผลของผู้พูด นอกจากนี้ยังเป็นคนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะปรับตัวได้ตลอดเวลา

“ฟังอยู่เหมือนกัน ฟังจากคนรอบๆข้าง ฟังในสิ่งใหม่ๆ ยกตัวอย่างผู้บริหารเรียกมาคุยจะเปลี่ยนตำแหน่งให้เหมาะสม ไม่ได้เป็นครูประจำชั้น ให้เป็นครูสอนห้องสมุดแทน ก็ถามเค้าว่าทำไม เค้าก็พูดออกมา ก็ตั้งใจฟังเค้า ก็ยอมรับอยู่เหมือนกันในสิ่งที่เค้าพูด ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ต้องทำใจยอมรับในสิ่งที่ทำอยู่ ตั้งแต่ที่เข้าทำงานมาก็มีการเปลี่ยนแปลงตลอด ทุกคนทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงหมด ไม่ใช่แค่ป้อมคนเดียว”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 5)

ครูป้อมเป็นคนเงียบ ๆ ไม่แสดงความรู้สึก ถ้าไม่ถามก็ไม่พูด และไม่ค่อยเปิดเผยความรู้สึกให้คนอื่นฟัง แต่ด้วยวิธีการอบรมในลักษณะนี้ เปิดโอกาสให้ครูป้อมได้พูดมากขึ้นกว่าปกติ และการทำสุนทรียสนทนาทำให้ครูป้อมมีความกล้าที่จะพูดมากขึ้น และรู้สึกดีกับทั้งตัวเองและผู้อื่น

“ครูป้อมรู้สึกดีที่คนตั้งใจฟังเรา แม้ว่าเรารู้ตัวว่าอาจพูดไปแล้ว ทำให้คนฟังไม่รู้เรื่อง เลยกลายเป็นคนติดนิสัยพูดซ้ำ ๆ”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 8)

หลังจากผ่านการอบรม ครูป้อมมีความคิดที่อยากจะเขียนแผนการสอนตามที่ตนเองได้รับความรู้มา และเข้าใจขั้นตอนของการสอนรวมไปถึงการเล่านิทานว่าไม่ใช่เพียงเล่านิทานไปจนจบเล่มเท่านั้นแต่ต้องทำให้ผู้ฟังเข้าใจว่าเริ่มต้นเป็นอย่างไร เนื้อหาคืออะไรและสุดท้ายตอนจบคืออะไร

“อยากทำแผนแบบที่ครูเกดบอก ไม่ใช่เล่านิทานเฉยๆ แต่เล่านิทานแล้วบอกองค์ประกอบของหนังสือ...ก็รู้ว่าแผนต้องมีขั้นนำ ชั้นสอน ชั้นสรุปก็คิดว่าควรจะถามครูประจำชั้นเหมือนกัน ว่าเค้าสอนอะไรแล้วก็หาหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการสอนมาไว้ให้เด็ก...บางทีเด็กอาจจะไม่รู้ว่าจะอ่านเล่มไหนก็แนะนำ

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 11)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

ครูป้อมได้เรียนรู้เรื่องพัฒนาการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก โดยการสังเกตอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่เคยศึกษาในอดีต และเข้าใจอย่างมีความหมายมากขึ้น พัฒนาการเด็กจากตำราที่เคยเรียน นำมาสู่ชีวิตจริงที่เปลี่ยนจากตำรามาเป็นการศึกษาจากตัวเด็ก ทำให้ครูป้อมเข้าใจเหตุผลและที่มาของพัฒนาการและการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนนั้นควรเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังได้ความรู้ในการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา นำไปใช้ประโยชน์ในภายหน้า

“จากการอบรมช่วยเสริมให้เรารู้พัฒนาการเด็กมากขึ้น
 คำนี้ถึงผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้นโดยใส่ใจในพัฒนาการอย่างลึกซึ้งมากขึ้น
 รู้แล้วว่าการเขียนแผนที่ถูกต้องและเขียนให้สอดคล้องกันทำอย่างไร
 จากที่ครูเกดแนะนำ ทำให้เข้าใจมากขึ้นกว่าเดิม”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูป้อมไม่เคยมีปัญหาในการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก แต่จะมีปัญหาในเรื่องการสื่อสารมากกว่า ถึงแม้เป็นคนไม่ชอบพูด แต่ก็รับฟังผู้อื่นได้ แต่หลังจากการอบรม ครูป้อมเริ่มมีการพัฒนาเองในด้านการฟังอย่างลึกซึ้งโดยไม่ตัดสินผู้อื่น ทำให้การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กราบรื่นขึ้น

“รับฟังมากขึ้น เปิดใจรับ ไม่ด่วนตัดสินใจเค้าเวลามีเรื่อง
เกี่ยวกับงานก็รับรู้อรับฟัง ไม่ตัดสิน”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

จากเดิมที่ครูป้อมเรียกว่า “สอนไปวัน ๆ” แต่ตอนนี้ หลังจากได้รับการอบรม ครูป้อมได้เปลี่ยนมุมมองการสอนและลงมือปฏิบัติจริง นั่นคือ การสอนโดยความเข้าใจ ธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก และมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

“มีการปรับการสอนของตัวเองจากเมื่อก่อน คือ เดี่ยวนี้สอน
โดยรับฟังและเข้าใจเด็กมากขึ้น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

หลังจากที่ครูป้อมได้ปรับเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง และผู้อื่น จากการฟังอย่างลึกซึ้งกับทุกคนทุกโอกาสที่มีสติรู้ตัว รวมทั้งการสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อเข้าใจธรรมชาติของเด็กอย่างแท้จริง ทำให้ครูป้อมได้พยายามวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก และมีความพยายามที่จะสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต่อไป

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

สิ่งสำคัญที่ครูป้อมปรับเปลี่ยนตนเองเวลาอยู่กับเด็กก็คือ การฟัง ถึงแม้เมื่อก่อนครูป้อมจะเป็นคนชอบฟังมากกว่าพูด แต่การฟังเมื่อก่อนจะเป็นการฟังเอาเหตุผล โดยไม่สนใจอย่างอื่นของผู้พูด ขาดความใส่ใจและมีมุมมองที่แคบในการตัดสินผู้อื่น แต่ตอนนี้ การฟังอย่างลึกซึ้งช่วยฝึกให้ครูป้อมเปิดใจรับฟังทุกอย่างโดยไม่ตัดสิน ทำให้รู้สึกถึงจิตใจที่อ่อนโยนขึ้น ใจเย็น และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

“รับฟังเด็กทุกอย่าง ไม่แต่เฉพาะเหตุผล หรือสิ่งที่ต้องการฟังเท่านั้น ฟังความคิด ความรู้สึกของเขาโดยไม่ตัดสินเป็นผู้ฟังที่ดี ยังไม่ตัดสินใจ รับฟังปัญหาผู้อื่นมากขึ้น พัฒนาตนเองขึ้นมาบ้างนะ การอบรมครั้งนี้ให้สิ่งดี ๆ กับตัวครูป้อมนะคะ ครูป้อมพูดไม่เก่ง รู้สึกดีที่ได้มาอบรมในครั้งนี้ ทำให้เรารู้สึกในการพูดแต่ละครั้ง ต้องใช้ความคิดอย่างลึกซึ้ง และการฟังจากผู้อื่น ฟังอย่างใคร่ครวญ ฟังคิดวิเคราะห์ว่าเขาพูด และรู้สึกยังไง”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

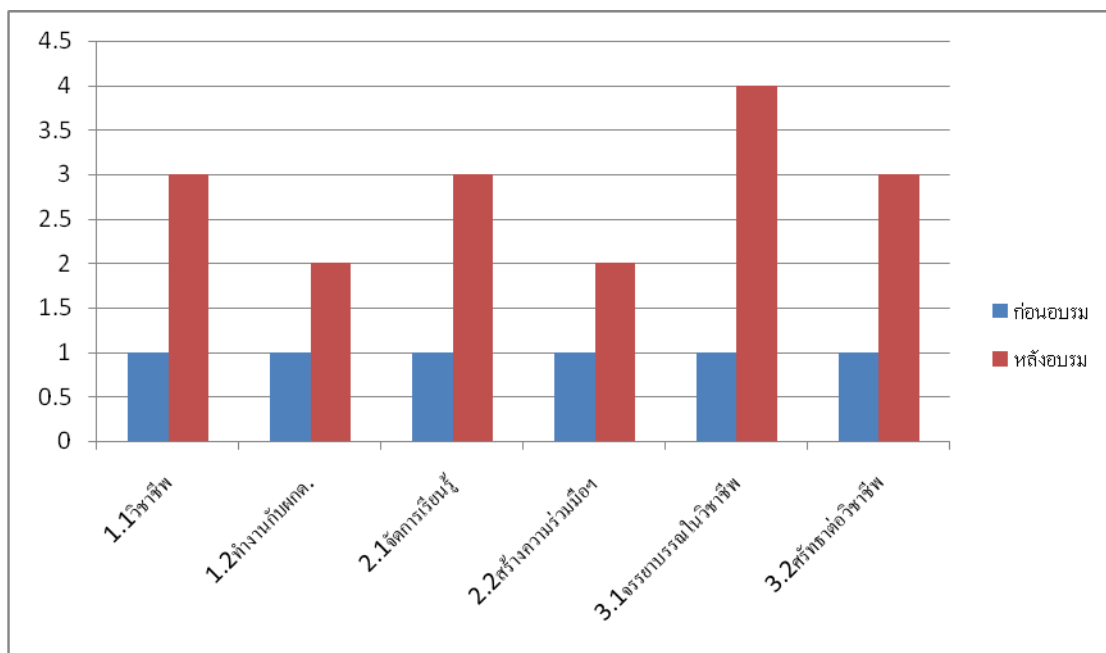
เมื่อครูป้อมรู้สึกดีกับตนเอง หลังจากเปิดใจรับฟังผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง มีสติมากขึ้นในการกระทำเมื่ออยู่กับเด็ก ทำให้เห็นคุณค่าของตนเองในฐานะของครู เพราะเป็นครูแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก

“คุณค่าของครู คือ ครูคือผู้สอน เป็นผู้ให้สิ่งดี ๆ กับนักเรียน ทั้งคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูป้อม สรุปได้ดังแผนภาพที่ 10

แผนภาพที่ 10 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูป้อม

ครูป้อมมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพดีขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน จรรยาบรรณในวิชาชีพนั้นเพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ ส่วนด้านวิชาชีพ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้าน ความศรัทธาต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้น 2 ระดับ ส่วนด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่เพิ่มขึ้น 1 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูมา

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะ และนิสัย

ครูมา อายุ 32 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สาขาการศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ ต่างจังหวัด เป็นเพื่อนร่วมรุ่นเดียวกับครูป้อม และได้มาทำงานที่เดียวกันในโรงเรียนปัจจุบัน เป็นครูอนุบาลมา 10 ปี สถานะสมรส มีบุตร 1 คน ธิดา 1 คน ครูมามีรูปร่างอวบ ไม่สูงมาก ผอมยาว เดินคล่อง พูดเก่ง นิสัยร่าเริงเข้ากับผู้อื่นง่าย มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานค่อนข้างดี และชอบช่วยเหลือผู้อื่น

ครูมา เป็นคนนิสัยโผงผาง พูดตรง จริงจังและจริงใจ ใจร้อน บางครั้งเอาแต่ใจ ชอบแก้งชอบแหย่เพื่อนร่วมงาน จนบางครั้งบางคำพูดที่ไปกระทบจิตใจผู้ที่ถูกแหย่ก็ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกันเล็กน้อย แต่ก็สามารถปรับความเข้าใจกันได้ในภายหลัง ครูมาเป็นคนที่มีความรู้มากมาย ถ้าใครต้องการรู้เรื่องใดๆ ถ้าไปถามครูมาจะได้คำตอบทุกเรื่อง แต่คำตอบที่ได้มานั้นอาจจะต้องใช้การกลั่นกรองข้อมูลและใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจอีกครั้งหนึ่ง พูดจากับเพื่อนๆ ใช้ภาษาไม่ค่อยไพเราะนัก แต่เมื่อเวลาพูดเพราะๆ และใช้เสียงพูดไมโครโฟนจะมีน้ำเสียงที่ไพเราะมากจนผู้ฟังอยากพบหน้า เมื่อเวลาโกรธใครจะอารมณ์รุนแรงเป็นพินเป็นไฟแต่ในที่สุดก็สามารถให้อภัยได้ และไม่ผูกใจเจ็บแค้นจนเกินไป เพราะเคยไปปฏิบัติธรรมที่วัด และนำกลับมาใช้ได้บ้าง

เหตุที่ครูมาได้มาเป็นครูเนื่องจากคนในครอบครัวเป็นแรงผลักดันให้มาเป็นเพราะเชื่อว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ รวมทั้งได้มีโอกาสช่วยเหลือเด็กให้เป็นผู้มีความรู้และเป็นคนที่ดีนั้นเป็นอาชีพที่ถูกต้องดีงาม เวลาที่ครูมาสอนเด็ก เป็นคนที่มีความรับผิดชอบสูง ดูแลใส่ใจเด็กทุกคนเป็นอย่างดี มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ สามารถจัดการห้องเรียนได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงค่อนข้างเป็นคนเสียงดัง ควบคุมเด็กให้อยู่ในวินัย จากการสังเกตการสอนของครูมาในช่วงก่อนการอบรม จะพบว่า ครูมาค่อนข้างยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง คือ พูด บอก สอน สั่งให้เด็กทำตามทุกอย่าง แต่จะเป็นคนจัดการ ดูแล ทำความสะอาด ปูที่นอน เก็บอุปกรณ์ต่างๆในห้องเรียนด้วยตัวเองโดยไม่ให้เด็กเข้ามาช่วย แต่จะสั่งให้เด็กนั่งขัดผนังเพื่อให้ครูทำงานอย่างสะดวก ซึ่งเด็ก

ในห้องจะชนมาก ไม่สามารถทำตามที่คุณบอกได้ ครูอาจจะใช้เสียงตะโกนเรียกชื่อเด็กเพื่อหยุดพฤติกรรม ในขณะเดียวกัน เด็กในความดูแลของคุณาก็ได้รับการเอาใจใส่ทุกคน

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

ครูมีความรู้เรื่องพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจากการศึกษาในระดับปริญญาตรี แต่เมื่อเข้าสู่ระบบของโรงเรียนที่มีแผนการสอนสำเร็จรูป และมีวิธีการสอนโดยใช้แบบฝึกเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย ครูมาจึงสอนเด็กแบบยึดครูเป็นศูนย์กลางมาตลอด 10 ปี ตั้งแต่มาอยู่ที่โรงเรียนปัจจุบัน

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูมาเป็นคนที่มีทัศนคติค่อนข้างไม่ดีเกี่ยวกับผู้ปกครองรวมถึงผู้บริหาร อันเนื่องจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับอาจทำให้ครูมาได้ตัดสินใจคัดคนเหล่านั้นไปแล้ว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ใจในเวลาที่ต้องทำงานร่วมกัน

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

การสอนของครูมาเป็นไปตามแผนสำเร็จรูปของโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นใบงานและสมุดทำงานที่โรงเรียน ดังนั้น จึงไม่พบเห็นการสอนแบบบูรณาการที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ด้วยทัศนคติที่ไม่ดีเกี่ยวกับผู้ปกครอง ทำให้ครูมาไม่มีความรู้สึกไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับผู้ปกครอง ถ้าไม่จำเป็น ดังนั้น ครูมาจึงไม่เคยคิดถึงการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองที่จะมาช่วยเหลือในเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูมาไม่ได้ใส่ใจและไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก โดยไม่คำนึงถึงผลที่ตามมาว่า การแสดงออกทุกการกระทำทั้งทางกาย วาจา และใจ มีผลกระทบต่อเด็ก เพียงแต่คิดว่าตนทำหน้าที่ของตัวเองในแต่ละวันให้แล้วเสร็จก็เพียงพอ

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูมาเป็นครูมา 10 ปี โดยพื้นฐานเดิมคือ ใจรักในอาชีพ แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาทำให้ครูมาเรียนรู้ถึงวิชาชีพครูในมุมมองแง่ลบเป็นส่วนมาก ทำให้การทำงานในแต่ละวันเหมือนคนแบกโลกไว้ทั้งใบ หน้าตาจะดูเหน็ดเหนื่อย ไม่มีความสุขเท่าที่ควร

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

การเปลี่ยนแปลงของครูมา ค่อย ๆ ซึมซับการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากจิตใจ ครูมามักพูดเสมอเมื่อถึงเวลาอบรมว่า “ได้เวลาเข้าห้องบำบัดจิตแล้ว” ซึ่งเมื่อเข้ามาในห้องอบรมทุกครั้ง ครูมาจะให้ความร่วมมือด้วยดีมาโดยตลอด และสะท้อนการเรียนรู้ถึงความคิดความรู้สึกหลังการอบรมแต่ละครั้งว่า รู้สึกดีกับตัวเอง บรรยากาศในห้อง วิธีการอบรมทำให้ครูมาใจเย็นลง สงบ ผ่อนคลาย แม้บางครั้งรู้สึกง่วงนอน และอาจหลับไปบ้างช่วง แต่เมื่อสติกลับมาสู่การอบรม ครูมาก็จะได้รับความรู้สึกที่ดีกลับไป หรือครั้งหนึ่งก่อนที่จะเข้ารับการอบรม ครูมามีอารมณ์หงุดหงิด ฉุนเฉียว จากภายนอก เมื่อเริ่มต้นกิจกรรมเตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้ ให้ครูผู้เข้าร่วมได้ทำการ Check-in คือได้พูดระบายสิ่งที่อัดอั้นอยู่ในใจออกมาทั้งหมดโดยมีเพื่อนนั่งฟังอย่างลึกซึ้งโดยไม่พูดแทรกและไม่ตัดสิน เป็นกิจกรรมที่ครูมาสามารถปรับตัวให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในการอบรมได้เป็นอย่างดี กิจกรรมสุนทรียสนทนา เป็นกิจกรรมที่ได้รับฟังความคิด ความรู้สึกด้วยประสบการณ์แต่ละคนของผู้พูด ครูมาจะเป็นคนที่เก็บรายละเอียดคำพูดของแต่ละคนมาทบทวนประสบการณ์เดิมของตนว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยได้เรียนรู้ถึงสิ่งที่เคยรู้แล้ว แต่ไม่เคยใส่ใจ แต่เมื่อถูกนำมารับรู้

ใหม่อีกครั้งด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างไคร่ครวญ ทำให้ครูมามีมุมมองใหม่ ๆ ในสิ่งที่เคยรู้
เหล่านั้นอีกครั้ง

“เคยดูวิดีโอนี้มาก่อน พอดูอีกก็ได้อรรถรสเรื่องเก่า ๆ แต่เปิดมุมมอง
ใหม่ ๆ ทำให้รู้ว่าน้ำมีความบริสุทธิ์แตกต่างกัน เหมือนคนเรามีความ
แตกต่างกัน ความเป็นไปของแต่ละปัจเจกบุคคลมันแตกต่างกัน โดย
สถานะ สิ่งแวดล้อม การกระทำ ทุกอย่าง มันขึ้นกับองค์รวมทั้งหมด จะ
เป็นน้ำที่ดีก็ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่ทำให้
กลายเป็นน้ำที่ดี ส่วนน้ำในคนโท ตอนแรกรู้สึกว่ามันจะเย็นกว่านี้ เพราะ
ที่บ้านครูมามีคนโทดินเผา มันเย็นมาก หอม หวาน พอได้ดื่มน้ำใน
คนโท รู้สึกรสชาติ อุณหภูมิของน้ำแตกต่างกันในการใส่ภาชนะที่ต่างกัน
ภาชนะดินกับแก้วก็ต่างกันทั้งนี้การที่จะทำให้มันเป็นอย่างไรก็ขึ้นกับ
สภาพแวดล้อม”

(สุนทรียสนทนา สัปดาห์ที่ 10)

หลังจากรับการอบรมครูมายอมรับว่าการอบรมทำให้เป็นคนที่ใจเย็นขึ้น ไม่หงุดหงิด
ง่าย ไม่ฉุนเฉียวเหมือนเมื่อก่อน คล้ายกับการบำบัดจิตและเข้าใจว่าทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ย่อมมี
การเปลี่ยนแปลง เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำในสิ่งที่ตนไม่อยากทำก็จะใช้วิธีการประนีประนอมไม่
ใช้วิธีการที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือต้องขุ่นข้องหมองใจ

“ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ชินแล้ว ...แต่บอกตรงๆนะ อยู่กับ
ครูเกิด เหมือนมาเข้าบำบัดจิต.....ดีขึ้นนะคะ...ที่หนูมองอะไรก็ได้ปลงไป
เยอะคะ หนูปลงไปเยอะ(เสียงเบา) เพราะว่าก็คุยกับผู้บริหารตรงๆว่า...
เขาอยากได้อะไร อยากให้ครูมาทำอะไร จะให้ทำอะไรก็บอกมาตรงๆ
ครูมาก็บอกเค้าว่าจะพยายามทำให้ค่ะ.....”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 11)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

หลังจากการอบรม ครูมาได้รับฟัง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ของกลุ่มครูผู้เข้าร่วม ทำให้ได้คิดทบทวนความรู้ที่เคยศึกษามาตั้งแต่ปริญญาตรีในด้านการจัดการเรียนรู้ ไม่เพียงเท่านั้น ครูมายังได้เปิดมุมมองความหมายใหม่ของการจัดการเรียนรู้ที่ไม่ได้ศึกษาจากตำรา แต่เป็นการนำชีวิตจริงของการปฏิบัติงานมาเรียนรู้ใคร่ครวญ อย่างมีเหตุมีผล ตั้งแต่การฟังอย่างลึกซึ้งเพื่อเปิดใจยอมรับทั้งตนเองและผู้อื่น และได้นำมาใช้สังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญเพื่อเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้จากชีวิตจริง ซึ่งมีความหมายมากกว่าความรู้เรื่องพัฒนาการที่อยู่ในตำรา ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายจากการที่ครูมาได้สังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ ซึ่งประสบการณ์จากการอบรมครั้งนี้ทำให้ครูมาได้เข้าใจถึงเหตุและผลของการจัดการเรียนรู้ว่ามีที่มาอย่างไร และทำอย่างมีความหมาย

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

เมื่อครูมาเปิดใจรับฟังผู้อื่นโดยไม่ตัดสิน ทำให้ครูมาเป็นคนใจเย็นลง ไม่บ่มบ่าม สามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น มีสติขึ้น ซึ่งทำให้ผู้อื่นความประหลาดใจในพฤติกรรมของครูมา และรับรู้สัมผัสได้ ความขัดแย้งลดลง มีความเข้าใจกันมากขึ้น การทำงานจึงราบรื่นขึ้น

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

ถึงแม้ว่าครูมา ยังคงใช้แผนการสอนสำเร็จรูปของโรงเรียน แต่หลังจากที่ได้อบรม ครูมาได้ใส่ใจและเข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น จึงมีการพยายามปรับพฤติกรรมบางอย่างเช่นการดูแลในกิจกรรมประจำวันที่ให้เด็กเข้ามามีส่วนร่วม แทนที่จะทำเองคนเดียว หรือการใช้เสียงดังของครูก็ลดลง เข้าใจในธรรมชาติของความซุกซนไม่อยู่นิ่งของเด็ก และสามารถจัดกิจกรรมที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กได้ ดังนั้น ครูมาจึงได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กจากการสังเกตเด็กก้อย่าเล็กซึ่ง โดยได้รับความรู้ในเรื่องการเขียนแผนที่ถูกต้องตามหลักวิชาไปพร้อมกัน

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูมาได้เปิดใจ และเข้าใจผู้ปกครองมากขึ้นหลังจากการอบรม จึงคำนึงถึงการสร้างความร่วมมือให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก แต่ยังคงอยู่ในขั้นตอนของการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งถ้ามีโอกาสจะนำไปปฏิบัติตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูมาได้เปลี่ยนแปลงความคิด ความรู้สึกในใจจากเมื่อก่อนที่เป็นคนใจร้อน ด่วนตัดสินใจ ไม่ฟังใคร ตอนนี้เป็นคนใจเย็น อดทนมากขึ้น รู้ตัวมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจา ที่ผู้อื่นสัมผัสได้

“เดี๋ยวนี้คิดก่อนทำ ใจเย็นขึ้น ได้ทบทวนความรู้ ประสบการณ์
เมื่อก่อนที่ลืมไปแล้วย้อนกลับมาใหม่จากการอบรมแล้วรู้สึกดี ครูมีขอบ
เขตขอบเขตแต่รู้ตัวว่าทำอะไร แต่นิสัยเดิมแก้ยาก แต่ใจไม่ได้คิดร้าย
อะไร และวิธีการนี้รู้ตัวมากขึ้นกว่าเมื่อก่อน”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูมาเริ่มได้กลับมาทบทวนตัวเอง และเปิดใจรับรู้ผู้อื่นอย่างมีสติ เข้าใจทั้งตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ทำให้ได้เปลี่ยนมุมมอง และทัศนะเกี่ยวกับครูใหม่ จ้าวันแรกที่ครูมาเขียนถึงความหมายของคำว่าครู คือ “อาชีพที่น่าเบื่อ เหนื่อย ไม่มีอนาคต” แต่ตอนนี้ความคิด ความรู้สึกของครูกลับมองว่า ครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่า และมีความสำคัญ การทำงานครูไม่ใช่งาน

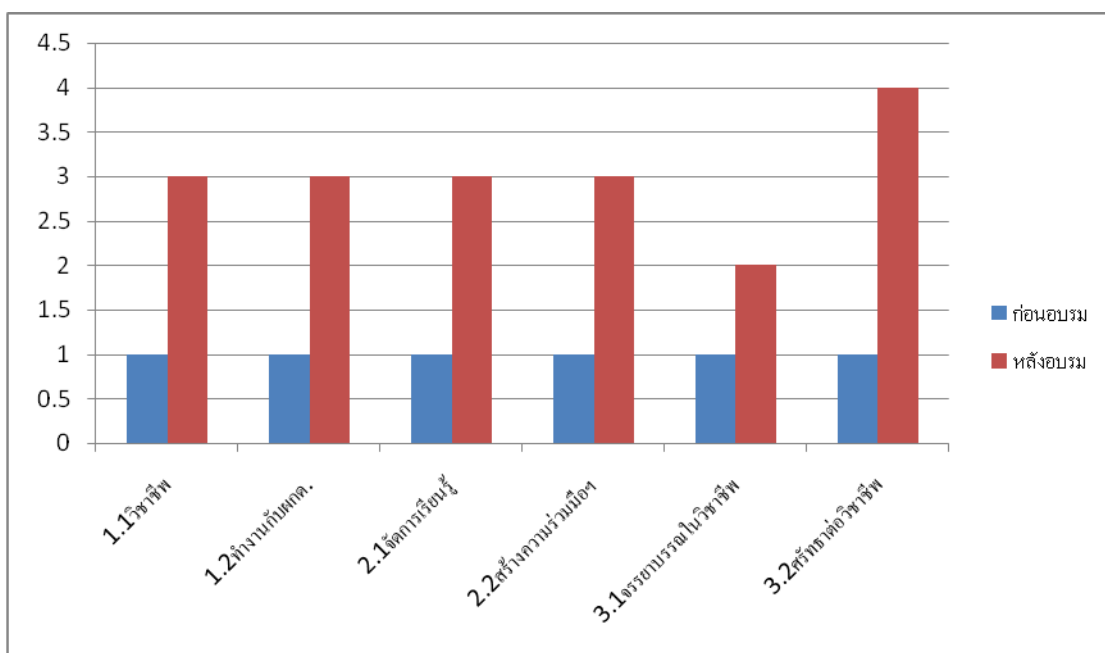
ที่น่าเบื่ออีกต่อไป หากแต่มีความหมายในสิ่งที่ทำมากขึ้นในแต่ละวัน ถึงแม้งานในแต่ละวันจะหนัก และรู้สึกเหนื่อยแต่ก็ทำแล้วมีความสุข

“ขอขอบคุณครูเกศนะคะที่จัดสรรเวลามาให้กับพวกเรา เพราะว่า สิ่งที่คุณครูให้คือความรู้ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ใช้ได้กับชีวิตจริง ขอขอบคุณครูเกศที่ทำให้อะไรที่เราลืมใช้ได้อีกครั้งหนึ่งเพราะเรามองข้ามในสิ่งที่เราเคยนำมาใช้นานมากขอบคุณครูเกศที่ให้ประโยชน์ให้ความรู้ สิ่งดีที่เอามาใช้กับเด็ก ประโยชน์ สามารถเอามาใช้พัฒนาตัวเราเอง สามารถทำให้เรามีความเป็นครูได้ดียิ่งขึ้น ด้วยการให้เรามองเด็กอย่างลึกซึ้ง ฟังอย่างลึกซึ้ง คิดอย่างลึกซึ้ง ค่อย ๆ คิดพิจารณาโดยไม่ตัดสินก่อนโดยที่ไม่ได้ใช้อารมณ์มาตัดสินเหมือนเมื่อก่อน เราต้องมองคนอื่นอย่างลึกซึ้ง สิ่งที่คุณครูให้ความรู้เราจะนำเอาไปใช้ ถึงแม้จะปิดคอร์สไปแล้วเราจะระลึกถึงเสมอ และหวังว่าเราจะได้เจอกันอีก”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูมา สรุปได้ดังแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 11 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูมา

ครูมา มีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพดีขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน
ความศรัทธาต่อวิชาชีพนั้นเพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ ส่วนด้านวิชาชีพ ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
เด็ก ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพิ่มขึ้น 2 ระดับ
ส่วนด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพเพิ่มขึ้น 1 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูหมิ

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะ และนิสัย

ครูหมิ อายุ 24 ปี เคยทำงานครูเมื่อครั้งเป็นทหาร ได้สอนเด็กในโรงเรียนเขตชายแดน ต่อมาทำงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง และมีเพื่อนที่เป็นครูชวนมาทำงานที่โรงเรียนปัจจุบันได้ 2 ปี เนื่องจากครูหมิไม่ได้เรียนทางด้านการศึกษามาก่อน แต่มีความรู้พื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ จึงได้รับมอบหมายให้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน ด้วยความที่ครูหมิเป็นคนที่มีบุคลิกที่ยิ้มแย้มแจ่มใส พูดจาไพเราะ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าจะใครจะให้อะไรสิ่งใดครูหมิจะต้องพยายามช่วยเหลือให้ได้จนถึงที่สุด มีความกระตือรือร้นหนักเอาเบา รู้รักการเรียนรู้ เสียสละเวลาและอุทิศตนให้กับโรงเรียนอย่างเต็มความสามารถ ครูหมิจึงได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร และได้รับการคัดเลือกให้ไปทำงานในตำแหน่งอื่นๆ ที่ไม่ใช่ครูผู้สอน ตำแหน่งนั้นมีความสำคัญและรับผิดชอบมาก ครูหมิเกิดความรู้สึกเครียดมากในเวลานั้น ด้วยความที่เพิ่งเริ่มต้นชีวิตความเป็นครูผู้สอนได้เพียงไม่นาน และได้เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้ทำให้เขามีกำลังใจ จึงอยากจะได้รับโอกาสนำสิ่งที่ได้อบรมนี้ไปพัฒนาวิชาชีพครูในการสอนวิชาคอมพิวเตอร์อีกครั้ง แต่ในเมื่อต้องโยกย้ายตำแหน่งและไม่ได้มีหน้าที่สอนวิชาคอมพิวเตอร์แล้ว ครูหมิจึงคิดที่จะกลับไปรับราชการเป็นทหาร หรือตำรวจในสิ่งที่เขาเคยเป็นมาก่อน หรือกลับไปทำงานที่บริษัทอีกครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการโยกย้ายงานครั้งนี้ แต่ก็ด้วยเหตุผลบางประการ ครูหมิก็ได้รับหน้าที่ใหม่และย้ายไปทำงานอีกชอหนึ่งของโรงเรียน โดยยังไม่รู้ว่าจะดำเนินอาชีพอะไรต่อไปดี

ทุกๆครั้งที่ครูหมิเดินกลับมาเยี่ยมเยียนเพื่อนครูที่ชอยเดิม และเห็นนักเรียนที่เคยสอนมา จดจำเขาได้และเรียกชื่อ “ครูหมิ” ทำให้เขารู้สึกอยากกลับมาสอนเด็กๆอีกครั้ง ถึงแม้ว่าเขาจะไม่เต็มใจที่ถูกโยกย้ายไปทำงานในตำแหน่งใหม่ แต่นั่นก็เป็นสิ่งที่ทำให้ครูหมิค้นพบตัวเองอีกครั้งว่า จริงๆแล้วเขามีความสุขที่ได้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ และรักในวิชาชีพครูที่ได้ทำมาเพียงไม่นานนี้ตั้งแต่เมื่อใดไม่รู้ สิ่งนี้เป็นความรู้สึกที่ค่อยๆซึมซับเข้ามาในความรู้สึกและจิตวิญญาณของครูหมิ เขาอยากที่จะทำให้เด็กๆ ได้รับความรู้ และสนุกสนานกับการเรียน เขารู้สึก

ว่าสบายใจและผ่อนคลายเมื่อได้ทำงานกับเด็กๆ โดยเฉพาะนักเรียนอนุบาล และสุดท้ายเขาก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในอนาคตเขาคงจะได้มีโอกาสกลับมาเป็นครูผู้สอนอีกครั้ง

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

ครูที่ไม่เคยเรียนทางด้านครูก่อน มักจะบอกผู้วิจัยว่าไม่มีความรู้เรื่องเหล่านี้ ถ้าถามเรื่องพวกนี้ ครูก็ไม่สามารถตอบได้เลย

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

เนื่องจากเป็นครูสอนคอมพิวเตอร์ไม่จำเป็นต้องทำงานกับครูคนอื่น หรือผู้ปกครอง ครูจึงไม่คำนึงถึงเรื่องนี้มาก่อน และไม่ให้ความสำคัญ

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

การสอนคอมพิวเตอร์มีโปรแกรมช่วยสอนสำเร็จรูปซึ่งครูใหม่ใช้โปรแกรมนี้มาโดยตลอดและไม่เคยคำนึงถึงว่าจะต้องปรับการสอนไปทำไม เพราะเชื่อมั่นในโปรแกรมว่าดีอยู่แล้ว

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูมีมีเพื่อนสนิทเป็นครูสอนคอมพิวเตอร์เหมือนกัน แต่ไม่เคยปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องการสอน และไม่เคยมีความคิดในเรื่องการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูหมิปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองในแต่ละวันโดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

วิชาชีพครูสำหรับครูหมิเป็นงานใหม่ที่ยังรู้สึกท้าทาย แต่ยังไม่เคยได้รู้สึกถึงคุณค่าหรือความสำคัญ เพราะภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติในแต่ละวัน จึงยังไม่เคยคำนึงถึงเรื่องนี้

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

เดิมครูหมิเป็นคนที่ไม่ค่อยมีสมาธิในการฟัง สังเกตจากวันปฐมนิเทศที่ผู้วิจัยเปิดเพลงให้ฟังเนื้อร้องและทำนอง ครูหมิได้สะท้อนคิดว่า ตนเองไม่สามารถจับใจความของเนื้อเพลงได้เลยว่าเกี่ยวกับเรื่องอะไร ครูหมิเคยบอกว่า เวลาอยู่กับเพื่อน ฟังเพื่อนคุยกันไม่เคยขัดแย้ง หรือโต้เถียง แต่ในระหว่างการอบรมที่ครูหมิได้ฝึกการฟังอย่างลึกซึ้ง พบว่า ครูหมิทนฟังเพื่อนพูดได้ไม่นานจะขัดขึ้นทุกครั้ง จึงสงสัยว่าตนปฏิบัติถูกวิธีหรือไม่ ทำไมจากการฝึกเป็นผู้ฟังที่ดี กลายมาเป็นผู้ฟังที่แย่ง ผู้วิจัยจึงแนะนำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องคือ เมื่อเกิดความคิดขัดแย้งขึ้นในใจเราให้แขวนความคิดของเราไว้ก่อน หรือเรียกว่า “พูดชิบปาก” อย่าโต้ตอบ แต่ให้ฟังจนจบ ซึ่งครูหมิก็ได้นำคำแนะนำไปปรับ ภายหลังกลับมาบอกว่าตนเป็นผู้ฟังที่ดีขึ้น และมีอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ครูหมิรู้สึก ว่าตนเองได้เปิดใจกับเพื่อนที่เคยตัดสินเขามาก่อนว่าเป็นคนไม่ดี ครูหมิเล่าว่า วันหนึ่งหลังเลิกเรียนก็ไม่สังสรรค์กับเพื่อน ซึ่งมีเพื่อนคนหนึ่ง que ครูหมิฟังจากคนอื่นว่าเป็นคนไม่ดี อย่าไปคบ แต่ครูหมิจะลองเปิดใจกับเพื่อนคนนี้ โดยใช้การฟังอย่างลึกซึ้ง ซึ่งก็พบว่า เขาไม่ใช่คนเลวร้ายอะไร วันหนึ่ง ครูหมิไปทานข้าวกับเพื่อนคนนี้ แล้วเห็นอุบัติเหตุสุนัขโดนรถชน คนที่อยู่แถวนั้นไม่มีใครสนใจ สุนัขตัวนั้นเลย และเพื่อนของครูหมิก็ถูกรถจากโต๊ะอาหารที่ยังทานอาหารยังไม่เสร็จ เดินไปอุ้มสุนัขตัวนั้นที่เต็มไปด้วยเลือด โดยไม่หวังว่าเสื้อผ้าตัวเองจะเปรอะเปื้อน แล้วบอกครูหมิว่าเขาจะพาสุนัขไปโรงพยาบาลสัตว์ แล้วก็บอกเรียกแท็กซี่อุ้มสุนัขขึ้นไปเลย ครูหมิรู้สึกว่าการเปิดใจยอมรับผู้อื่น ทำให้เรามองเห็นความจริงของคนนั้น ซึ่งอาจไม่เหมือนที่คนอื่นได้ตัดสินเขาไปแล้ว หลังจากนั้นครูหมิจึงให้ความสำคัญในการฝึกพัฒนาตนเองโดยการฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ไม่ด่วนตัดสินอะไรอะไรไปก่อนและเข้าใจตนเองมากขึ้น

“เริ่มรับรู้ตนเอง ไม่ขัดใคร แต่ก็ไม่เห็นด้วยในข้างใน แต่ก็เปิดใจ ฟัง ผมเห็นคนนี่แล้วหงุดหงิด เขาชวนผมไปกินข้าวอยู่ด้วยกัน 2 คน ฟัง ในสิ่งที่เขาเป็น ไม่ได้พูดขัด จะพยายามไม่ตัดสิน ตั้งใจฟังมากขึ้นมา รู้ใจ ตนเอง ว่าเราเป็นคนอย่างนั้นะเราเป็นคนชอบตัดสินคนจริงๆ นะ บางครั้งคนอื่นเลยเช่นเพื่อนผมเขาติดคุก ค่ายา เขาก็มีส่วนที่เป็นคนดี อยู่ เขาเห็นหมาบาดเจ็บแล้วเขาเอาไปจากบางบอนไปตลิ่งชัน ถ้าเป็น ผม ผมอาจไม่ทำ หรือหลายคนก็อาจไม่ทำ การมองคนก็ต้องมองให้ ลึกซึ้ง ตั้งใจฟัง คิดตาม น่าจะนำไปใช้ได้แน่ รู้สึกดี”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 5)

ครูหมิตระหนักดีว่าเด็กแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากันจึงไม่ทำให้โมโห เมื่อเด็กทำไม่ได้แต่ในขณะเดียวกันก็จะให้ความใส่ใจกับเด็กที่ยังทำไม่ได้โดยให้เด็กที่อ่อนมาอยู่ ใกล้ครูและสังเกตไปด้วยว่าทำไมเด็กจึงทำไม่ได้

“ไม่ค่อยโกรธเด็ก ไม่โมโห รู้ว่าเด็กทำได้แค่นั้น เวลาสอน ให้ เวลาเด็กแต่ละคนมากขึ้นเด็กแต่ละคนเขามีอะไรไม่เท่ากัน พอทำความเข้าใจ ก็รู้สึกสนุกกับการสอนเด็ก ในการสอนให้เด็กใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ก็ให้เด็กอย่างเท่าเทียม ฝึกแบบค่อยเป็นค่อยไป พูดคุยกับ เขาค่อยๆ อธิบาย มีเด็กคนหนึ่งมาจากอเมริกาทางอเมริกาเขาใช้เว็บ สอนเด็ก เด็กเขาก็จะเรียกร้อง แต่พอสังเกตอย่างละเอียดแล้วเห็นว่าเขา ดับเบิลคลิกยังไม่ได้เลย จึงต้องให้เขาได้พัฒนาอย่างเหมาะสม ไม่ใช่ ตามใจเขา จนลืมสังเกตสิ่งอื่นๆ ที่เขาควรเรียนรู้ก่อน”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 7)

หลังจากนั้น ครูหมีจึงให้ความสำคัญในการฝึกพัฒนาตนเองโดยการฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ทำให้รู้สึกดี เข้าใจผู้อื่น เปิดใจมอง เกิดความรู้สึกรัก เมตตา และพบว่า ช่วงหลัง ๆ ครูหมีจะมีอารมณ์ดี เบิกบาน มีความสุข และชอบแต่งกลอนทาง Facebook

“ครูหมีบอกตั้งแต่อบรมทำให้ผมชอบเขียนกลอน และทำตามที่แนะนำคือพูดชิบปาก ฟังโดยไม่เถียง แต่ยังคงเป็นคนขี้ลืม ปฏิบัติไปแล้วแต่ลืม และไม่ได้จดบันทึก”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 10)

นอกจากนี้ ครูหมียังได้ตระหนักถึงเรื่องเล็กๆน้อยๆที่ตนเองได้มองข้ามไปเนื่องมาจากชีวิตประจำวันที่ต้องทำกิจกรรมอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา

“ผมไม่รู้รสชาติน้ำมานานแล้ว วันนี้ได้คิดถึงรสชาติของน้ำ ผมติดกินเร็วมาตั้งแต่สมัยเป็นทารก ทำให้ผมพลาดเรื่องความสุขเล็กๆของรสชาติไป กลายเป็นคนเคี้ยวข้าวเร็ว รู้สึกว่าเรามองข้ามสิ่งเล็กๆไปหรือเปล่า ผมเคยสงสัยเรื่องน้ำมานานแล้ว มันมาจากไหน อะไรยังไงพอได้มาดูวิดีโอแล้วรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งวิเศษ รู้สึกชอบ”

(สุนทรียสนทนา สัปดาห์ที่ 10)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

ครูหมีได้เรียนรู้เรื่องพัฒนาเด็กจากการสังเกตอย่างลึกซึ้ง เรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ จากการสังเกตเด็กและเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก โดยนำมาปรับวิธีการสอน คอมพิวเตอร์ที่เข้าใจธรรมชาติของเด็ก และเรียนรู้วิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูหนีเกิดการเรียนรู้จากการฟังอย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีความเข้าใจ และทำงานอย่างราบรื่นขึ้น

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

ครูหนีมีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยปรับการสอนคอมพิวเตอร์ให้มีการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมนำมาสู่การสอนเนื้อหาสาระได้

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูหนีได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของเด็กขณะอยู่บ้าน และจะนำไปทดลองใช้ต่อไป

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูหนีมองว่าการอบรมครั้งนี้เป็นการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอื่น ๆ อย่างถาวร รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก

“ชอบแนวการอบรมแบบนี้ครับ ช่วงแรกของการอบรม เคยคิดว่า ทำไมต้องเป็นเราที่มาอบรม ไม่ได้มองเรื่องของการเสียเวลาที่มาอบรมนะครับ แต่สงสัยว่าทำไมต้องเป็นเราที่ต้องมาพัฒนา เหมือนกับ บำบัดจิตยังงั้นไม่รู้ ทำไมไม่ให้พวกที่มีปัญหาเยอะมาอบรมแทน อย่างพวกที่ไม่ชอบฟังคนอื่นเวลาอยู่ในที่ประชุมชอบคัดค้านคนอื่น พูดแทรกตลอดเวลา พอมาอบรมสักพัก ผมกลับรู้สึกดีนะ มันเริ่มทำให้ผมมองโลกในแง่บวกมากยิ่งขึ้น เข้าใจชีวิตมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการเรียนการสอนได้แนวคิด เมื่อก่อนทำโดยไม่ได้คิด พอมาอบรมนี้รู้สึกว่าได้คิด เข้าใจเหตุและผลของการปฏิบัติอย่างมีความหมาย เข้าใจอย่างลึกซึ้ง

เมื่อก่อนผมติดนิสัยชอบตัดสินคนจากประสบการณ์เดิมของตัวเองว่า หน้าตาอย่างนี้ การกระทำอย่างนี้ นิสัยมันต้องเป็นอย่างนี้ ๆ ผมเป็นคนตัดสินคนแบบนั้น เพราะเพื่อนฝูงเยอะมีหลากหลาย เหมือนหมอดู พอมาอบรมเรารู้สึกว่า เออ ที่เราตัดสินไปมันก็ไม่จริงนะ กลายเป็นคนแขวนความคิดตัวเองได้มากขึ้น รับฟังผู้อื่นมากขึ้น เลยรู้สึกชอบ และได้คำตอบจากแก้วน้ำใบนี้ (ที่ใช้ดื่มน้ำจากคนโท แล้วเขียนชื่อของตัวเองที่กันแก้วว่า MAI พอยกแก้วดื่มจะเห็นตัวอักษรกลับด้านว่า IAM) I AM ผมคือ เป็นอย่างที่ผมเป็นนี้แหละดีแล้ว”

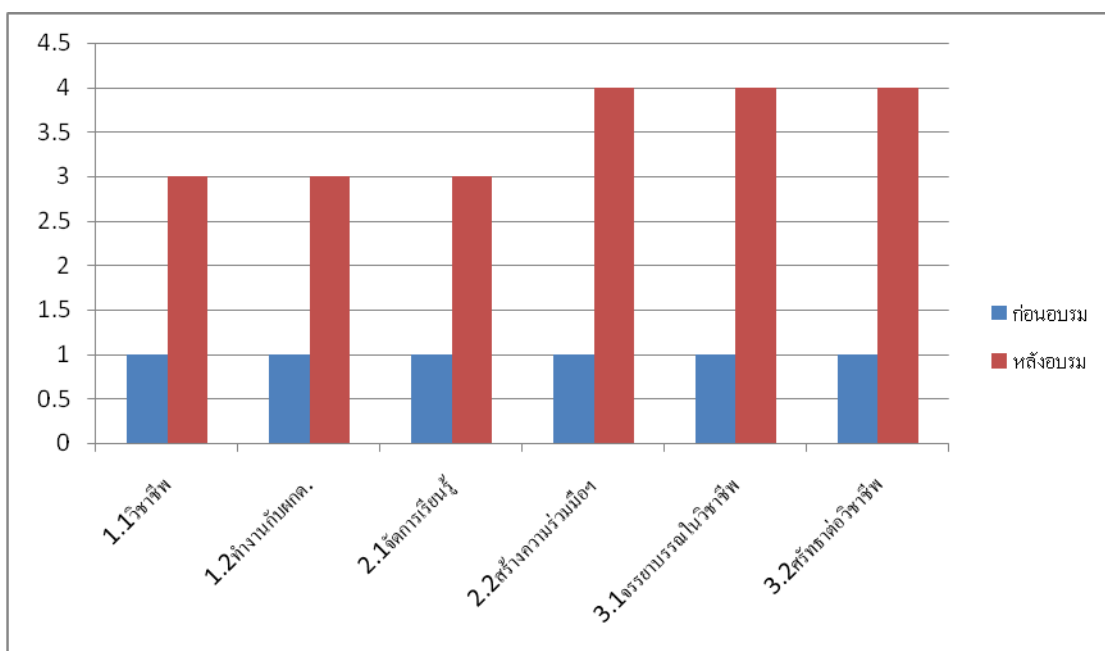
(สุนทรียสนทนา สัปดาห์ที่ 12)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

ครูหมีมีความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอาชีพครู รู้สึกว่าการทำงานครูอย่างมีความหมาย นั้นมีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อเด็กมากมายมหาศาล เกิดความรัก และภาคภูมิใจในอาชีพ ที่ทำให้เด็กมีความสุข และตัวเราก็มีความสุขที่ได้อยู่กับเด็กด้วยกัน

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูหมีสรุปลงได้ดังแผนภาพที่ 12

แผนภาพที่ 12 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูหมี

ครูหมีมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพดีขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านความศรัทธาต่อวิชาชีพ เพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ ส่วนด้านวิชาชีพ ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 2 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูดาว

1. ข้อมูลพื้นฐานก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.1 ประวัติ บุคลิกลักษณะและนิสัย

ครูดาว อายุ 23 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ (ภาคนอกเวลา) ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ มีประสบการณ์การสอนอนุบาล 2 ปี เป็นครูสอนโยคะ ครูดาวเป็นคนรูปร่างสมส่วน สูงปานกลาง ผอมยาว ยิ้มเก่ง เรียบร้อย เชื้อฟังผู้ใหญ่ เข้ากับผู้อื่นง่าย ครูดาวยอมรับว่าตนเองมีนิสัยเชื่อคนง่าย เป็นคนหุนเบา ชอบตัดสินคนจากการฟังคนอื่นเขาพูดมา ครูดาวเป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตา อ่อนโยนต่อสิ่งที่ได้พบเห็น และได้ยินมา จนบางครั้ง ครูดาวได้ยินสิ่งต่างๆ มากจนเกินไป คิดมาก ทำให้เครียดเป็นกังวลจนเกินเหตุ บางครั้งหวาดระแวง และกังวลต่อความรู้สึกของคนอื่นมากเกินไป แต่ครูดาวเป็นคนที่มีความกระตือรือร้น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ตลอดเวลา อะไรที่ทำให้ครูดาวได้พัฒนาตนเองและวิชาชีพครู ครูดาวจะชวนชวนให้ตนเองได้เข้าไปอบรมทุกเรื่อง

ครูดาวเคยเรียนอยู่ในโรงเรียนแคทอลิก มีแม่ชีคอยสอน และเห็นเด็กๆ ในหมู่บ้านมากมายที่มาเรียนในโบสถ์ และใช้ชีวิตเรียนรู้กับความเป็นครูผู้เสียสละและนักเรียนผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับโอกาส ทำให้ครูดาวมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และผันตนเองมาทำอาชีพครูในที่สุด

ครูดาวมีประสบการณ์การทำงานในโรงเรียนนี้มา 5 ปี เป็นครูที่รักการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องเทคโนโลยีที่ทันสมัย เรื่องเพลงใหม่ๆ งามครูดาวรู้จักทุกเพลง และสิ่งที่ครูดาวเริ่มการฝึกใหม่คือ อะคูเล่ ด้วยความที่เป็นคนชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ นี้จึงผันตนเองจากการเป็นครูพี่เลี้ยงที่เป็นอยู่ 3 ปี มาเป็นครูสอนวิชาโยคะได้ 2 ปีแล้ว โดยการคัดเลือกจากผู้บริหาร นอกจากสอนวิชาโยคะแล้วครูดาวยังได้รับหน้าที่ช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมสำหรับนักเรียนอีกด้วย เมื่อสอนโยคะครูดาวก็พยายามหาวิธีการใหม่มาฝึกพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรม Brain Gym กิจกรรมฝึกให้นักเรียนสงบแนววอลดอร์ฟ และพัฒนาตนเองในด้านอื่นๆ ตามที่โรงเรียนจัดอบรมให้ เช่น คัดลายมือ เรียนภาษาอังกฤษกับครูต่างชาติ ในอนาคตอันใกล้ครูดาวมุ่งมั่นที่จะเรียนให้สำเร็จในระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัยที่เรียนอยู่ และอยากจะทำ

ความรู้ที่ได้เรียนมานี้ไปทำประโยชน์ให้เกิดแก่เด็กๆ และวงการศึกษาต่อไป โดยยึดปรัชญาที่ว่า “เด็กเป็นบุคคลที่ใสบริสุทธิ์ ครูควรต่อเติมความใสบริสุทธิ์นั้นด้วยความดี”

1.2 ก่อนการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

1.2.1 ด้านความรู้

1) วิชาชีพ

เมื่อก่อนครูดาวไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก แต่หลังจากที่กำลังศึกษาในสาขาการศึกษาปฐมวัย ไปพร้อมกับทำงานที่โรงเรียน ทำให้ครูดาวเข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กมากขึ้น แต่ยังไม่ได้เชื่อมโยงไปสู่การจัดการเรียนรู้ จึงไม่ได้คำนึงถึงผู้เรียน เพราะสอนตามแผนสำเร็จรูปของโรงเรียน

“เข้าใจเรื่องพัฒนาการเด็กจากการเรียนในมหาลัย เด็กที่มีปัญหาเวลาทำกิจกรรม เรารู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของคุณ ไม่เกี่ยวกับเรา แผนการสอนของโรงเรียนมีอยู่แล้ว เราไม่เคยทำเลย”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูดาวไม่ค่อยมีปัญหาในการทำงานกับเพื่อนร่วมงาน และสามารถสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กได้ค่อนข้างดี แต่จะมีทัศนคติแง่ลบกับผู้ร่วมงานบางคนเพราะเป็นคนหยาบเชื่อคนง่ายจึงตัดสินใจว่าเขาเป็นคนไม่ดีโดยที่ยังไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ทำให้เกิดความหวาดระแวง และปฏิเสธที่จะร่วมงานกับบางคน

“เมื่อก่อนจะหยาบฟังคนอื่นพูดมาว่าทำงานกับครูดาวนี้เป็นอย่างนั้นะ เราก็จะเชื่อไปเลย ตัดสินเขาไปแล้ว”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.2 ด้านการปฏิบัติงาน

1) การจัดการเรียนรู้

ครูดาวเรียนรู้เรื่องการสอนแบบบูรณาการ แต่ไม่เคยนำมาใช้สอน เพราะใช้ความเคยชินในการสอนแบบเดิม คือ สอนโดยการพูด หรือบอกให้เด็กฟังหรือทำตาม ไม่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

“โรงเรียนมีสอนแบบบูรณาการบ้าง แต่การสอนของเรา คือ จะไม่ฟังเด็กเลย เวลาเด็กพูดจะบอกให้เด็กหยุดฟังครูก่อน ครูจะเป็นฝ่ายพูดมากกว่า ส่วนมากไม่ค่อยให้เด็กเสนอความคิดเห็น”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูดาวมีความเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองผ่านสมุดสื่อสารของโรงเรียนเท่านั้น ไม่ค่อยได้มีการพูดคุยกับผู้ปกครองมากนักส่วนใหญ่มักจะเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ดังนั้น จึงไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ของการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง

“สนใจผู้ปกครองบ้าง แต่ปล่อยผ่านไปให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น เป็นคนที่ไม่ชอบคนไหนก็ไม่คุยด้วย โอเคเขาไม่ชอบเรา เราก็ไม่สนใจ ต่างคนต่างอยู่”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

1.2.3 ด้านการปฏิบัติตน

1) จรรยาบรรณวิชาชีพ

ครูดาวไม่เคยได้คำนึงถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของตนเองว่าจะส่งผลต่อเด็กอย่างไร เพราะชีวิตได้ดำเนินไปอย่างปกติตามหน้าที่การทำงานที่โรงเรียน

“ดำเนินชีวิตปกติ ทำงานตามปกติ ไม่ได้คิดอะไร”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2) ศรัทธาต่อวิชาชีพ

คุณค่าและความสำคัญของครูสำหรับครูดาวนั้น ไม่เคยรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องนี้มาก่อน เนื่องจากการสอนเป็นไปอย่างปกติ ทำตามหน้าที่ในแต่ละวัน ไม่เคยได้นึกถึง

“การเป็นครู ก็เป็นปกติ สอนอยู่กับเด็กไปเรื่อย ตามปกติ
ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ”

(สัมภาษณ์ก่อนการอบรม)

2. จุดเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

ครูดาวมีความมุ่งมั่นตั้งใจในทุกครั้งที่เข้ารับการอบรม ปฏิบัติตามขั้นตอนและกิจกรรมการอบรมเป็นอย่างดี และมีวินัยสูงในการฝึกฝนตนเองตามแนวทางปฏิบัติเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม ครูดาวเป็นคนช่างสังเกตทั้งตนเองและคนรอบข้างหลังจากที่เข้ารับการอบรมมาแล้วรู้สึกดี มีความสุข และอยากแบ่งปันวิธีการที่ทำให้ตนเองมีความสุขกับเพื่อนร่วมงานคนอื่นๆ จากการสัมภาษณ์หลังจากครูดาวมีการฟังอย่างลึกซึ้ง ในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ที่มีสติรู้ตัวแล้วพบว่าครูดาวมีการปฏิบัติตนในทางที่ดีขึ้น

“ฟัง สังเกตผู้อื่น รู้ว่าอยากพูดแทรก แต่ก็สังเกตตัวเอง มองตน
เห็นว่าตนมีความใจร้อนก็นำมาเตือนตนได้มากขึ้น”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 5)

ครูดาวมุ่งมั่นและตั้งปณิธานกับตนเองว่าจะปฏิบัติตามวิธีการที่เข้ารับการอบรมอย่างเคร่งครัดเพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู

“รับฟังมากขึ้น เข้าใจผู้อื่น ตั้งใจปฏิบัติตามแนวทางการอบรม
อย่างจริงจัง มีการสะท้อนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน
ร่วมงานเปลี่ยนไป คือ เราจะฟังมากขึ้น ไม่พูดแทรก”

(สัมภาษณ์ สัปดาห์ที่ 7)

การพูดดีต่อกันเป็นอีกข้อคิดหนึ่งที่คุณครูได้จากการดูวิดีโอเรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นว่าคุณครูได้ซึมซับสิ่งที่ได้จากการอบรมไปและพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติ

“เดิมรับรู้แค่น้ำเป็นของเหลว พอได้ดูวิดีโอแล้วรู้สึกว่ น้ำมีชีวิต รับรู้สิ่งต่าง ๆ ภายนอกได้เหมือนกัน เห็นการทดลอง การพูดกับน้ำก็เหมือนกับคนเรา ควรพูดในสิ่งที่ดี ๆ ให้แก่กันและกัน”

(สุนทรียสนทนา สัปดาห์ที่ 10)

3. ผลการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

3.1 ด้านความรู้

3.1.1 วิชาชีพ

หลังการอบรมคุณครูได้เรียนรู้เรื่องพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีความหมายมากขึ้น เพราะเป็นความรู้จากประสบการณ์จริงจากเด็กที่ได้สังเกตอย่างลึกซึ้งโดยไม่ตัดสิน ทำให้เข้าใจธรรมชาติของเด็ก และรู้วิธีการที่จะจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเด็กได้ดีขึ้นกว่าเมื่อก่อน

“จากการได้มาอบรมทำให้เราได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้นในเรื่องของพัฒนาการเด็ก และการสอน โดยที่ครูเกิดไม่ได้สอนเราโดยตรง แต่เราได้ความรู้จากการลงมือปฏิบัติโดยการสังเกตเด็ก และได้มาพูดคุยสนทนากับครูเกิด ที่ชี้ให้เห็นการเชื่อมโยงจากประสบการณ์จริง ดูจากตัวเด็กจริง ทำให้ได้ความรู้จากตรงนั้น แต่เมื่อก่อนเราจะรู้จากตำราจากที่เรียนเป็นการฝึกการสังเกต บันทึกด้วย ใสใจเด็กมากขึ้นจากเมื่อก่อนที่เด็กมีปัญหาจะโยนให้ครูอีกคนแก้ปัญหาแทน แต่เดี๋ยวนีเรารับรู้ปัญหาของเด็กและช่วยแก้ไขเอง เพราะเราคำนิ้งถึงเด็กมากขึ้น การทำแผนการสอนทำให้เราได้คิดเอง และยังได้รับคำแนะนำจากครูเกิดเกี่ยวกับวิธีเขียนที่ถูกต้องทำให้เรารู้จักและเขียนแผนการสอนเป็นมากขึ้น”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูดาวเปลี่ยนแปลงมุมมองความคิดจากเดิมที่ไม่ชอบยุ่งกับผู้ปกครอง แต่ตอนนี้เปิดใจ และรับฟังความคิดเห็นผู้ปกครองมากขึ้น โดยเฉพาะเพื่อนร่วมงานที่ได้ฟังคนอื่นพูดจะไม่ยอมเข้าไปเกี่ยวข้องใด ๆ แต่ตอนนี้สามารถทำงานร่วมกันได้ รู้สึกว่าเขาไม่ได้เป็นอย่างที่คนอื่นพูด และรู้สึกว่าเราได้ตัดสินใจคนไปก่อน เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ครูดาวจึงเรียนรู้ที่จะเปิดใจกับคนทุกคน ด้วยความรัก และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

“การทำงานกับผู้ปกครองเราจะไม่ตัดสินใจก่อน เพราะบางที่ยังไม่เกิดเรื่องขึ้นมาเลย เราอย่าไปฟังคนอื่นพูด เราต้องเปิดใจรับฟังด้วยตัวของเราก่อน คือมันทำให้เรารู้สึกว่า บางอย่างก็ไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิดมา พอเราได้รับการอบรมแบบนี้เรารู้สึกว่าเราทำงานกับใครก็ได้ อย่างมีความสุข ชอบมากเลย”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.2.1 การจัดการเรียนรู้

ตอนนี้ครูดาวใช้การฟังอย่างลึกซึ้งมาใช้กับการสอนเด็กในห้องเรียน ทำให้ครูดาวได้มองเห็น และเข้าใจเด็กมากขึ้น ดังนั้น การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ครูดาวจึงได้ปรับการสอนของตัวเองในยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง เปลี่ยนมาเป็นคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญมากขึ้น เข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเขามากขึ้นอีกทั้งยังได้เรียนรู้วิธีการเขียนแผนการสอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา

“บางทีเด็กจะพูดอะไรเราก็ฟัง ฟังในสิ่งที่เค้าพูด และนั่งคิด ทบทวนว่าจะตอบเขาอย่างไร คือใส่ใจในสิ่งที่เขาพูด รู้สึกตัวเรานิ่งมากขึ้นเวลาอยู่กับเด็ก”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

ครูดาวใช้การฟังอย่างลึกซึ้งซึ่งมาใช้ในการสอนเด็กในห้องเรียน ทำให้ครูดาวได้มองเห็น และเข้าใจเด็กมากขึ้น จึงได้นำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ การประเมินอย่างไม่ตัดสินและเปรียบเทียบเด็ก

“แนะนำเด็กในด้านการอยู่ร่วมกัน การให้ความช่วยเหลือกัน และในการรับผลงาน ของเด็ก 2 คนมาเราเห็นว่าเขาทำงานได้ไม่เท่ากัน คนหนึ่งระบายสวย คนหนึ่งทำไม่สวย และในการตอบคำถามก็มีการตอบคำถามได้แตกต่างกัน ก็ไม่ได้เปรียบเทียบและตัดสินเขา”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

ครูดาวเริ่มใส่ใจ เอาใจใส่ในความต้องการของผู้ปกครองมากขึ้น เพราะเปิดใจรับฟัง เกิดความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจในความรู้สึกของผู้ปกครองมากขึ้น นำมาสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกับผู้ปกครองจากเดิมที่เมื่อก่อนไม่เคยรับหน้ากับผู้ปกครองคนไหน

“สนใจในรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ มากขึ้นกับผู้ปกครอง เน้นการฟังมากขึ้น รับฟังคำพูดมาวิเคราะห์ให้ตรงตรง เรียบเรียงเป็นคำพูดนำเสนอแนวทางกับครูประจำชั้น เริ่มที่ตัวเราไม่จำเป็นต้องเริ่มที่ตัวเขา อยู่ที่ตัวเราจะเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ถ้าเราผิดเราถูกยังไงก็ไม่เป็นไร ขอให้เราเริ่มต้นใหม่กับเพื่อนร่วมงาน และความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นจริง ๆ”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

3.3.1 จรรยาบรรณวิชาชีพ

เมื่อครูดาวเริ่มเข้าใจตนเองและผู้อื่นมากขึ้นจากการเปิดใจรับฟังอย่าง

ลึกซึ้ง ทำให้เกิดมุมมองที่เปลี่ยนไปในเรื่องของการเป็นแบบอย่างที่ดี เมื่อก่อนจะไม่รู้สึก หรือ คำนึงถึงตัวเราว่าจะมีผลต่อคนรอบข้างโดยเฉพาะเด็กอย่างไร แต่ตอนนี้ ครูดาวคิดว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของตนมีผลกับตัวเด็กโดยตรง จึงต้องระมัดระวังตัวเอง มีสติมากขึ้นในการปฏิบัติ หรือแสดงพฤติกรรม

“มองตัวเองมากขึ้น ใส่ใจตัวเองมากขึ้นในการเป็นแบบอย่างของความเป็นครูจากที่ได้รับการอบรมนี่เป็นการพัฒนาตัวเองโดยตรงเลยคะ คือ การฟังมากขึ้น แล้วก็ไม่ได้ตัดสิน ที่สำคัญที่สุดคือการไม่ตัดสิน พอเราไม่ตัดสิน เราลองได้สัมผัสด้วยตัวเอง เราได้ใช้ความคิดของตัวเอง ทำให้เราได้ค้นพบด้วยตัวของเราเอง เราได้ค้นพบว่ามันเป็นสิ่งที่จะต้องทดลองทำด้วยตัวเองแล้วจะรู้ด้วยตัวเอง สิ่งที่ทำมันจะ ได้รับผลดีตอบแทนเราด้วย ได้ผลดีในที่นี้หมายถึง มันไม่ได้เป็นอย่างที่คนอื่นเขาพูดเลย อย่างกรณี หนูต้องมาทำงานกับครูตาล คนอื่นพูดให้หนูฟังเกี่ยวกับครูตาลเยอะมาก หนูก็ไม่ตัดสินเขา ถ้าหนูเริ่มคล้อยตามหนูจะชวนความคิดไว้ก่อน เมื่อหนูต้องมาทำงานกับครูตาล หนูก็เปิดใจรับ สนทนาพูดคุยกับครูตาลไปเรื่อย ๆ ปรากฏว่าหนูมีความสุขที่อยู่กับเขา จากที่เมื่อก่อนอาจเคยมีปัญหากันแต่เมื่อเราได้ อบรมนำวิธีการนี้มาใช้แล้ว หนูสามารถอยู่ร่วมกับครูตาลได้อย่างมีความสุข พอหนูถูกคำสั่งย้ายไปอยู่กับครูคนอื่น ครูตาลก็ไม่อยากให้ หนูย้าย เพราะเขาก็คงรู้สึกดีกับหนู รู้สึกวิธีการอบรมนี้ใช้ได้ผลดีมากเลยคะ อย่างกรณีเพื่อนบางที่เพื่อนจะมาถาม หนูจะบอกเพื่อนเสมอว่า อย่าเพิ่งตัดสิน เรื่องยังไม่เกิดเลย นอกจากเราใช้กับตัวเราแล้ว เรายังสามารถนำไปบอก อธิบายกับคนอื่นได้ ถึงแม้เขายังไม่เข้าใจ แต่เราก็อยากบอก ว่าอย่าเพิ่งตัดสิน ชอบการอบรมนี้คะ ยินดีที่ได้เข้ารับ การอบรม การอบรมทุกครั้ง ทุกวินาที มีความหมายและมีประโยชน์มาก ชอบ ให้ความรู้ต่อตัวเราเอง มองผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง เข้าใจไม่ตัดสิน เวลาได้ฟังอะไรมารับรู้อะไรมาจะไม่ตัดสินไปก่อนจะคิดและรอดูก่อนชวนความคิดเอาไว้ก่อนจะไม่ตัดสินใจ ก็มีประโยชน์ต่อตัวเราเป็นอย่างมาก”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

3.3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

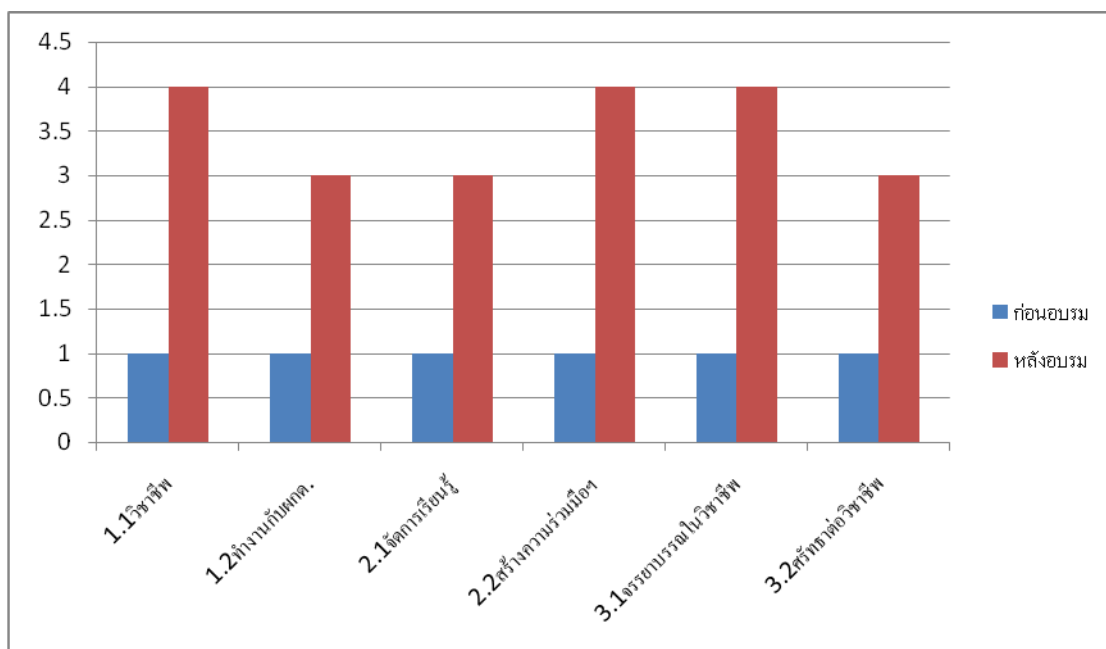
ครูดาวเริ่มรู้สึกถึงคุณค่าในตัวเองในฐานะของครูซึ่งการอบรมครั้งนี้ช่วยให้ครูดาวได้พัฒนาตนเองจากภายใน ทำให้เกิดมุมมองที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการทำงาน และรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นครู

“ความเป็นครูน่าจะพัฒนาออกมาจากตัวเรามากกว่านี้ และรู้สึกภูมิใจในความเป็นครูมากขึ้นกว่าเดิม”

(สัมภาษณ์หลังการอบรม)

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูดาว สรุปได้ดังแผนภาพที่ 13

แผนภาพที่ 13 สรุปการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพของครูดาว

ครูดาวมีการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพดีขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้าน
วิชาชีพ ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ เพิ่มขึ้น
ถึง 3 ระดับ ส่วนด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความ
ศรัทธาต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้น 2 ระดับ

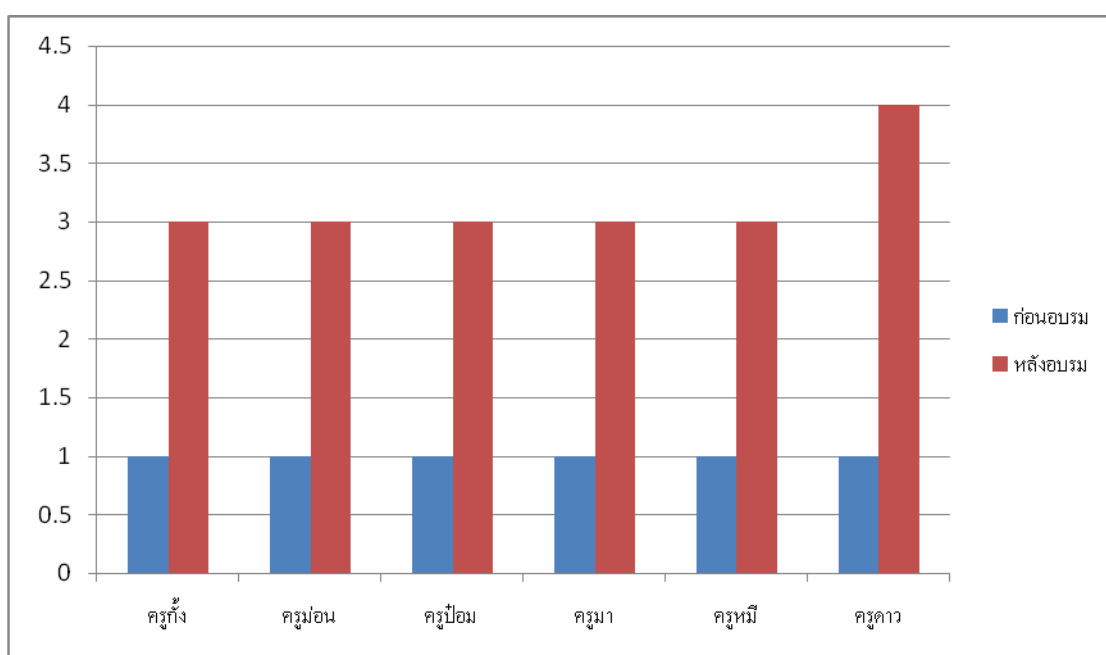
ภาพรวมการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพแต่ละด้านของครูผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้ง 6 คน สรุปได้ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพด้านความรู้

1.1 วิชาชีพ

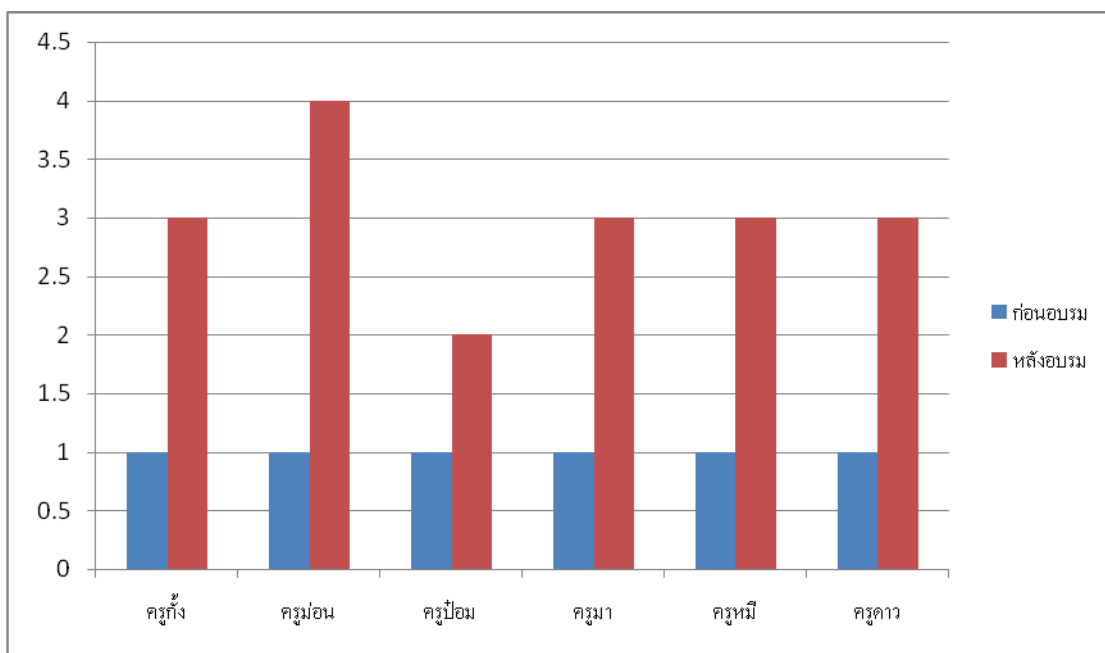
แผนภาพที่ 14 การเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพ

แผนภาพที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพเท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยครู 5 คน เพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 2 ระดับ แต่มีครูดาวเพียงคนเดียวที่เพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ

1.2 การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

แผนภาพที่ 15 การเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

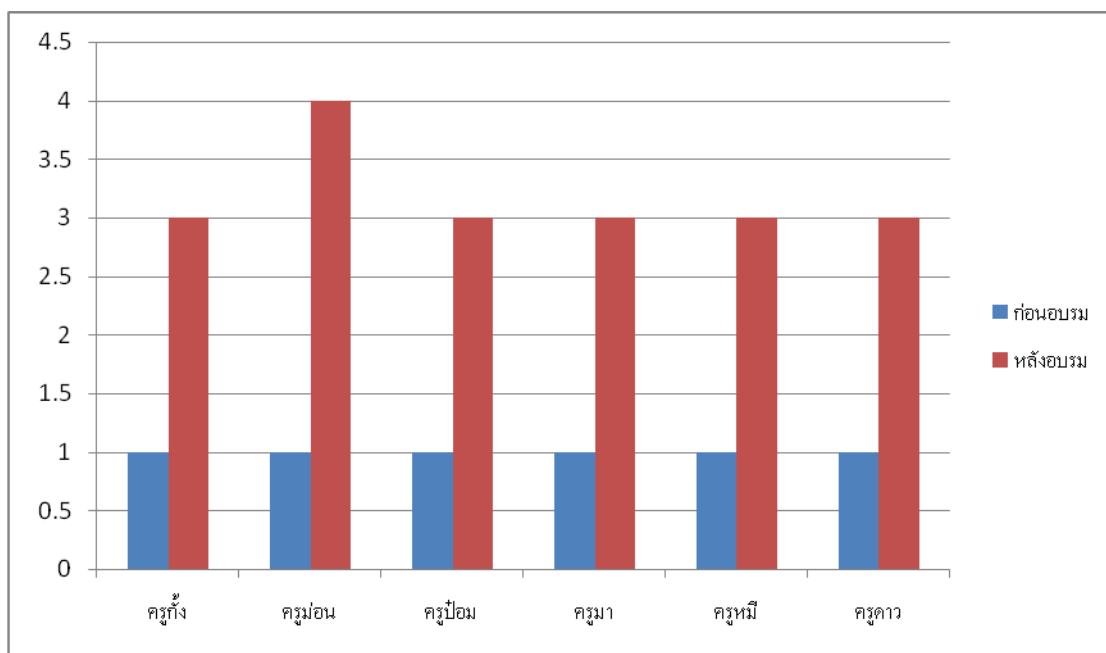

แผนภาพที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพิ่มมากขึ้น โดยครู 4 คนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 2 ระดับ ครูป้อมเพิ่มขึ้น 1 ระดับ และครูม่อนเพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ

2. การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติงาน

2.1 การจัดการเรียนรู้

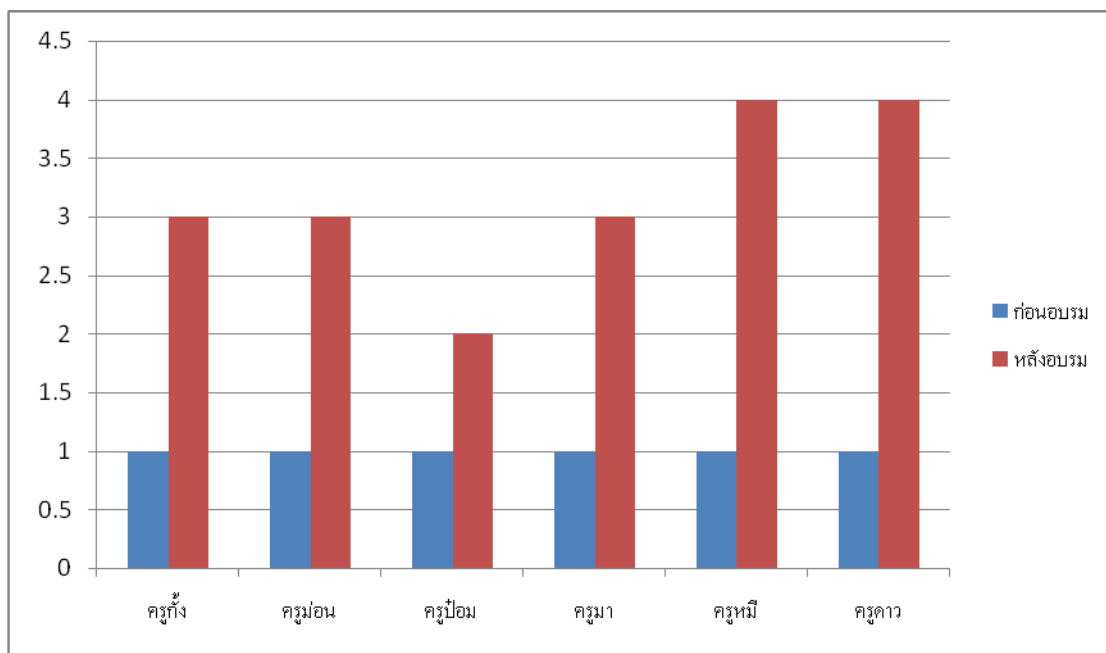
แผนภาพที่ 16 การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้

แผนภาพที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้เท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โดยครู 5 คน เพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 2 ระดับ แต่มีครูมอนเพียงคนเดียวที่เพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ

2.2 การสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

แผนภาพที่ 17 การเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

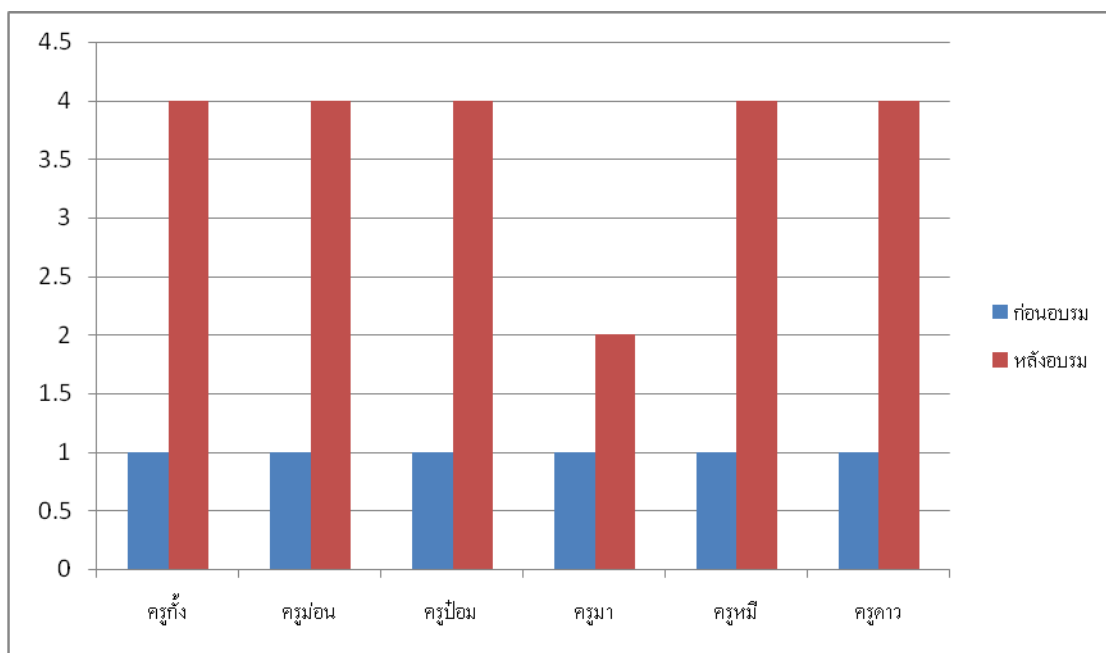

แผนภาพที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพิ่มมากขึ้น โดยครู 3 คนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเพิ่มขึ้น 2 ระดับ ครู 2 คนเพิ่มขึ้นถึง 3 ระดับ มีครูป้อมคนเดียวที่เพิ่มขึ้นเพียง 1 ระดับ

การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติตน

3.1 จรรยาบรรณในวิชาชีพ

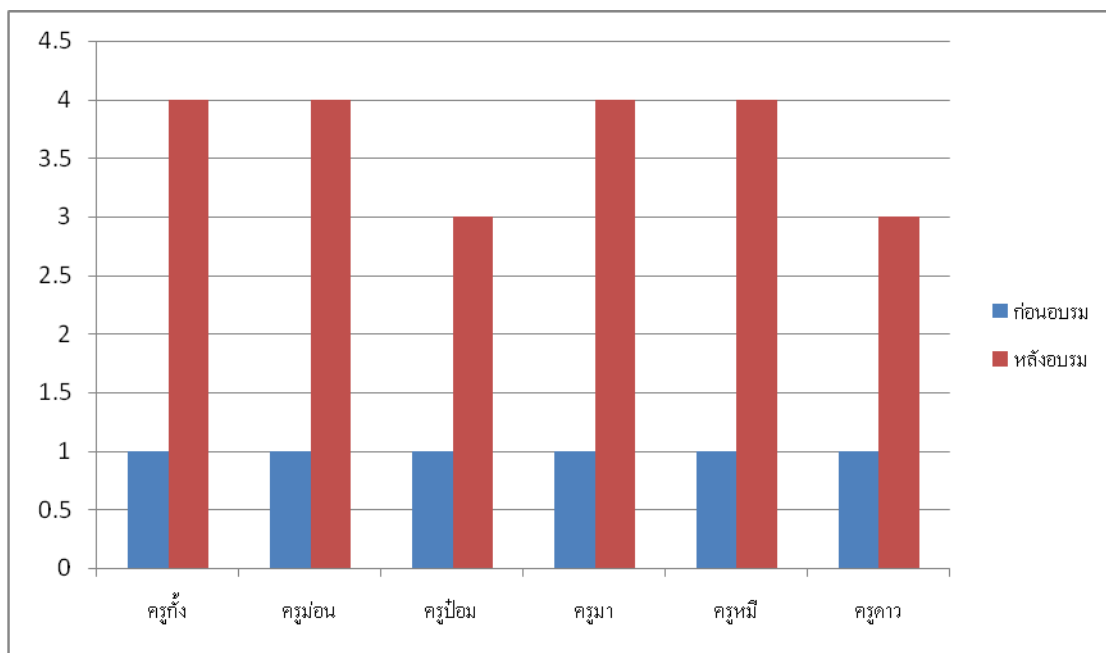
แผนภาพที่ 18 การเปลี่ยนแปลงด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ

แผนภาพที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพเท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยครู 5 คน เพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 3 ระดับ แต่มีครูมาเพียงคนเดียวที่เพิ่มขึ้น 1 ระดับ

3.2 ศรัทธาต่อวิชาชีพ

แผนภาพที่ 19 การเปลี่ยนแปลงด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ

แผนภาพที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการอบรม ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านศรัทธาต่อวิชาชีพเท่ากันคือ ระดับ 1 แต่หลังการอบรมพบว่า ครูทุกคนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านศรัทธาต่อวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยครู 4 คนมีระดับการเปลี่ยนแปลงด้านศรัทธาต่อวิชาชีพเพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 3 ระดับ และครูอีก 2 คนเพิ่มขึ้นเท่ากันคือ 2 ระดับ

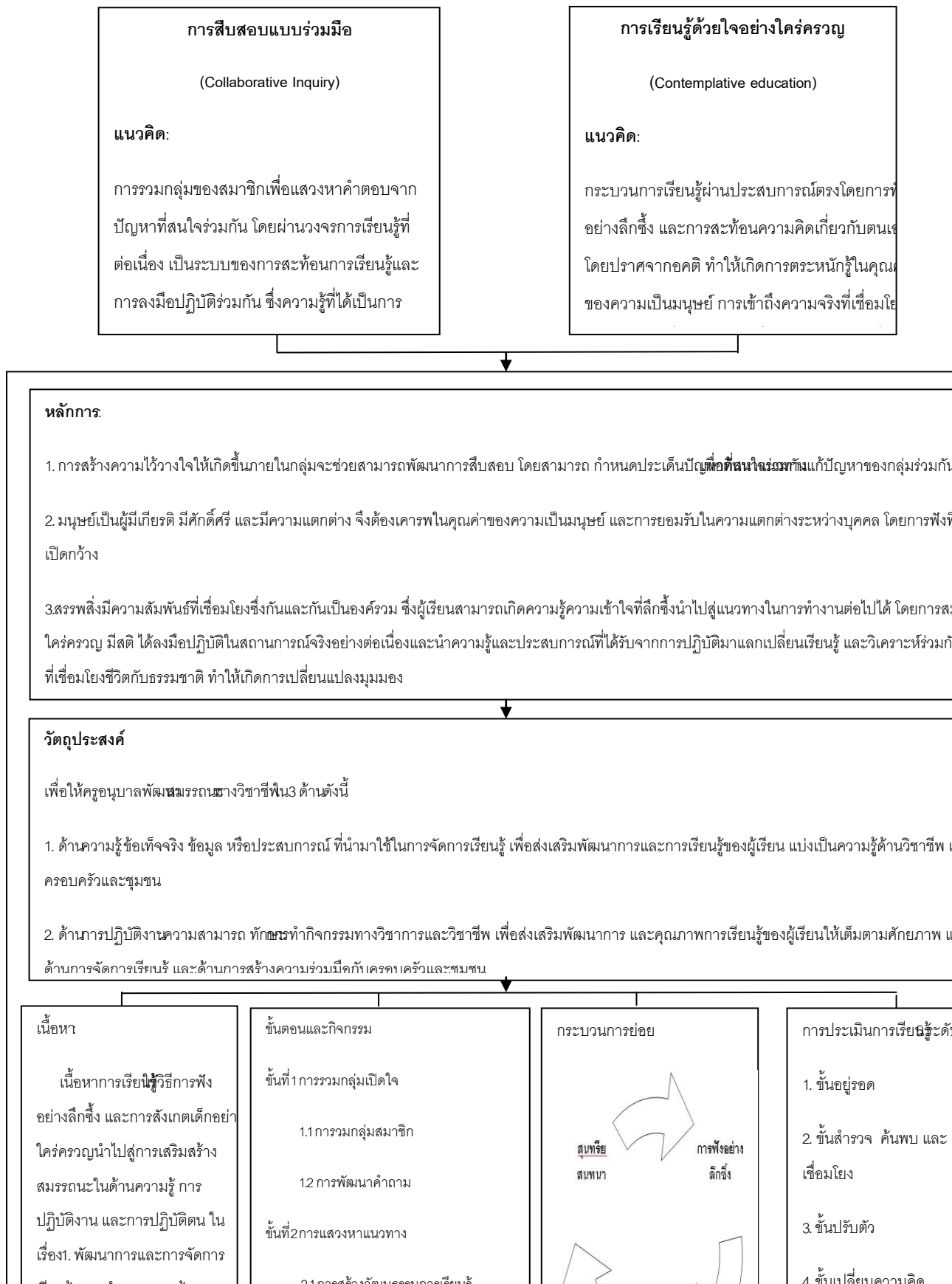
ส่วนที่ 2 รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพฉบับนี้ ได้ผ่านการศึกษา พัฒนา และปรับปรุงรูปแบบฯ โดยสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น เป็นรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบฯ
2. หลักการของรูปแบบฯ
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ
4. เนื้อหาของรูปแบบฯ
5. กระบวนการของรูปแบบฯ
6. คุณสมบัติของผู้นำกลุ่ม
7. การนำรูปแบบฯไปใช้

แผนภาพกรอบแนวคิดรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

แผนภาพที่ 20 กรอบแนวคิดรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ

รายละเอียดของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบฯ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการผลิต การใช้ การส่งเสริม และการสนับสนุนครู การมีกฎหมายการศึกษาและมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนา ทางวิชาชีพครูไว้โดยเฉพาะ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2553) กล่าวถึง ทิศทางการพัฒนาครูในอนาคตว่า ครูควรได้นำความรู้ ความสามารถ มาพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน สร้างสรรค์ผลงานที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของครู นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การสืบสอบแบบร่วมมือ (Collaborative Inquiry) มีลักษณะสำคัญคือ การร่วมกันสืบสอบหาความรู้ โดย การลงมือทำ และสะท้อนการเรียนรู้ นำมาแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ช่วยกันทำความเข้าใจ วิเคราะห์ และสร้างความหมายร่วมกัน (Bray, Lee and York, 2000) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้าง สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาลในด้านความรู้ และการปฏิบัติงาน ได้เป็นอย่างดี แต่การพัฒนาคุณภาพด้านในของมนุษย์ และยังคงเป็น ปัญหาสำคัญ เนื่องจาก คนส่วนใหญ่ศึกษาวิชาการ เฉพาะภายนอกตัวเพียงอย่างเดียว จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ต่างๆ ได้ (ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551) การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ทำให้ผู้เรียนได้เปิดใจรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นจริง มีสติอยู่กับปัจจุบัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย ในเนื้อหาวิชาการเฉพาะ ของแต่ละคนอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น การนำกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และแนวคิดการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มาใช้ในการ เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้วยกระบวนการสะท้อนคิด อย่างใคร่ครวญ จากประสบการณ์ของครูแต่ละคน นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูเกิด การเรียนรู้ที่แท้จริงและสามารถ สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่จะนำไป ใช้ในสมรรถนะทางวิชาชีพ ครูได้อย่างยั่งยืนในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน จึงเหมาะสมสำหรับนำมาเป็นรูปแบบการอบรมครูที่มีประสิทธิภาพแตกต่างจากการอบรมครูโดยให้ความรู้ทั่วไป

2. หลักการของรูปแบบฯ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีหลักการ 4 ข้อ ดังนี้

2.1 การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจะช่วย ให้สามารถ พัฒนาการสืบสอบ โดยสามารถ กำหนดประเด็นปัญหาที่สนใจร่วมกัน เพื่อค้นหาแนวทางแก้ปัญหาของกลุ่มร่วมกัน

2.2 มนุษย์เป็นผู้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความแตกต่าง จึงต้องเคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการฟังที่ปราศจากอคติด้วยใจที่เปิดกว้าง

2.3 สรรพสิ่งมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันเป็นองค์รวม ซึ่งผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งนำไปสู่แนวทางในการทำงานต่อไปได้ โดยการสะท้อนความคิดอย่างใคร่ครวญ มีสติ ได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่องและนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิเคราะห์ร่วมกัน จะนำไปสู่การตระหนักรู้ที่เชื่อมโยงชีวิตกับธรรมชาติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมอง

2.4 มนุษย์สามารถเรียนรู้และพัฒนา ตลอดจนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ ด้วยการสังเกต เรียนรู้ ประสบการณ์ตรง นำมาแลกเปลี่ยนโดยสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การปฏิบัติต่อตนเอง และผู้อื่นได้

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูอนุบาล มีสมรรถนะทางวิชาชีพ ใน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความรู้ : ข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือประสบการณ์ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน แบ่งเป็นความรู้ด้านวิชาชีพ และด้านการทำงาน กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน : ความสามารถทักษะการ ทำกิจกรรมทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ แบ่งเป็นการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก

3.3 ด้านการปฏิบัติตน : ความประพฤติที่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ และความภาคภูมิใจ ในการประกอบวิชาชีพ ที่นำมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ และมีความมุ่งมั่นในการประกอบวิชาชีพ แบ่งเป็นการปฏิบัติตนด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ และด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ

4. เนื้อหาของรูปแบบฯ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีเนื้อหาการเรียนรู้โดยใช้วิธีการฟังอย่างลึกซึ้ง

และการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิด นำไปสู่การเสริมสร้างสมรรถนะในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ในเรื่องต่อไปนี้

4.1 พัฒนาการและการจัดการเรียนรู้ : ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผ่านการสังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดโดยไม่ตัดสิน เข้าใจธรรมชาติของเด็กอย่างแท้จริง นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนและพัฒนาการเด็กในแต่ละวัย

4.2 การทำงานและสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก : ความเข้าใจในการทำงานร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เกิดการประสานความร่วมมือกันที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

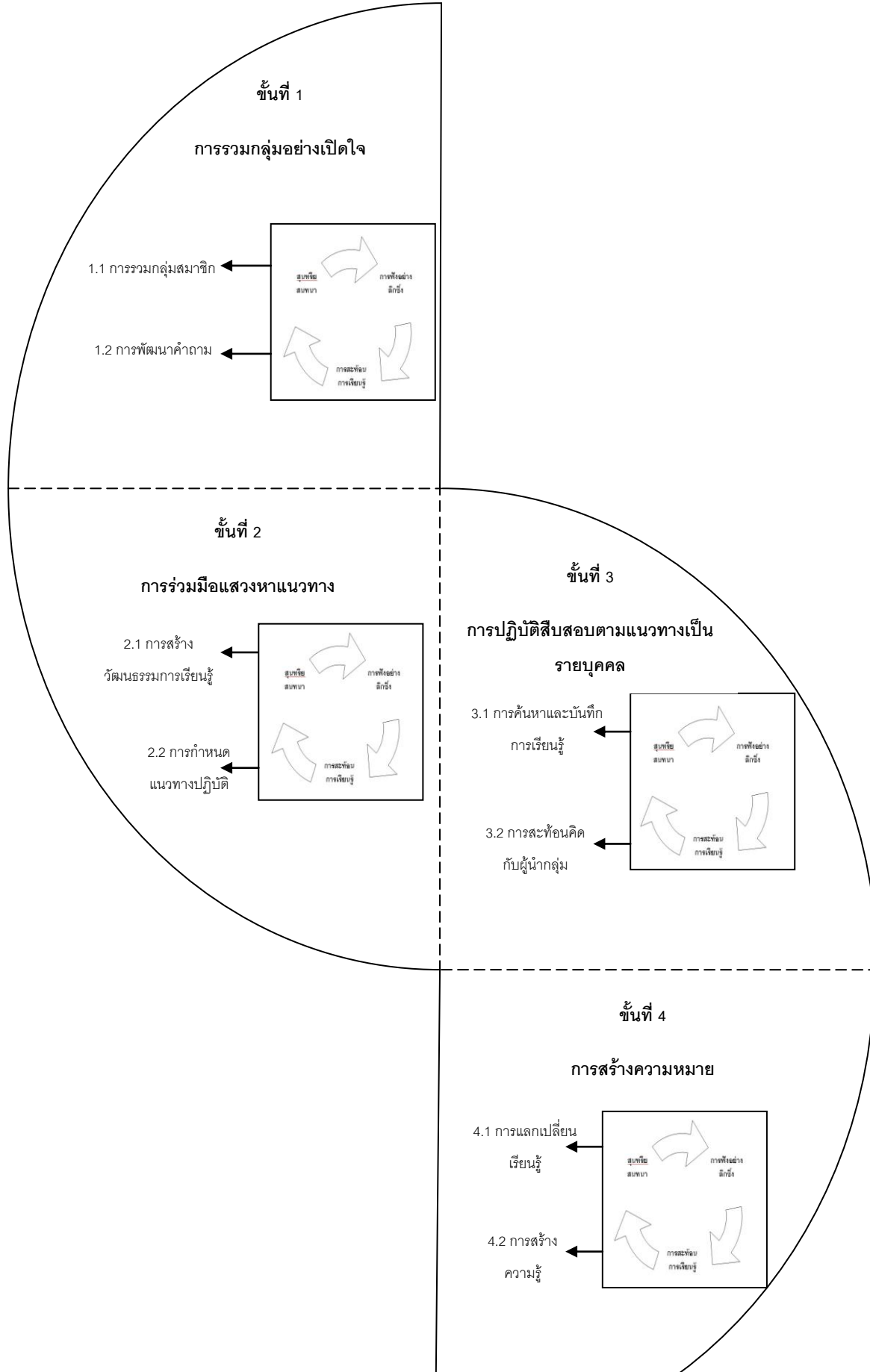
4.3 การเป็นแบบอย่างที่ดี : การรู้จักตนเองและเข้าใจผู้อื่น ส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ

4.4 ความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู : ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าที่แท้จริงของงาน ส่งผลให้เกิดความรัก ความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพ และมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติต่อไป

5. กระบวนการของรูปแบบฯ

กระบวนการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใกล้ชิดเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มเปิดใจ ประกอบด้วยกิจกรรม 1.1 การรวมกลุ่มสมาชิก และ 1.2 การพัฒนาคำถาม ขั้นที่ 2 การแสวงหาแนวทาง ประกอบด้วยกิจกรรม 2.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 2.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นที่ 3 การลงมือเรียนรู้ (รายบุคคล) ประกอบด้วยกิจกรรม 3.1 การลงมือปฏิบัติและการบันทึกการเรียนรู้ และ 3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม ขั้นที่ 4 การสร้างความหมายใหม่ ประกอบด้วยกิจกรรม 4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 4.2 การสร้างองค์ความรู้ โดยแต่ละกิจกรรมมี 3 กระบวนการย่อย ประกอบด้วย 1.สุนทรียสนทนา 2.การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3.การสะท้อนการเรียนรู้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 21

แผนภาพที่ 21 กระบวนการของรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทางวิชาชีพ

การดำเนินกิจกรรมในแต่ละชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

ชั้นที่

1 การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ

1.1 กิจกรรมการรวมกลุ่มสมาชิก

1.1.1 สาระสำคัญ คือ การจัดตั้งกลุ่มคนที่มีความสนใจและสมัครใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแสวงหาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ สิ่งสำคัญในการรวมกลุ่ม คือ การสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกับเข้าใจตนเองและผู้อื่น

1.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1) เพื่อให้ครูอนุบาลร่วมทำกิจกรรมสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของสมาชิกกลุ่ม

2) เพื่อให้ครูอนุบาลรู้จักเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น

1.1.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมเริ่มต้นของการรวมกลุ่มครั้งแรก เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกกลุ่มได้รู้สึกผ่อนคลาย เรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านเกมที่สนุกสนาน ในขณะที่ได้ฝึกสติ รู้ตัว ในขณะที่ทำกิจกรรม

2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การรวมกลุ่มสมาชิก

กิจกรรมที่จัดเป็นลักษณะของการปฐมนิเทศ คือการบอกเล่าถึงวัตถุประสงค์ของการรวมกลุ่ม ขั้นตอนและกิจกรรมการอบรม และมีกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับวิชาชีพครูซึ่งเป็นวิชาชีพของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสุนทรียสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็นความรู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด

1.1.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

1.2 กิจกรรมการพัฒนาคำถาม

1.2.1 สาระสำคัญ คือ สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดคำถามการสืบสอบ ทำความเข้าใจร่วมกันให้ชัด ผู้วิจัยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่ม และแปลความหมายในความสนใจของสมาชิกแต่ละคนไปสู่คำถามของกลุ่ม จากนั้นจึงออกแบบการปฏิบัติงานเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม

1.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อให้ครูอนุบาลร่วมกันตั้งคำถามการสืบสอบ
- 2) เพื่อให้ครูอนุบาลทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลนำมาใช้ในการตั้งคำถาม

1.2.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

- 1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งกายและใจของสมาชิก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ก่อนเริ่มการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์
- 2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การพัฒนาคำถาม

กิจกรรมที่นำสมาชิกเข้าสู่การตั้งคำถามการสืบสอบ เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของครู หรือทบทวนประสบการณ์ นำมาสู่คำถาม โดยคิดใคร่ครวญ
- 3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสุนทรียสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็น รู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด

1.2.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง

2.1 กิจกรรมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

2.1.1 สาระสำคัญ คือ กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรื่องราว ความคิดเห็น ความสุข หรือความทุกข์ใจ โดยผู้ฟังใช้การฟังอย่างลึกซึ้งไม่ตัดสิน ไม่พูดแทรก จึงเป็นธรรมเนียมการปฏิบัติของกลุ่มทุกครั้งที่มีสมาชิกมีการเข้าร่วมอบรม

2.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้ครูอนุบาลค้นหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม

2.1.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งกายและใจของสมาชิก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ก่อนเริ่มการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งสร้างความคุ้นชินของการปฏิบัติ โดยมีกระบวนการให้การอำนวยความสะดวก และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อให้สมาชิกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยกระบวนการฟังอย่างฟังอย่างลึกซึ้ง สุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสุนทรียสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด เคารพและไม่ตัดสินผู้พูด

2.1.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

2.2 กิจกรรมกำหนดแนวทางปฏิบัติ

2.2.1 สาระสำคัญ คือ กลุ่มร่วมกันหาแนวทางลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบของคำถามที่กลุ่มร่วมกันสร้างขึ้น

2.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้ครูอนุบาลกำหนดวิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม

2.2.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการผ่อนคลาย แต่มีสติรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งทำให้ร่างกาย และจิตใจมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ต่อไป

2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การกำหนดแนวทางปฏิบัติ

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของสมาชิก เพื่อสืบค้นหาแนวทางปฏิบัติร่วมกันในการตอบคำถามของกลุ่ม

3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสุนทรียสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด

2.2.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล

3.1 กิจกรรมค้นหาและบันทึกการเรียนรู้

3.1.1 สาระสำคัญ คือ ครูอนุบาลได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริงเพื่อตอบคำถามการสืบสอบของกลุ่ม และได้บันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

3.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- 1) เพื่อให้ครูได้ลงมือปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบของกลุ่ม
- 2) เพื่อให้ครูได้บันทึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

3.1.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) ครูได้ทดลองปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบของกลุ่ม
- 2) ครูบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามถนัด เช่น วาดรูป เขียน บันทึกเสียง ฯลฯ

3.1.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในขณะปฏิบัติงาน และศึกษานักการเรียนรู้

3.2 กิจกรรมสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม

3.2.1 สาระสำคัญ คือ ครูที่ได้รับคำแนะนำด้วยบรรยากาศของกัลยาณมิตร จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำในการนำไปใช้ลงมือปฏิบัติเพื่อตอบคำถาม

ของกลุ่ม

3.2.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สนทริยสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ ดังนี้

ผู้วิจัยนัดพบครูเป็นรายบุคคลโดยใช้กระบวนการสนทริยสนทนา ฟังอย่างลึกซึ้ง และสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

3.2.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสนทริยสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย

4.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.1.1 สาระสำคัญ คือ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของสมาชิกแต่ละคน ถูกนำมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม โดยอาศัยการฟังอย่างลึกซึ้ง เคารพในความคิด และการไม่ตัดสินผู้พูด

4.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้ครูได้เล่าประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ

4.1.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สนทริยสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งกายและใจของสมาชิก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย ก่อนเริ่มการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดเป็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก โดยใช้การฟังอย่างลึกซึ้ง สนทริยสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสนทริยสนทนา เพื่อแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด เคารพและไม่ตัดสินผู้พูด

2.1.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

4.2 กิจกรรมสร้างความรู้

4.2.1 สำคัญ คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ โดยอาศัยการฟังอย่างลึกซึ้ง เคารพในความคิด และไม่ตัดสินผู้พูด และสะท้อนการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ และความหมายของกลุ่ม ซึ่งอาจจะนำไปสู่การปรับคำถาม หรือแนวทางปฏิบัติร่วมกันใหม่ได้

4.2.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้ครูได้เล่าประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ

4.2.3 การดำเนินกิจกรรมด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) สุนทรียสนทนา 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3) การสะท้อนการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมย่อย ดังนี้

1) เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการผ่อนคลาย แต่มีสติรับรู้ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งทำให้ร่างกาย และจิตใจมีความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ต่อไป

2) เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การสร้างความรู้

กิจกรรมที่จัดมีลักษณะเป็นการทบทวนประสบการณ์เดิม เพื่อให้ครูได้คิดใคร่ครวญหาความหมาย และความรู้ที่เกิดขึ้นของกลุ่ม

3) สะท้อนการเรียนรู้

กิจกรรมจัดในลักษณะการทำสุนทรียสนทนา เพื่อแสดงความคิด ความรู้สึกที่ผ่านการทำกิจกรรมที่ผ่านมาโดยมีกติกา คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดแทรก ห้อยแขวนความคิด

4.2.4 การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมของครู และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการในการทำสุนทรียสนทนา และสะท้อนการเรียนรู้

การดำเนินการอบรมครูอนุบาลตามรูปแบบฯ แสดงในดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การดำเนินการอบรมตามรูปแบบฯ

สัปดาห์ที่	ช่วงเวลา	เวลาที่ใช้	สถานที่	ขั้นตอน	ประเด็น
1	1 วัน	7 ชั่วโมง	ห้องประชุม	<p>ขั้นที่ 1 การแสวงหาความร่วมมือ</p> <p>1.1 การรวมกลุ่มสมาชิก (ปฐมนิเทศ)</p>	
2	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	1.2 การพัฒนาคำถาม (ครั้งที่ 1)	คำถามของกลุ่ม คือ “การฟังอย่างลึกซึ้งด้วยใจที่ใคร่ครวญ จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองขอครูอย่างเป็นธรรมชาติได้อย่างไร”
	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	1.2 การพัฒนาคำถาม (ครั้งที่ 2)	
3	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	<p>ขั้นที่ 2 การสร้างกลุ่มการสืบสอบแบบร่วมมือ</p> <p>2.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้</p>	แนวทางปฏิบัติของกลุ่ม คือ “ศ ใช้การฟังอย่างลึกซึ้งในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ที่มีสติรู้ตัว และบันทึกการเรียนรู้”
	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	2.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ	
4-5	2 สัปดาห์	ไม่จำกัด	สถานการณ์จริง	<p>ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสืบสอบ (รายบุคคล)</p> <p>3.1 การลงมือปฏิบัติและการบันทึกการเรียนรู้</p>	
		2 ชั่วโมง/คน	ห้องเรียน	3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม	

ตารางที่ 5 การดำเนินการจัดอบรมตามรูปแบบฯ (ต่อ)

สัปดาห์ที่	ช่วงเวลา	เวลาที่ใช้	สถานที่	ขั้นตอน	หมายเหตุ
6	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	<p>ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย</p> <p>4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	ปรับคำถามของกลุ่ม คือ “ถ้าเราได้สังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ เราจะมีวิธีการพัฒนาเด็กได้อย่างไร”
	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	4.2 การสร้างองค์ความรู้	ปรับแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม คือ “ครูสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ แล้วลองปรับวิธีสอนที่เหมาะสม”
7-8	2 สัปดาห์	ไม่จำกัด	สถานการณ์จริง	<p>ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสืบสอบ (รายบุคคล)</p> <p>3.1 การลงมือปฏิบัติและการบันทึกการเรียนรู้</p>	
		2 ชั่วโมง/คน	ห้องเรียน	3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม	
9	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	<p>ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย</p> <p>4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p>	ใช้คำถามเดิม คือ “ถ้าเราไปสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญ เราจะมีวิธีการพัฒนาเด็กได้อย่างไร”
	หลังเลิกเรียน	2 ชั่วโมง	ห้องประชุม	4.2 การสร้างองค์ความรู้	ปรับแนวทางการปฏิบัติของกลุ่ม คือ “ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก”
10-11	2 สัปดาห์	ไม่จำกัด	สถานการณ์จริง	<p>ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสืบสอบ (รายบุคคล)</p> <p>3.1 การลงมือปฏิบัติและการบันทึกการเรียนรู้</p>	
		2 ชั่วโมง/คน	ห้องเรียน	3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม	ผู้วิจัยแนะนำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ถูกต้องตามหลักวิชา

ตารางที่ 5 การดำเนินการจัดอบรมตามรูปแบบฯ (ต่อ)

ลำดับที่	ช่วงเวลา	เวลาที่ใช้	สถานที่	ขั้นตอน	หมายเหตุ
12	1 วัน	7 ชั่วโมง	ห้องประชุม	ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย 4.3 ปัจฉิมนิเทศ	

6. คุณสมบัติของผู้นำกลุ่ม

ผู้นำกลุ่ม (ผู้วิจัย) มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของครูผู้เข้าร่วมการวิจัย และเรียนรู้ไปพร้อมกัน ซึ่งผู้นำกลุ่มควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

6.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้นำกลุ่ม คือ ผู้ที่รู้ขั้นตอนของกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ ซึ่งนำมาจัดการเรียนรู้ผ่าน 3 กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ โดยมีการจัดทำแผนการอบรมไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ ผู้นำกลุ่มควรศึกษาแผนการอบรมมาก่อนทุกครั้ง ทบทวนขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมจนชำนาญ เพื่อที่จะจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างลื่นไหลต่อเนื่อง รวมทั้งเตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม แบบบันทึก และเครื่องบันทึกภาพหรือเสียง ฯลฯ นอกจากนี้ กระบวนการต้องเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ กรณีหากครูผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่ดำเนินไปตามแผนการอบรม

6.2 การใช้การฟังอย่างลึกซึ้ง

ผู้นำกลุ่มนอกจากเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ครูผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกฝนทักษะ กระบวนการของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญแล้ว ผู้นำกลุ่มต้องเป็นผู้ปฏิบัติไปพร้อมกับกลุ่ม และต้องทำได้อย่างถูกต้อง เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ครูผู้เข้าร่วมวิจัยเกิดความรู้สึกไว้วางใจ และยอมรับทั้งตัวผู้นำกลุ่มและรูปแบบการอบรม

6.3 การเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้นำกลุ่ม เป็นผู้เปิดโอกาสให้ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ดังนั้น ผู้นำกลุ่มจึงต้องเคารพในความคิดเห็น ซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละคน โดยใช้การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่ตัดสิน หากมีความคิดเกิดขึ้นให้แขวนความคิดไว้ และกลับมาฟังอย่างตั้งใจ ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยยอมรับและเปิดใจกับกลุ่มและผู้นำกลุ่มมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การจัดกระบวนการเรียนรู้มีความราบรื่น และผ่อนคลาย

6.4 บทบาทเสมือนครูผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้นำกลุ่ม นอกจากเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ ยังมีบทบาทเสมือนครูผู้เข้าร่วมการวิจัยคนหนึ่ง คือ ร่วมทำกิจกรรมไปพร้อมกับกลุ่ม เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำสุนทรียสนทนา การสะท้อนการเรียนรู้

7. การนำรูปแบบฯไปใช้

ผู้นำรูปแบบฯนี้ไปใช้ สิ่งที่ต้องคำนึงมีดังนี้

7.1 การยินยอมของสมาชิกกลุ่ม

ผู้ที่เข้าร่วมในรูปแบบการอบรมครูโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ต้องเป็นผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมโดยไม่มี การบังคับ แต่ผู้นำกลุ่มสามารถแนะนำกระบวนการของรูปแบบฯ โดยการประชาสัมพันธ์ หรือเข้า พบเป็นรายบุคคล เพื่อเชิญชวนให้เป็นสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มได้ ทั้งนี้ หากผู้เข้าร่วมไม่ เต็มใจ หรือถูก บังคับโดยผู้บังคับบัญชาจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ถูกปิดกั้นด้วยความรู้สึกอคติ ความไม่สบายใจ หรือความเบื่อหน่ายได้

7.2 การสร้างความไว้วางใจ

เมื่อสมาชิกกลุ่มยินยอมพร้อมใจเข้าร่วมในรูปแบบฯ สิ่งที่ผู้นำกลุ่มพึงกระทำเมื่อมีการ รวมกลุ่มครั้งแรก คือ การสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกในกลุ่ม ทั้งระหว่างผู้นำกลุ่มกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกด้วยกัน ซึ่งสามารถใช้กิจกรรมในลักษณะเกม การละลายพฤติกรรม โดย แบ่งกลุ่มย่อยเป็น 2 คน 3 คน 5 คนบ้างเพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้จักซึ่งกันและกัน

7.3 การสร้างข้อตกลงของกลุ่ม

ข้อตกลงของกลุ่ม มีความจำเป็นเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเป็นไปโดยราบรื่น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิก ข้อตกลงเบื้องต้นที่ควรกำหนด คือ สมาชิกต้องเข้าร่วมการ อบรมทุกครั้ง ถ้าหากสมาชิกคนใดไม่สามารถมาร่วมได้ ต้องบอกล่วงหน้าเพื่อให้ผู้นำกลุ่มจัดหา เวลาอบรมแทนได้ ทั้งนี้ เพราะสมาชิกทุกคนจะได้เรียนรู้การสืบสอบแบบร่วมมือของกลุ่มร่วมกันใน แต่ละครั้ง ข้อตกลงของกลุ่มอาจสร้างขึ้นหลังผ่านการอบรมมาสักระยะได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นำกลุ่ม เห็นสมควรที่สมาชิกควรมีข้อปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้การเรียนรู้ของกลุ่มเป็นไปโดยราบรื่น

7.4 สภาพแวดล้อมของการอบรม

สถานที่ใช้ในการอบรมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม ดังนั้น การเลือกสถานที่นอกจาก คำนึงถึงความเหมาะสมทางกายภาพแล้ว ยังควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่ไม่รบกวนสมาชิกกลุ่ม เช่น หลีกเลี่ยงการใช้สถานที่ใกล้อาคารก่อสร้าง เพราะจะถูกรบกวนด้วยเสียง หรือควรหลีกเลี่ยง สถานที่อบรมที่ทำให้สมาชิกรู้สึกกังวลใจ ไม่สบายใจ และในขณะอบรมควรให้สมาชิกปิดเครื่องมือถือ สือสาร และปล่อยวางภาระหน้าที่ต่างๆก่อนเข้าอบรม

7.5 ความยืดหยุ่นของกระบวนการ

เนื่องจากรูปแบบนี้เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้กลุ่มสามารถพัฒนาคำถามการสืบสอบได้ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มอาจต้องมีการจัดสรรเพิ่มเวลาให้ตามความเหมาะสม หรือจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มสามารถพัฒนาคำถามได้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาคำตอบของความจริงเกี่ยวกับครูที่ละเอียดลึกซึ้งในเชิงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และข้อมูลเชิงลึกต่างๆ ผู้เข้าร่วมการวิจัย คือ ครูชั้นอนุบาลของโรงเรียนดีเด่นศึกษา (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 6 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมการ ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบฯ ระยะที่ 1 ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบฯ ระยะที่ 2 และ ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ (ฉบับสมบูรณ์)

กระบวนการของ รูปแบบฯ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ ประกอบด้วยกิจกรรม 1.1 การรวมกลุ่มสมาชิก และ 1.2 การพัฒนาคำถาม ขั้นที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง ประกอบด้วยกิจกรรม 2.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 2.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยกิจกรรม 3.1 การค้นหาและบันทึกการเรียนรู้ และ 3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย ประกอบด้วยกิจกรรม 4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 4.2 การสร้างความรู้ โดยแต่ละกิจกรรมมี 3 กระบวนการย่อย ประกอบด้วย 1.สุนทรียสนทนา 2.การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3.การสะท้อนการเรียนรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตลอดระยะเวลาของการวิจัย พร้อมการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการแบบอุปนัย เพื่อตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้อย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีลักษณะ องค์ประกอบ และขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

2. รูปแบบฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของ ครูผู้เข้าร่วมในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน หรือไม่ อย่างไร และในลักษณะใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาผลของสมรรถนะทางวิชาชีพของ ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยในรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ในด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิบัติตน

ผู้เข้าร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยคือ ครูอนุบาลที่สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ของ โรงเรียนดีเด่นศึกษา (นามสมมติ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการวิจัย 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการ (R₁D₁)

การวิจัย (R₁) คำถามวิจัย : การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการอบรมครูได้อย่างไร

- 1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- 1.2 การเตรียมตัวผู้วิจัย
- 1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
- 1.4 การตรวจสอบคุณภาพของกรอบแนวคิด

การพัฒนา (D₁) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับตั้งต้น ตามกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น

**ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่
1 (R₂D₂)**

การวิจัย (R₂) คำถามวิจัย : รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบ
สอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มี
ขั้นตอน กิจกรรม และการดำเนินการอย่างไร

2.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับขั้นตอน กิจกรรม และการ
ดำเนินการของรูปแบบฯ

2.2 การสร้างแผนการอบรมครูอนุบาล

2.3 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ

2.4 การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบฯ

การพัฒนา (D₂) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบ
สอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับ
ทดลองใช้

**ขั้นที่ 3 การพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ระยะที่
2 (R₃D₃)**

การวิจัย (R₃) คำถามวิจัย : ผลของการใช้รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้
กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
ทางวิชาชีพ เป็นอย่างไร

3.1 การศึกษาข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย

3.2 การทดลองใช้รูปแบบฯกับผู้เข้าร่วมการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย

การพัฒนา (D₃) ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ
สืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ
ฉบับสมบูรณ์

**ขั้นที่ 4 การนำเสนอรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ
ร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ**

ผู้วิจัยจัดทำรูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการ สืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถตอบคำถามการวิจัย ดังนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีลักษณะองค์ประกอบ และขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการ และการประเมินผลรูปแบบฯ ดังนี้

1. แนวคิดของรูปแบบฯ คือ

การรวมกลุ่มของสมาชิกที่เท่าเทียมกันเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อแสวงหาคำตอบจากปัญหาที่สนใจร่วมกัน โดยแต่ละคนใคร่ครวญประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการฟังอย่างลึกซึ้ง เกิดเป็นวงจรการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเป็นระบบ ในการสะท้อนการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง โดยปราศจากอคติ และการลงมือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งความรู้ที่ได้นั้นเป็นการสร้างความหมายใหม่ ของสมาชิก ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ การเข้าถึงความจริงที่เชื่อมโยงชีวิตกับสรรพสิ่ง และการเปลี่ยนแปลงมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

2. หลักการของรูปแบบฯ มีดังนี้

2.1 การสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจะช่วยพัฒนาการสืบสอบ โดยสามารถ กำหนดประเด็นปัญหาที่สนใจร่วมกัน และแนวทางแก้ปัญหากลุ่ม

2.2 มนุษย์เป็นผู้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีความแตกต่าง จึงต้องเคารพในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการฟังที่ปราศจากอคติด้วยใจที่เปิดกว้าง

2.3 สรรพสิ่งมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงซึ่งกันและกันเป็นองค์รวม ซึ่งผู้เรียนสามารถเกิดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งนำไปสู่แนวทางในการทำงานต่อไปได้ โดยการสะท้อนความคิดอย่างใคร่ครวญ มีสติ ได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงอย่างต่อเนื่องและนำความรู้และ

ประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิเคราะห์ร่วมกัน จะนำไปสู่การตระหนักรู้ที่เชื่อมโยงชีวิตกับธรรมชาติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมุมมอง

2.4 มนุษย์สามารถเรียนรู้และพัฒนา ตลอดจนสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ ด้วยการสังเกต เรียนรู้ ประสบการณ์ตรง นำมาแลกเปลี่ยนโดยสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การปฏิบัติต่อตนเอง และผู้อื่นได้

3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ

เพื่อให้ครูอนุบาลพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพ ใน 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความรู้

3.2 ด้านการปฏิบัติงาน

3.3 ด้านการปฏิบัติตน

4. เนื้อหาของรูปแบบฯ คือ

การใช้วิธีการฟังอย่างลึกซึ้ง และการสังเกตเด็กอย่างใคร่ครวญนำไปสู่การเสริมสร้างความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาการ การจัดการเรียนรู้ การทำงาน และสร้างความร่วมมือสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การเป็นแบบอย่างที่ดีและความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู

5. กระบวนการของรูปแบบฯ

กระบวนการของ รูปแบบฯ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ ประกอบด้วยกิจกรรม 1.1 การรวมกลุ่มสมาชิก และ 1.2 การพัฒนาคำถาม ขั้นที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง ประกอบด้วยกิจกรรม 2.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 2.2 การกำหนดแนวทางปฏิบัติ ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยกิจกรรม 3.1 การค้นหาและบันทึกการเรียนรู้ และ 3.2 การสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย ประกอบด้วยกิจกรรม 4.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 4.2 การสร้างความรู้ โดยแต่ละกิจกรรมมี 3 กระบวนการย่อย ประกอบด้วย 1.สุนทรียสนทนา 2.การฟังอย่างลึกซึ้ง และ 3.การสะท้อนการเรียนรู้

6. การประเมินการเรียนรู้

หลังการอบรมโดยใช้รูปแบบฯ ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีระดับชั้นพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ สูงขึ้นกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ถือว่ารูปแบบฯมีประสิทธิภาพ

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 รูปแบบ การอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบ ร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ส่งผลต่อสมรรถนะทางวิชาชีพของ ครูอนุบาลในด้านความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน หรือไม่ อย่างไร และในลักษณะใด

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจ อย่างใคร่ครวญ มีผลต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาลทั้ง 6 คน โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ความรู้ประกอบด้วย

1.1 ด้านวิชาชีพ ครูทุกคนได้รับประสบการณ์ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ที่นำมาใช้ในการ ส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ และบริบทของผู้เรียนมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

1.2 ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ครูทุกคนได้รับประสบการณ์ เกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

2. ด้านการปฏิบัติงานประกอบด้วย

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ ครูทุกคน สามารถบูรณาการความรู้ การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และการประเมินผล เพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์มากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

2.2 ด้านการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ครูทุกคนสามารถประสาน ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้นกว่า ก่อนเข้ารับการอบรม

3. ด้านการปฏิบัติตนประกอบด้วย

3.1 ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ ครูทุกคน มีความประพฤติที่ดีและเหมาะสมทั้งทาง กาย วาจา ใจที่นำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการประกอบวิชาชีพมากขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม

3.2 ด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ ครูทุกคน มีความรัก ความรู้สึที่ดี และการเห็นคุณค่าของ วิชาชีพครู ส่งผลให้เกิดความมุ่งมั่น และความรับผิดชอบในการปฏิบัติวิชาชีพมากขึ้นกว่าก่อนเข้า รับการอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลของการพัฒนารูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพมี ลักษณะสำคัญของกระบวนการที่ช่วยพัฒนาครูให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. การพัฒนาคำถามการสืบสอบ

รูปแบบการอบรมครูอนุบาลโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือและการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ มีการดำเนินการโดยมีขั้นตอนของกระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การแสวงหาความร่วมมือ ขั้นที่ 2 การสร้างกลุ่มการสืบสอบแบบร่วมมือ ขั้นที่ 3 การปฏิบัติการสืบสอบ (รายบุคคล) และขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย ร่วมกับกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการ ได้แก่ สนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง และการสะท้อนการเรียนรู้ ได้ถูกนำมาพัฒนาเป็นแผนการอบรมครูอนุบาล ซึ่งในแผนการพัฒนาคำถาม ครูผู้เข้าร่วมวิจัยจะกำหนดคำถามการสืบสอบของกลุ่มเพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติของกลุ่มต่อไป จะพบว่า คำถามการสืบสอบของกลุ่ม ได้รับอิทธิพลจากการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ดังจะเห็นได้จาก คำถามของกลุ่มครั้งที่ 1 คือ “การฟังอย่างลึกซึ้งด้วยใจที่ใคร่ครวญจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองของครูอย่างไร” และหลังจากนั้นได้มีการปรับคำถามของกลุ่มครั้งที่ 2 คือ “ถ้าเราได้สังเกตเด็กอย่างลึกซึ้ง เราจะมียุทธวิธีพัฒนาเด็กได้อย่างไร” และคำถามครั้งที่ 3 คือ “หลังจากที่เราได้สังเกตเด็กอย่างลึกซึ้ง เราจะมีการวางแผนการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กได้อย่างไร” จะเห็นได้ว่า ครูผู้เข้าร่วมวิจัยใช้คำว่า “การฟัง/สังเกตอย่างลึกซึ้ง” “ใคร่ครวญ” “ธรรมชาติ” ซึ่งคำเหล่านี้ครูได้รับฟังจนคุ้นชินและเรียนรู้จากการอบรมด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ค่อยๆ ซึมซับทางจิตใจ ส่งผลให้ความคิด ความรู้สึกถูกแสดงออกมาในการตั้งคำถามของกลุ่ม

2. การกำหนดแนวทางปฏิบัติ

หลังจากการพัฒนาคำถามของกลุ่มแล้ว ครูผู้เข้าร่วมวิจัยได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม ซึ่งจะเห็นได้ว่า การปฏิบัติของกลุ่มนั้นมีลักษณะเป็นไปโดยธรรมชาติ และปฏิบัติตามสภาพจริง กล่าวคือ ไม่มีการกำหนดวัน เวลา แต่สามารถปฏิบัติได้ในทุกโอกาส ที่มีสติรู้ตัว ดังจะเห็นได้จาก แนวทางปฏิบัติเพื่อตอบคำถามครั้งที่ 1 คือ “ครูใช้การฟังอย่างลึกซึ้งในทุกโอกาส ทุกสถานการณ์ที่มีสติรู้ตัว” ครั้งที่ 2 คือ “ครูทำการสังเกตเด็กอย่างลึกซึ้งในทุกโอกาสที่มีสติรู้ตัว และหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก” และครั้งที่ 3 คือ “ครูเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็กที่ได้สังเกตอย่างลึกซึ้ง” จะเห็นได้ว่า ครูผู้เข้าร่วมวิจัย

ได้ลงมือปฏิบัติเพื่อตอบคำถามของกลุ่มอย่างเป็นทางการโดยธรรมชาติสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของครูอย่างกลมกลืน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาตนเองจากภายในเป็นการเสริมสร้างการพัฒนาวิชาชีพโดยไม่มีภาระบังคับ ดังจะเห็นได้จากครูผู้เข้าร่วมวิจัยมีความกระตือรือร้นที่จะเขียนการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง แสวงหาแนวทางการเขียนที่ถูกต้องตามหลักวิชา

3. เนื้อหาสาระการเรียนรู้

ด้วยการอบรมโดยใช้กระบวนการสืบสอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ทำให้ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยได้ตื่นรู้ มีสติ เปิดใจยอมรับประสบการณ์ใหม่ แม้ว่าบางสิ่งเป็นเรื่องที่ครูรู้อยู่แล้ว แต่ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญทำให้เปิดใจรับรู้สิ่งเดิมๆ ด้วยความคิด ความรู้สึก ที่ค้นพบประสบการณ์ใหม่ๆ เช่น ครูได้สังเกตเด็กอย่างลึกซึ้ง ถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กที่ครูรู้จักมาก่อน แต่เมื่อเปิดใจมองโดยไม่ตัดสิน และเรียนรู้จักการแขวนความคิดของตนเองได้ ทำให้เปิดมุมมองประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับเด็กคนนั้น ทำให้ครูรู้จักวิธีการที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ ตัวอย่างกรณีครูกั้งที่เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับเด็กจากเดิมที่ชอบใช้คำถามกับเด็กที่ร้องไห้มาโรงเรียนตอนเช้ามาตลอด ว่าร้องให้ทำไม อายาร้องนะเดี๋ยวคุณพ่อคุณแม่มารับ ซึ่งวิธีการพูดปลอบเด็กแบบนี้ไม่เคยได้ผลเลย เด็กยังคงร้องไห้ไม่หยุด ครูจึงเลิกสนใจปล่อยให้เด็กหยุดร้องเอง ต่อมาครูกั้งได้เปิดใจ สังเกตเด็กอย่างลึกซึ้ง และเข้าใจในตัวเด็กมากขึ้น จึงเปลี่ยนมาใช้วิธีแสดงความรักและความไว้วางใจให้เด็กอยู่กับครูกั้งอย่างมีความสุขแทนการหวาดล้อมสารพัดเพื่อให้เด็กหยุดร้อง จะเห็นได้ว่า เนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับจากการอบรมครั้งนี้ เป็นวิธีการที่ครูได้ค้นพบด้วยตัวเองในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่เหมาะสมตามธรรมชาติ โดยที่ไม่มีการสอนหรือบอกให้ทำ แต่ครูค้นพบวิธีนั้นด้วยตนเอง

4. เวลาที่เหมาะสมในการจัดอบรม

ในช่วงแรกผู้วิจัยกำหนดวันเวลาในการอบรมกลุ่มใหญ่ช่วงต้นของสัปดาห์ (จันทร์-อังคาร) หลังเลิกเรียน ผู้วิจัยสังเกตว่า ช่วงต้นสัปดาห์ ครูไม่ค่อยมีสมาธิในการเข้ารับการอบรม และมีความเหนื่อยล้าจากการปฏิบัติงาน ทำให้ช่วงกิจกรรมสะท้อนการเรียนรู้ ครูผู้เข้าร่วมวิจัยทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร กล่าวคือ ครูบางคนเหม่อลอย ไม่อยากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ บางคนลำดับความคิดค่อนข้างสับสน ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนวันในการอบรมเป็นช่วงปลายสัปดาห์ (พฤหัสบดี-ศุกร์) หลังเลิกเรียน และผู้วิจัยจะเตรียมอาหารว่างไว้สำหรับครูผู้เข้ารับการอบรมเพื่อรับการประทานก่อนเริ่มการอบรม ซึ่งพบว่า ครูมีสมาธิในการอบรมมากขึ้น ให้ความร่วมมือดีขึ้น และสามารถสะท้อนการเรียนรู้ได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การวิจัยครั้งต่อไป นำไปพัฒนาให้ครอบคลุม จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การวิจัยนี้มุ่งให้ครูได้เสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ ทั้งความรู้ การปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน โดยธรรมชาติของรูปแบบการอบรมนี้ ไม่ได้เป็นการชี้แนะแนวทางที่ชัดเจนเพื่อให้ครูได้พัฒนาทางวิชาชีพในด้านต่างๆ แต่มีลักษณะเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง ในการนำไปพัฒนาทางวิชาชีพของตัวเอง ทำให้ผลการวิจัยอาจไม่ครอบคลุมตัวแปรตามทั้งหมด ดังนั้น การดำเนินการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรออกแบบการวิจัยที่สอดคล้อง และมีการศึกษาตัวแปรตามที่

ครอบคลุม

2. การวิจัยนี้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความเป็นอัตนัยค่อนข้างสูง ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรพัฒนาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเป็นปรนัยมากขึ้น เพื่อให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล สุดประเสริฐ. 2530. **วิสัยทัศน์ทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- จารุพรรณ กุลดิลก. 2550. จินตนาการ. คอลัมน์จิตวิวัฒน์. **มติชน**. (17 มีนาคม 2550) : 9
- จิระประภา อัครบวร. 2549. **สร้างคนสร้างผลงาน**. กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. 2550. **การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2555. การตกผลึกและการระเบิดประสบการณ์ทางจิตตปัญญาทัศน์และ
จิตตปัญญาปฏิบัติ. **มติชน**. (23 มิถุนายน 2555)
- ชลลดา ทองท้ว, จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร, ธีระพล เต็มอุดม, พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์ และสรยุทธ รัตนพจน
า. 2551. **จิตตปัญญาศึกษา การสำรวจสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญาศึกษาเบื้องต้น**.
กรุงเทพมหานครโครงการวิจัยและจัดการความรู้จิตตปัญญาศึกษา ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐธิดา ราชคม. 2545. **สภาพปัญหาและความต้องการบริหารชั้นเรียนอนุบาล สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐพิศ วัจวิญญู. 2547. **บทเรียนจากมหาวิทยาลัยนาโรปะ**. กรุงเทพมหานคร: เอกสาร
ประกอบการประชุมกลุ่มวิวัฒน์.
- ดวงเดือน เทศวานิช. 2535. **หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ภาค
หลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- ดิเรก พรสีมา และคณะ. 2544. **การพัฒนาวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา.
- ติน ปรัชญพุทธิ. 2536. **วิชาชีพนิยมของระบบราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว: วิวัฒนาการและผลกระทบต่อสังคมไทย**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เต็มศิริ ชาญนุกุล. 2546. **การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร
โรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา.
- ทิตนา แชนมณี. 2550. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ. 2550. **รายงานโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรม
และกระบวนการด้านจิตปัญญาศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนา นิลชัยโกวิทย์ และ อติศร จันทรสข. 2552. **ศิลปะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการ
เปลี่ยนแปลง: คู่มือกระบวนการจิตตปัญญา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิติบัญญัติแห่งชาติ, สภา. 2550. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**.
- ประเวศ วะสี. 2547. **การเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน. ธรรมชาติของสรรพ
สิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด.
- ประเวศ วะสี. 2549. **ระบบการเรียนรู้ใหม่ ไปให้พ้นวิกฤตแห่งยุคปัจจุบัน : บทความใน
โอกาสเฉลิมอายุครบ 84 ปี ศาสตราจารย์ระพี สาคริก วันที่ 4 ธันวาคม 2549**.
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธาณสุขแห่งชาติ.
- ประเวศ วะสี. 2549. **จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล. มติชนรายสัปดาห์**. (15
กรกฎาคม).
- ปรีดา เรืองวิชาธร. 2551. **งาน พลังกลุ่ม และความสุข**. กรุงเทพมหานคร: สามลดดา
พงษ์ธร ดันติฤทธิศักดิ์และคณะ. 2553. **การวิจัยเชิงปฏิบัติจิตตปัญญาศึกษา: กรณีศึกษาสอง
ชั้นเรียน**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก [https://sites.google.com/site
/jittapanyavithiresearch/Home/contemplative-conference-2](https://sites.google.com/site/jittapanyavithiresearch/Home/contemplative-conference-2) [22 มกราคม 2555]
- รัชณี ขวัญบุญจัน. 2536. **สมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับ
มัธยมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. **สรุปผลและการสังเคราะห์
การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบสอง พ.ศ. 254
2553)**. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา [http://www.onesqa.or.th/onesqa/
th/
home/index.php](http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/home/index.php) [27 กุมภาพันธ์ 2553]

- รัศมี ต้นเจริญ. 2553. **พัฒนาการและแนวโน้มของหลักสูตรครุศึกษาปฐมวัยระดับปริญญาตรีในประเทศไทย**. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดา นีละมณี. 2524. **คุณลักษณะและพฤติกรรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย**. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 8. นนทบุรี: สุโขทัยธรรมาธิราช.
- เลขาธิการคุรุสภา, สำนักงาน. 2540. **จรรยาบรรณครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
- วิจักขณ์ พานิช. 2551. **เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญการศึกษาตั้งเส้นทางแสวงหาทางจิตวิญญาณ**. กรุงเทพมหานครสวนเงินมีมา.
- ศิริประภา พงศ์ไทย. 2549. **กระบวนการเติบโตทางวิชาชีพของครูอนุบาลที่มีวุฒิภาวะทางวิชาชีพ: การศึกษาโดยวิธีการสร้างทฤษฎีพื้นฐานเชิงอุปมาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยี การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2543. **คุรุสภาพัฒนาชีวิตครู พัฒนาชาติ ใบนโยบายประกอบวิชาชีพครู**. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลาคม.
- สาโรช บัวศรี. 2515. **ความคิดบางประการทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาพระสุเมรุ.
- สุจิตรา จันทรวินาส. 2537. **การศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามการรับรู้ของตนเอง ผู้ดำเนินงาน และนักศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุชนินทร์ บัณฑิตนันทกุล. 2548. **กรณีศึกษาภาระงานครูอนุบาลในโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุณี บุญพิทักษ์. 2545. **ความสามารถและปัญหาการจัดกิจกรรมในวงกลมของครูอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.

สุมานิน รุ่งเรืองธรรม.2524. **คู่มือการนิเทศนิสิตฝึกสอนสำหรับครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ.**

กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุวัฒน์ นิยมคำ. 2531. **ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหา**

ความรู้ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: เจเนอรัลบุ๊คส์เซนเตอร์.

หฤทัย อนุสรราชกิจ. 2549. **การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษา**

เด็กอย่างใคร่ครวญ เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองและการปฏิบัติของครูการศึกษา

ปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ภาควิชาหลักสูตร

การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Abell, S.K. 2002. **Science Teacher Education: An International Perspective.** New York:

Kluwer Academic.

Anderson, R.C. 1972. How to Construct Achievement tests to Assess Comprehension.

Review of Educational Research. 42. 145-170.

Bray, J.N., Lee, J., Smith, L.L., and Yorks, L. 2000. **Collaborative inquiry in practice:**

Action, Reflection and Making Meaning. California: Sage.

Bush, M. Mindfulness in Higher Education. **Contemporary Buddhism.** 12 (June 2011) :

183-197.

Byrnes, K. 2009. **Portraits of Contemplative Teaching: A Third Way.** [Online] Available

from <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=19&did=1850687111&SrchMode=1&sid=7&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1277890715&clientId=61839>. [2012, July 29]

Center for Contemplative Mind in Society. **The Tree of Contemplative Practices.** [online].

2008. Available from : <http://www.contemplativemind.org/practices/tree.html>

[2010, April 28]

Fullan, M. 1991. Professional Development of Educators. **The New Meaning of**

Educational Change. New York: Teacher College Press.

Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education.** New York: McGraw-Hill.

- Grant, C.M. **Professional Development in a Technological Age: New Definitions, Old Challenges, New Resources.** [online]. 1996. Available from : http://ra.terc.edu/publications/terc_pubs/tech-infusion/prof_dev/prof_dev_frame.html [2011, June 12]
- Hart, T. Opening the contemplative Mind in Classroom. *Journal of Transformative Education*. 2 (January, 2004): 28 – 46.
- Haynes, D.J. **Contemplative Practice and the Education of the Whole Person.** [online]. 2005. Available from : <http://www.contemplativemind.org/programs/academic/Haynes.pdf> [2010, July 18].
- Heron, J. 1985. The role of reflection in a co-operative inquiry. In Boud, D., Keogh, P. and Walker, D. (Eds.). **Reflection: Turning experience into learning.** London: Kogan Page. pp. 128–138.
- IPSP. **IPSP Module Series: Collaborative Inquiry as Professional Development... Answering your own questions in your setting.** [online]. 2005. Available from : <http://www.inparaeducators.org/collaborativeinquiry/overview.html> [2010, January 10]
- Jarvis, A.C. 1998. **Collaborative Learning with Adults.** New York: John Wiley & Sons.
- Johnson, D. W. and Johnson, R. 1999. **Learning together and alone: Cooperative, competitive, and individualistic learning.** (5th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Jurasaitė-Harbison, E. & Rex, L.A. 2005. Taking on a researcher's Identity: Teacher Learning in and through Research Participation. *Linguistics and Education*, 16, 425-454.
- Katz, L. 1972. Development stages of preschool teachers. *Elementary School Journal*. 73, (January), 50-54.
- King, K.P. 2004. Both Sides Now: Examining Transformative Learning and Professional Development of Educators. *Innovative Higher Education*. 29 (Winter): 155-174.
- Ledford, E.G. and Heneman, L.R. 1998. Competency Pay for Professionals and Managers in Business: A Review and Implications for Teacher. *Journal of Personnel Evaluation in Education*. 12 (June) : 103-121.

- Maggioli, G.D. 2004. **A Passion for Learning: Teacher-Centred Professional Development**. Virginia: ASCD.
- Mevarech, Z.R. 1995. Teachers' paths on the way to and from the professional development forum. In Guskey, T.R.; Huberman, M. (Eds.), **Professional Development in Education: New Paradigms and Practices**. New York: Teachers College Press.
- Mezirow, J. 1991. **Transformative Dimensions of Adult Learning**. California: Jossey-Bass.
- Miller, J. 1994. **The Contemplative Practitioner: Meditation in Education and the Professions**. Connecticut: Bergin and Garvey.
- Moore, W.E. 1970. **The Profession: Roles and Rules**. New York: Russel Sage Foundation.
- Moran, M. J. 2007. **Collaborative Action Research and Project Work: Promising Practices for Developing Collaborative Inquiry among Early Childhood Preservice Teachers Teaching and Teacher Education**. *An International Journal of Research and Studies*, v23 n4 p418-431 May 2007.
- Nagata, K. and Ronkowski, S. 1998. **Collaborative Learning: Differences between Collaborative and Cooperative Learning**. California: The Office of Instructional Consultation, University of California Santa Barbara.
- National Association for the Education of Young Children Governing Board. **NAEYC Standards for Early Childhood Professional Preparation Programs**. [online]. 2005. Available from: <http://www.naeyc.org/files/naeyc/file/positions/ProfPrepStandards09.pdf>
- National Association for the Education of Young Children Governing Board. **2010 NAEYC Standards for Initial & Advanced Early Childhood Professional Preparation**. [online]. 2010. Available from http://skc.edu/sites/default/files/NAEYC%20Initial%20and%20Advanced%20Standards%206_2011-final.pdf [2011, June 12]

- Robertson, I.T., Callinan, M. And Bartram, D. 2002. **Appraisal and Feedback: Making Performance Review Work**. London: The Chartered Institute of Personnel and Development.
- Robinson, M.A. and others. 2010. **School Perspectives on Collaborative Inquiry: Lessons Learned from New York City, 2009-2010**. Columbia: Teachers College, Columbia University.
- Roth, H.D. Contemplative Studies: Prospects for a New Field. **Teachers College Record**. 108 (September, 2006): 1,787-1,815.
- Sergiovanni, T.J. 1991. **The Principalship: a Reflective Practice of the Learning Organisation**. Australia: Random House.
- Sunyoung, J. The Effects Of High-Structure Cooperative Versus Low structure Collaborative Design On Online Debate In Terms Of Decision Making, Critical Thinking, And Interaction Pattern. **Electronic Theses, Treatises and Dissertations**. Paper 3703. [online]. 2003. Available from : <http://diginole.lib.fsu.edu/etd/3703> [2010, September 15]
- Wikipedia. **Contemplative Education**. [online]. 2011. Available from : http://en.wikipedia.org/wiki/Contemplative_education. [2011, March 28]
- Wong, L.H. and others. Where Research, Practice and the Authority Meet: A Collaborative Inquiry for Development of Technology-Enhanced Chinese Language Curricula. **The Turkish Online Journal of Education Technology**. 10 (January 2011): 232-243.
- Zajonc, A. **Contemplative and transformative pedagogy**. [online]. 2006. Available from: <http://www.kosmosjournal.org>. [2011, January 31]
- Zajonc, A. **Love and Knowledge: Recovering the Heart of Learning through Contemplation**. [online] 2008. Available from: <http://www.contemplativemind.org/programs/academic/zajonc-love-and-knowledge.pdf>. [2010, September 19]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.พรศรี ฉิมแก้ว
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
2. ดร.พงษ์ธร ตันติฤทธิศักดิ์
ผู้อำนวยการสถาบันปลูกรัก
3. อาจารย์ ดร.มานิตา ลีโทชวลิต
สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์ ดร.สุบิน ยุระรัช
วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
5. อาจารย์ ดร.นฤมล เนียมหอม
โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

ภาคผนวก ข

แบบวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพของครูอนุบาล

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการจัดอบรมครูอนุบาล

แบบวิเคราะห์สมรรถนะทางวิชาชีพของครูอนุบาล

องค์ประกอบ	ประเด็นที่ศึกษา	ระดับชั้นของพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ				
		ขั้นอยู่รอด	ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง	ขั้นปรับตัว	ขั้นเปลี่ยนความคิด	ขั้นสร้างและทดลองใช้
1. ความรู้	1.1 ด้านวิชาชีพ	ใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ หรือรูปแบบการจัดการศึกษาที่คุ้นเคยเป็นฐานความรู้ในการจัดการเรียนรู้ แต่เริ่มไม่แน่ใจหรือเริ่มสนใจที่จะเรียนรู้วิธีการสอนเทคนิค องค์ความรู้ใหม่ๆ	เริ่มมีความเข้าใจในความรู้และเทคนิคใหม่ๆ แต่ยังไม่ได้นำมาปรับใช้	เริ่มนำเอาความรู้และเทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้ โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ลงสู่การปฏิบัติ และคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ	สามารถอธิบายความรู้ และจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งรู้สึกดีกับวิธีการสอนใหม่ๆ และต้องการที่จะเรียนรู้มากขึ้น	สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ได้อย่างดี
	1.2 ด้านการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	ยังไม่มีความรู้เรื่องการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก แต่พยายามมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเริ่มให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างมีส่วนร่วม	เริ่มมีความรู้ และตระหนักถึงความสำคัญของประโยชน์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น แต่ยังไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติได้	มีความรู้ในเรื่องการทำงานมากขึ้น และพยายามนำความรู้มาใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	มีความรู้ในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนร่วมกับเด็กเข้ามามีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ	มีองค์ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในมุมมองที่กว้างขึ้น และสามารถสร้างและทดลองจัดกิจกรรม สร้างสรรค์ใหม่ๆ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กเข้ามามีส่วนร่วม

องค์ประกอบ	ประเด็นที่ศึกษา	ระดับขั้นของพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ				
		ขั้นอยู่รอด	ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง	ขั้นปรับตัว	ขั้นเปลี่ยนความคิด	ขั้นสร้างและทดลองใช้
2. การปฏิบัติงาน	2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้	ใช้ความรู้เดิม หรือ ประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ มาจัดการเรียนรู้ โดยยังไม่เห็นความสำคัญของ ผู้เรียน แต่มีความ พยายาม หรือเริ่มสนใจที่จะจัดการเรียนรู้ด้วย วิธีการสอน เทคนิค องค์ความรู้ใหม่ๆ	เริ่มมีความเข้าใจในความรู้ และเทคนิคใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่ได้นำมาปรับใช้	เริ่มจัดการเรียนรู้โดยนำเอา ความรู้และเทคนิคใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้มาปรับใช้ และคำนึงถึงผู้เรียนเป็น สำคัญ	สามารถจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งรู้สึก ดีกับวิถีจัดการเรียนรู้ ใหม่ๆ และต้องการที่จะ เรียนรู้มากขึ้น	สร้างและทดลองวิธีการ จัดการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ได้อย่างดี
	2.2 ด้านการสร้าง ความร่วมมือกับผู้ที่ เกี่ยวข้องกับเด็ก	ยังไม่มีวิธีการเรื่องการ ทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง กับเด็ก แต่พยายามมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และเริ่ม ให้ความสำคัญกับการ ทำงานอย่างมีส่วนร่วม	เริ่มตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น แต่ยังขาด เทคนิควิธีการในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	มีเทคนิควิธีการ และการ วางแผนการทำงานร่วมกับ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพื่อ พัฒนาเด็ก และเกิด ความสัมพันธ์อันดีกับผู้ที่เกี่ยวข้อง	สามารถจัดกิจกรรมสร้าง ความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก และรู้สึก ดีกับการทำงานร่วมกับผู้ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก	สามารถจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้อย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	ประเด็นที่ศึกษา	ขั้นของพฤติกรรมสมรรถนะทางวิชาชีพ				
		ขั้นอยู่รอด	ขั้นสำรวจ ค้นพบ และเชื่อมโยง	ขั้นปรับตัว	ขั้นเปลี่ยนความคิด	ขั้นสร้างและทดลองใช้
3. การปฏิบัติตน	3.1 ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ	ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่างที่ดี และขาดการตระหนักรู้ต่อตนเองในการแสดงออกต่อเด็ก แต่มีความพยายามที่จะปรับเปลี่ยน	ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และเริ่มเห็นความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดี แต่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้	ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นแบบอย่างที่ดี และเริ่มรู้เท่าทันตนเองในการแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อเด็ก	เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพของตนเองไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดี	เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของตนเองทั้งในส่วนของวิชาชีพ ไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก และเป็นต้นแบบของครูที่ดี
	3.2 ด้านศรัทธาต่อวิชาชีพ	ทำงานเพราะถือว่าเป็นอาชีพ โดยยังไม่เห็นคุณค่าและความหมายของการเป็นครู	เริ่มเห็นความสำคัญของหน้าที่ครู แต่ยังไม่รู้สึกภาคภูมิใจในวิชาชีพ และขาดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเอง	เห็นความหมายที่ลึกซึ้งของความเป็นครู และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเด็ก	มีความภาคภูมิใจ หรือเห็นคุณค่าในวิชาชีพครู และมีความมุ่งมั่นในการตนเองเพื่อประโยชน์ของเด็ก	มีความรัก ภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าที่ได้เป็นครู และมีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 1 การรวมกลุ่มอย่างเปิดใจ

1.1 กิจกรรมการรวมกลุ่มสมาชิก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความคิดหรือความรู้สึกของครูอนุบาล และสร้างความไว้วางใจในการเข้าร่วมกลุ่ม

การสืบสอบแบบร่วมมือด้วยความสมัครใจ

2. เพื่อให้ครูอนุบาลรู้จักเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น

สาระสำคัญ

การจัดตั้งกลุ่มสืบสอบ คือ การรวมกลุ่มของสมาชิกตั้งแต่ 5-12 คน โดยผู้นำกลุ่ม(ผู้วิจัย) เข้าไปสำรวจความคิดหรือความรู้สึกของครูอนุบาล ที่มีความสงสัยใคร่รู้เกี่ยวกับวิธีเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพ สิ่งสำคัญในการรวมกลุ่ม คือ การสร้างความไว้วางใจแก่สมาชิกในการพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมกับเข้าใจตนเองและผู้อื่น

ทักษะที่จำเป็นของผู้นำกลุ่ม

การสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจแก่ครูอนุบาลที่จะเข้าร่วมกลุ่ม โดยรับฟังความคิดเห็นและความรู้สึกของครูอนุบาลอย่างตั้งใจ และเสนอแนะแนวทางในการเข้าร่วมกลุ่มสืบสอบ

ระยะเวลา

1 วัน (6 ชั่วโมง)

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
8.30 - 9.00 น.	ลงทะเบียน	
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
9.00 – 9.15 น.	กิจกรรมย่อย เตรียมความพร้อมก่อนเรียนรู้ (15 นาที) 1. หลับตา ผ่อนคลายร่างกาย ฟังเพลงครุฑประชาชาติ 2. ทำสุนทรียสนทนา สะท้อนคิดเกี่ยวกับเพลงที่ได้ยิน 3. ร่วมร้องเพลงครุฑประชาชาติ	- เพลงครุฑประชาชาติ

9.15 – 9.45 น.	<p>กิจกรรมย่อย แรกพบ (30 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. สบตา กับคนที่ไม่สนิทแล้วเดินไปหา นั่งลงจับคู่กันสลับกันถาม 4 ข้อ ดังนี้ 1) ชื่อ 2) สังกัด 3) ทำไมถึงมาเป็นครู และ 4) ความคาดหวังจากการเข้าร่วมกลุ่ม โดยฟังอย่างตั้งใจ พยายามเก็บรายละเอียดให้ได้มากที่สุด 2. เล่น “เกมตุ๊กตาล้มลุก” โดยจับคู่เดิมผลัดกันเป็นตุ๊กตาล้มลุก เอียงลำตัวไปข้างหน้าและข้างหลัง โดยเพื่อนอีกคนช่วยรับไม่ให้ล้ม และลองจับเป็น 3 คน 5 คน และ 7 คน ส้ารวจความรู้สึกของเราในทุกขณะของการทำกิจกรรม 3. จับคู่เหมือนเดิมในข้อ 1 นั่งเป็นวงกลม และแนะนำเพื่อนของเราตามที่ได้ฟังมาทั้งหมดให้คนอื่นฟัง และเช็คคำตอบกับเพื่อนว่าครบถ้วนหรือไม่ ถ้าไม่ ให้เพื่อนแนะนำตัวเองเพิ่ม 4. ทำสุนทรียสนทนา สะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผ่านมาโดยผู้วิจัยแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ (สร้างความไว้วางใจ) และการจำอาจมีการลืมนั้นเป็นธรรมดา เราอาจมีการบันทึกเตือนความจำ หากข้อมูลเรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นการเรียนรู้ของเราเอง 	- เกมตุ๊กตาล้มลุก
9.45 – 10.15 น.	<p>กิจกรรมย่อย เปิดสัมผัส (30 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลับตานึกถึงเรื่องตอนเช้าตั้งแต่ก้าวเข้ามาในห้องอบรมว่าเจอใคร อะไร อย่างไร ประมาณ 2 นาที แล้วเขียนบันทึกอีก 1 นาที 2. ลืมตามองสิ่งต่างๆในห้องและนอกหน้าต่างว่ามีใคร อะไร อย่างไร ที่ยังไม่เคยเห็น มีวัตถุอะไรบ้างที่เคลื่อนไหวภายในห้อง ประมาณ 2 นาที แล้วเขียนบันทึกอีก 1 นาที 3. หลับตาเปิดรับฟังทุกเสียงที่เข้ามากระทบหู 2 นาที แล้วเขียนบันทึกอีก 1 นาที 4. ใช้ร่างกายสัมผัสพื้นผิวของสิ่งต่างๆที่อยู่ใกล้ตัว ใช้ตาได้เห็น ใช้หูได้ยิน ใช้จมูกได้กลิ่น ใช้นิ้วเข้าไปสัมผัสกับสิ่งเหล่านั้น ประมาณ 2 นาที แล้วเขียนบันทึกอีก 1 นาที 5. เอาของใช้ส่วนตัวออกมาคนละ 1 อย่างแล้วพิจารณาของสิ่งนั้นอย่างละเอียดว่ามีส่วนไหนที่เราไม่เคยเห็นหรือสังเกตมาก่อน ประมาณ 2 นาที แล้วเขียนบันทึกอีก 1 นาที 6. ทำสุนทรียสนทนา สะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผ่านมา ประมาณ 10 นาที 	- กระดาษ - ปากกา / ดินสอ
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การรวมกลุ่มสมาชิก		

10.15 – 12.00 น.	<p>กิจกรรมย่อย ปฐมนิเทศ (125 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> เขียนความรู้สึกของคำต่อไปนี้ : ตัวฉัน / ครูอนุบาล / เด็กอนุบาล / การพัฒนาวิชาชีพครู / การสืบสอบแบบร่วมมือ / การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (จิตตปัญญา) / สนุทริยสนทนา จัดกลุ่มสนุทริยสนทนา อ่านสิ่งที่เขียนให้เพื่อนฟัง ผู้วิจัยบรรยายตาม Power Point เกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอน และกระบวนการอบรม ทำสนุทริยสนทนา สะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ผ่านมา 	<p>- กระดาษ - ปากกา / ดินสอ - PowerPoint</p>
รับประทานอาหารกลางวัน		
13.00 – 15.00 น.	<p>กิจกรรมย่อย ความเป็นครู (120 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> ให้ครูย้อนนึกถึงตัวเองในช่วงอายุตั้งแต่ อยู่ในครรภ์มารดา / วินาทีแรกที่คลอดออกมา / ช่วงวัยทารก / วัยเตาะแตะ / วัยอนุบาล / วัยประถม / วัยมัธยม / วัยมหาวิทยาลัย / เรียนจบ / ทำงานวันแรก-ปัจจุบัน โดยให้ครูใช้เวลาสัมผัสกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงวัยพร้อมทำท่าทางประกอบตามความรู้สึกนั้น ๆ ครูนั่งเป็นวงกลม และวาดรูป สัญลักษณ์ หรือเขียนคำ ที่เป็นเรื่องราวชีวิตที่ผ่านมาจนได้มาเป็นครูในวันนี้ จัดกลุ่มสนุทริยสนทนา เล่าเรื่องราวของภาพวาดของตัวเองให้เพื่อนฟัง ส่งผ่านภาพของเราไปให้เพื่อนทางขวามือ และรับภาพของเพื่อนอีกคนมาสังเกตรายละเอียดอย่างตั้งใจ แล้วต่อเติมโดยวาดรูปสัญลักษณ์ หรือเขียนคำ ด้วยความปรารถนาดีที่อยากให้เพื่อนให้เติบโตทางวิชาชีพอย่างงดงาม และมีความสุข (ทำขั้นตอนนี้ซ้ำจนกว่าภาพของเราจะได้กลับคืนมา) นำภาพวาดของแต่ละคนมาวางไว้กลางห้อง เดินสำรวจภาพของทุกคนอย่างตั้งใจ ครูนั่งเป็นวงกลมอีกครั้ง ทำสนุทริยสนทนา สะท้อนคิดเกี่ยวกับกิจกรรม 	<p>- กระดาษวาดเขียน - สีเทียน</p>
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
15.00 – 15.30 น.	<p>กิจกรรมย่อย ปากกาพาไป : Intuitive Writing (30 นาที)</p> <ol style="list-style-type: none"> หลับตาฟังเพลงบรรเลงด้วยใจที่ผ่อนคลาย แล้วค่อย ๆ ย้อนนึกถึงตอนเช้าตั้งแต่ก้าวแรกที่เข้ามารวมกลุ่ม และได้ทำกิจกรรมต่างจนถึงตอนนี้ โดยให้ครูใช้เวลาสัมผัสกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงกิจกรรม 	<p>- เพลงบรรเลง - กระดาษ - ปากกา / ดินสอ</p>

	2. เขียนบันทึกโดยใช้ปากกาไปรับรู้ความรู้สึก (ความคิด)ภายในของเราไปเรื่อยๆโดยไม่หยุดเขียน ไม่ต้องเป็นประโยคเรื่องราวที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ต้องกลับไปกลั่นกรองภาษา ไม่ต้องแก้ไข ไม่ต้องรีบเขียน รู้สึกอย่างไรในขณะนั้นก็เขียนออกไป ถ้านึกไม่ออก ก็เขียนว่า “นึกไม่ออก นึกไม่ออก...”	
15.30 – 15.50 น.	กิจกรรมย่อย ไขข้อสงสัย (20 นาที) ครูถามคำถามที่อยากรู้ หรืออยากระบายความรู้สึกของตนเองที่ได้ทำกิจกรรมในวันนี้	
15.50 – 16.00 น.	กิจกรรมย่อย ต่อยอดการเรียนรู้ (10 นาที) ครูหลับตาฟังเพลงบรรเลง ให้นักถึงหน้าเด็กที่เราสอน ถ้านักถึงเด็กหลายคนให้เลือกเด็กที่เราคิดถึงที่สุด เห็นชัดที่สุดในความคิด เพียง 1 คน ขอให้ครูสังเกตเด็กคนนั้นอย่างลึกซึ้งทุกโอกาสที่เจอในโรงเรียน และนึกถึงเขาก่อนนอนทุกคืน เพื่อวันพฤหัสบดีหน้าเราจะมาพูดคุยกันเรื่องนี้	- เพลงบรรเลง

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

1.2 กิจกรรมการพัฒนาคำถาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูอนุบาลสังเกตเด็กอย่างลึกซึ้ง
2. เพื่อให้ครูอนุบาลพูดสะท้อนการเรียนรู้จากเด็กที่สังเกต
3. เพื่อให้ครูอนุบาลทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลนำมาใช้ในการตั้งคำถาม
4. เพื่อให้ครูอนุบาลร่วมกันกำหนดคำถามการสืบสอบของกลุ่ม

สาระสำคัญ

การเริ่มต้นการสืบสอบ สมาชิกกลุ่มต้องกำหนดคำถามการสืบสอบ ทำความเข้าใจร่วมกัน ให้ชัด ผู้วิจัยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่กลุ่ม และแปลความหมายในความสนใจของ สมาชิกแต่ละคนไปสู่คำถามของกลุ่ม จากนั้นจึงออกแบบการปฏิบัติงานเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด และเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสิน เคารพความคิดของทุกคน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

(วันที่ 1)

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00 - 16.15 น.	กิจกรรมย่อย Check-in (15 นาที) ครูจับคู่คนที่พบปะพูดคุยกันน้อยที่สุดในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคนตั้งแต่วันเสาร์หลังจากวันปฐมนิเทศจนถึงก่อนเข้าห้องประชุมในวันนี้ ซึ่งมีเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายกับตัวเรา และให้คิดว่ามีเรื่องไหนที่อยากเล่า อยากระบายความคิด ความรู้สึกของตัวเองให้เพื่อนฟัง โดยใช้ศิลปะการฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่ตัดสิน เคารพผู้พูด แทวนความคิด ถ้าบางที่รู้ตัวว่าใจลอยไม่ได้ฟังเพื่อนพูด ก็ให้กลับมาฟังใหม่อย่างลึกซึ้ง ผลัดกันเล่า ภายในเวลา 7 นาที ขอให้คิดถึงเพื่อนว่า ถ้าหากเราพูดนานไป เพื่อนอาจมีเวลาน้อยที่จะพูดบ้าง หรือยังไม่ได้พูดเพราะหมดเวลา ก่อน ขอให้รับรู้เกี่ยวกับตัวเอง ไปพร้อมกับผู้อื่นด้วย เมื่อครบ 7 นาทีมารวมในกลุ่มใหญ่	
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การพัฒนาคำถาม		
16.15 - 17.45 น.	กิจกรรมย่อย เข้าใจเด็ก (90 นาที) 1. ครูหลับตาฟังเพลงบรรเลงเบา ๆ ผู้นำกลุ่มนำครูด้วยคำพูดให้เกิดสมาธิ จากนั้นอ่านเรื่อง ครูทอมป์สัน 2. ครูนึกถึงเด็กที่ไปสังเกต แล้วให้ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ สัญลักษณ์ หรือภาษาเกี่ยวกับเด็กคนนั้น แล้วแนะนำเด็กแลกเปลี่ยนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 3. ครูทบทวนภาพวาดคิดว่าจะเป็นครู และภาพเด็กที่เราสังเกตอย่างสงบ สังเกตตัวเองว่ามี	- เรื่อง ครู ทอม ป์สัน - เพลง

	คำถาม หรือ คำ หรือ วลีอะไร ที่ผุดขึ้นมาในความคิด ให้บันทึกออกมา ผู้นำกลุ่มเก็บบันทึกนั้นไว้	บรรณ ลง - สี เขียน - กระด ษา
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17. 45 - 18. 00 น.	กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้ (15 นาที) ครูทำสุนทรียสนทนาพูดแสดงความคิด ความรู้สึกถึงกิจกรรมที่ผ่านมา	- กระด ษา - ปากก า

(วันที่ 2)

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00 – 16.30 น.	กิจกรรมย่อย ศิลปะสีน้ำ (30 นาที) 1. ผู้นำกลุ่มสาธิตการทำศิลปะสีน้ำที่ละขั้นตอนอย่างละเอียด 2. ครูนำกระดาษวาดเขียนแช่น้ำทิ้งแผ่น แล้ววางบนแผ่นไม้กระดาน ใช้ฟองน้ำถูกระดาษเบา ๆ เพื่อไล่ฟองอากาศ จากนั้นใช้ฟูกันจุ่มสี น้ำวาดภาพตามความคิด ความรู้สึก โดยมีสตูดิว รัปู้้อย่างลึกซึ้ง จนภาพวาดนั้นเสร็จ 3. นำผลงานไปตาก และกลับมาทำสุนทรียสนทนาเกี่ยวกับศิลปะสีน้ำ	- สีน้ำ - กระดาษ - ไม้กระดาน - ฟูกัน
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การพัฒนาคำถาม		
16.30 – 17.45 น.	กิจกรรมย่อย สร้างคำถาม-หาคำตอบ (75 นาที) 1. ทบทวนขั้นตอนการอบรมโดยศึกษาจาก Power Point แสดงลำดับภาพขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน และขั้นตอนต่อไปจนจบ 2. ศึกษากรณีตัวอย่างกลุ่มสี่สอแบบร่วมมือเพื่อเป็นแนวทางในการตั้งคำถาม 3. มีบัตรคำที่มาจากประสบการณ์ของกลุ่มวางกระจายไปทั่วห้อง ให้	- บัตรคำ - ดินสอ / ปากกา เมจิก - Power Point

	<p>ครูเดินอ่านสำรวจแต่ละคำพร้อมคิดทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านของกลุ่มกับคำคำนั้น และตอบใจท้วงว่า “อะไรคือสิ่งที่เชื่อมโยงคำเหล่านี้ไว้ด้วยกัน”</p> <p>4. ครูบันทึกคำตอบ และอ่านแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น</p> <p>5. ครูร่วมกันตั้งคำถามเพื่อการสืบสอบของกลุ่มนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม (ผู้วิจัยพิมพ์คำถามแสดงใน Power Point)</p> <p>6. เมื่อได้คำถามให้ครูใช้เวลาคิดหาวิธีการปฏิบัติเพื่อตอบคำถาม ของกลุ่ม แล้วบันทึก อ่านสิ่งที่เขียนแลกเปลี่ยนในกลุ่ม (ผู้วิจัยพิมพ์ คำตอบแสดงใน Power Point)</p>	
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17.45 – 18.00 น.	<p>กิจกรรมย่อย สุนทรียสนทนา (15 นาที)</p> <p>ครูทำสุนทรียสนทนาเพื่อสำรวจความคิด ความรู้สึกในคำตอบของ กลุ่ม</p>	

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การร่วมมือแสวงหาแนวทาง

2.1 กิจกรรมการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูอนุบาลค้นหาและสะท้อนคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม

สาระสำคัญ

ตลอดเวลาที่กลุ่มมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรื่องราว ความคิดเห็น ความสุข หรือ ความทุกข์ใจ สิ่งเหล่านี้จะกลายมาเป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมกลุ่ม ประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนคือ เนื้อหาของการปฏิบัติงานและการสะท้อนคิด สมาชิกกลุ่มจะได้เรียนรู้ที่จะหลีกเลี่ยงการด่วนตัดสินและสรุป แต่ต้องคิดในระดับที่ลึก ซึ่งใคร่ครวญ ใฝ่มองเห็นตามจริง และความรู้ที่ฝังลึกจะถูกดึงออกมา

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด และเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสิน เคารพความคิดของทุกคน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00-16.15 น.	กิจกรรมย่อย Check-in (15 นาที) ครูจับกลุ่ม 3 คนที่คิดว่าพบปะพูดคุยกันน้อยที่สุดในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคนตั้งแต่วันเสาร์หลังจากวันปฐมนิเทศ จนถึงก่อนเข้าห้องประชุมในวันนี้ ซึ่งมีเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายกับตัวเอง และให้คิดว่ามีเรื่องไหนที่อยากเล่า อยากระบายความคิด ความรู้สึกของตัวเองให้เพื่อนฟัง โดยใช้ศิลปะการฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่ตัดสิน เคารพผู้พูด แทวนความคิด ถ้าบางทีรู้ว่าตัวเองใจลอยไม่ได้ฟังเพื่อนพูด ก็ให้กลับมาฟังใหม่อย่างลึกซึ้ง ผลัดกันเล่า ภายในเวลา 7 นาที ขอให้คิดถึงเพื่อนว่า ถ้าหากเราพูดนานไป เพื่อนอาจมีเวลาน้อยที่จะพูดบ้าง หรือยังไม่ได้พูดเพราะหมดเวลาก่อน ขอให้รับรู้เกี่ยวกับตัวเองไปพร้อมกับผู้อื่นด้วย เมื่อครบ 7 นาทีมารวมในกลุ่มใหญ่	
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้		
16.15-17.45 น.	กิจกรรมย่อย ค้นหาการเรียนรู้ของกลุ่ม (90 นาที) 1. ครูนึกถึงเด็กที่ไปสังเกต แล้วให้ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ สัญลักษณ์ หรือภาษาเกี่ยวกับเด็กคนนั้น แล้วเล่าเกี่ยวกับเด็กแลกเปลี่ยนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 2. ครูผลัดกันเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในรายละเอียดเกี่ยวกับ การนำคำตอบของกลุ่มไปทดลองปฏิบัติ 3. ครูร่วมกันสะท้อนคิดเกี่ยวกับลักษณะ หรือวิธีการ หรือการปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม จากคำถามและคำตอบ ซึ่งอาจมีการปรับคำถามหรือคำตอบให้ตรงกับวิธีการเรียนรู้ของกลุ่ม (ผู้วิจัยพิมพ์ข้อตกลงของกลุ่มแสดงใน Power Point)	- กระดาษ - สีเทียน
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17.45-18.00 น.	กิจกรรมย่อย บันทึกการเรียนรู้ 15 นาที - เขียนบันทึกความคิด ความรู้สึกจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผ่านมา	

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมกรรมการร่วมกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

2.2 กิจกรรมการกำหนดแนวทางปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูอนุบาลกำหนดรายละเอียดของกรปฏิบัติกรสืบสอบของกรุ่ม

สาระสำคัญ

การสืบสอบแบบร่วมมือ เป็นกระบวนการแบบวงกลม เกลียว และหมุนวน ผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องของการปฏิบัติและการสะท้อนคิดอย่างสมดุล ความท้าทายและกระตุ้นอย่างเป็นมิตรในบรรยากาศที่ไว้วางใจ จะช่วยเพิ่มการสะท้อนคิดได้มากเท่าที่เป็นไปได้ และความต่อเนื่องของการปฏิบัติและการสะท้อนคิดช่วยให้ความรู้ที่ฝังแน่นจะปรากฏออกมา

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

เปิดโอกาสให้สมาชิกกรุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด และเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสิน เคารพความคิดของทุกคน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00 – 16.30 น.	กิจกรรมย่อย ศิลปะสีน้ำ (30 นาที) 1. ครูนำกระดาษวาดเขียนแช่น้ำทั้งแผ่น แล้ววางบนแผ่นไม้กระดาน ใช้ฟองน้ำถูกระดาษเบา ๆ เพื่อไล่ฟองอากาศ จากนั้นใช้ฟูกันจุ่มสีน้ำวาดภาพตามความคิด ความรู้สึก โดยมีสตูดิว รั้วอย่างลึกซึ้ง จนภาพวาดนั้นเสร็จ	- สีน้ำ - กระดาษ - ไม้กระดาน - ฟูกัน

	2. นำผลงานไปตาก และกลับมาทำสุนทรียสนทนาเกี่ยวกับศิลปะสี น้ำ	
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การกำหนดแนวทางปฏิบัติ		
16.30 – 17.45 น.	กิจกรรมย่อย วางแผนการปฏิบัติ (75 นาที) 1. ผู้วิจัยเปิด Power Point แสดงข้อตกลงของกลุ่มเกี่ยวกับ คำถาม คำตอบ และวิธีการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่ม มาให้ครูใช้เวลาคิด ทบทวนอย่างสงบ 2. ครูสะท้อนคิดเพื่อกำหนดรายละเอียดของการปฏิบัติการสืบสอบ ของกลุ่ม โดยผู้วิจัยพิมพ์ประเด็นบน Power Point	- Power Point
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17.45-18.00 น.	กิจกรรมย่อย บันทึกการเรียนรู้ 15 นาที - เขียนบันทึกความคิด ความรู้สึกจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผ่านมา	

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติสืบสอบตามแนวทางเป็นรายบุคคล

3.1 กิจกรรมการค้นหาและบันทึกการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูได้ลงมือปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบของกลุ่ม
2. เพื่อให้ครูได้บันทึกการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

สาระสำคัญ

ครูอนุบาลได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริงเพื่อตอบคำถามการสืบสอบของกลุ่ม และได้บันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ

ระยะเวลา

2 สัปดาห์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ครูได้ทดลองปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบของกลุ่ม
2. ครูบันทึกการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามถนัด เช่น วาดรูป เขียน บันทึกเสียง ฯลฯ

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมของครู
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

3.2 กิจกรรมการสะท้อนคิดกับผู้นำกลุ่ม

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูได้รับคำแนะนำในการนำไปใช้ลงมือปฏิบัติเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม

สาระสำคัญ

การได้รับคำแนะนำด้วยบรรยากาศของกัลยาณมิตรจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และให้กำลังใจครูได้ปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบ

ระยะเวลา

2 สัปดาห์ (ผู้วิจัยนัดพบรายบุคคลสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยนัดพบครูเป็นรายบุคคลโดยใช้กระบวนการสุนทรียสนทนา ฟังอย่างลึกซึ้ง และสะท้อนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมในการปฏิบัติงาน

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมของครู
- การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นที่ 4 การสร้างความหมาย

4.1 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูได้เล่าประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ

สาระสำคัญ

การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติของสมาชิกแต่ละคนถูกนำมาแลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่ม โดยอาศัยการฟังอย่างลึกซึ้ง เคารพในความคิด และการไม่ตัดสินผู้พูด

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

อธิบายขั้นตอนอย่างละเอียดในการทำกิจกรรมเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด และเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสิน เคารพความคิดของทุกคน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00 – 16.15 น.	กิจกรรมย่อย Check-in (15 นาที) ครูจับคู่คนที่คิดว่าพบปะพูดคุยกันน้อยที่สุดในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา โดยทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละคนตั้งแต่วันเสาร์ หลังจากวันปฐมนิเทศจนถึงก่อนเข้าห้องประชุมในวันนี้ ซึ่งมีเรื่องราวต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายกับตัวเรา และให้คิดว่ามีเรื่องไหนที่อยากเล่า อยากระบายความคิด ความรู้สึกของตัวเองให้เพื่อนฟัง โดยใช้ศิลปะ	- สมุดบันทึกการเรียนรู้

	การฟังอย่างลึกซึ้ง ไม่ตัดสิน เคารพผู้พูด แขนงความคิด ถ้าบางทีรู้ว่าตัวเองใจลอยไม่ได้ฟังเพื่อนพูด ก็ให้กลับมาฟังใหม่อย่างลึกซึ้ง ผลัดกันเล่า ภายในเวลา 7 นาที ขอให้คิดถึงเพื่อนว่า ถ้าหากเราพูดนานไปเพื่อนอาจมีเวลาน้อยที่จะพูดบ้าง หรือยังไม่ได้พูดเพราะหมดเวลาก่อน ขอให้รับรู้เกี่ยวกับตัวเอง ไปพร้อมกับผู้อื่นด้วย เมื่อครบ 7 นาที มารวมในกลุ่มใหญ่	
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การแลกเปลี่ยนเรียนรู้		
16.15 – 17.45 น.	<p>กิจกรรมย่อย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (90 นาที)</p> <p>1. ครูนึกถึงเด็กที่ไปสังเกต แล้วให้ถ่ายถอดออกมาเป็นภาพสัญลักษณ์ หรือภาษาเกี่ยวกับเด็กคนนั้น แล้วเล่าเกี่ยวกับเด็กแลกเปลี่ยนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง</p> <p>2. ครูแสดงผลงาน หรืออ่านบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ หรือ เล่าเรื่องจากประสบการณ์ของตัวเองในการนำแนวทางการสืบสอบของกลุ่มไปลงมือปฏิบัติ</p> <p>3. ครูผลัดกันเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในรายละเอียดเกี่ยวกับการนำแนวทางการสืบสอบของกลุ่มไปลงมือปฏิบัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษ - สีเทียน - ผลงาน - บันทึกการเรียนรู้
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17.45 - 18.00 น.	<p>กิจกรรมย่อย สุนทรียสนทนา 15 นาที</p> <p>ครูทำสุนทรียสนทนา แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกจากการเรียนรู้ในกิจกรรมที่ผ่านมา</p>	

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมการร่วมกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

4.2 กิจกรรมการสร้างความรู้

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ครูได้เล่าประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติ

สาระสำคัญ

เมื่อเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติตามแนวทางการสืบสอบของกลุ่ม โดยอาศัยการฟังอย่างลึกซึ้ง เคารพในความคิด และไม่ตัดสินผู้พูด โดยอาศัยเวลาได้คิดใคร่ครวญและสะท้อนการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ และความหมายใหม่ของกลุ่ม ซึ่งอาจจะนำไปสู่การปรับคำถาม แนวทางปฏิบัติ หรือเงื่อนไขการทำงานร่วมกันใหม่ได้

ทักษะที่จำเป็นของผู้วิจัย

อธิบายขั้นตอนอย่างละเอียดในการทำกิจกรรมเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสะท้อนคิด และเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ตัดสิน เคารพความคิดของทุกคน

ระยะเวลา

2 ชั่วโมง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

เวลา	รายละเอียดกิจกรรม	สื่อ
กิจกรรมย่อย เตรียมพร้อมก่อนการเรียนรู้		
16.00 – 16.30 น.	กิจกรรมย่อย ศิลปะสีน้ำ (30 นาที) ครูนำกระดาษวาดเขียนแช่น้ำทั้งแผ่น แล้ววางบนแผ่นไม้กระดาน ใช้ฟองน้ำถูกระดาษเบา ๆ เพื่อไล่ฟองอากาศ จากนั้นใช้ฟูกันจุ่มสีน้ำวาดภาพตามความคิด ความรู้สึก โดยมีสตูดิโอ รับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง จนภาพวาดนั้นเสร็จ	- กระดาษวาดเขียน - ไม้กระดาน - ฟองน้ำ - ฟูกัน / สีน้ำ
กิจกรรมย่อย เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ : การสร้างความรู้		
16.30 – 17.45 น.	กิจกรรมย่อย บ่มเพาะองค์ความรู้ (75 นาที) 1. ครูหลับตาคิดทบทวนถึงการลงมือปฏิบัติและสะท้อนการเรียนรู้ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา แล้ววาดภาพ สัญลักษณ์ หรือภาษา เป็นตัวแทนการเรียนรู้ของเราเอง แล้วผลัดกันเล่าให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 2. จัดกลุ่มสุนทรียสนทนา เพื่อสะท้อนคิดเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ของกลุ่มที่ผ่านมา โดยอาจสร้างองค์ความรู้ เกิดความหมายใหม่ นำไปสู่การปรับคำถาม คำตอบ หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อตอบคำถามของกลุ่ม โดยผู้วิจัยพิมพ์ประเด็นบน Power Point	- กระดาษ - สีเขียน - Power Point
กิจกรรมย่อย สะท้อนการเรียนรู้		
17.45-18.00 น.	กิจกรรมย่อย บันทึกการเรียนรู้ 15 นาที - เขียนบันทึกความคิด ความรู้สึกจากการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผ่านมา	

	มา	
--	----	--

วิธีการเก็บข้อมูล

- การสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมของครู การพูดสะท้อนการเรียนรู้
- การศึกษาบันทึกการเรียนรู้

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวแสงไสม กชกรกมุต เกิดวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2522 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย เมื่อปีการศึกษา 2550 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนอนุบาลแสงอารีย์